

Müstəqil siyasət yeritmək qətiyyəti

Azərbaycan bölgədə təhlükəsizliyi təmin edən sabit və güclü dövlətdir

Millət vəkili 9 iyul 2025-ci ilin 4-də Xankəndi şəhərində keçirilən iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 17-ci Zirvə görüşünün əhəmiyyəti ilə bağlı fikirlərini bölüşüb. Bildirilib ki, bu tədbir ölkəmizin suverenliyinin möhkəmlənməsi ilə yanaşı, Azərbaycan Prezidentinin Qarabağda sülh və yenidənqurma siyasətini, Azərbaycanın bölgədə təhlükəsizliyi təmin edən sabit və güclü dövlət olduğunu beynəlxalq aləmə bir daha nümayiş etdirdi.

Xarici ölkə prezidentlərinin, baş nazirlərin bu görüşdə iştirakı Azərbaycanın mövqeyinin dəstəklənməsinin və bölgədə lider dövlət kimi tanınmasının göstəricisi idi. Eyni zamanda mötəbər beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin bu tədbirdə iştirakı Azərbaycanın diplomatik gücünün bariz nümunəsi idi. Hələ nəzərə çatdırılıb ki, Prezidentimizin təşəbbüsləri nəticəsində ilk dəfə olaraq iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında mühüm işlərə başlanılıb. Belə ki, ECO çərçivəsində Ağdamda Gənclər Forumu, Laçında Qadınlar Forumu, Şuşada Biznes Forumu təşkil olunub. Xankəndidə keçirilmiş və siyasi, ideoloji önəm daşıyan bu Zirvə görüşü həm də region ölkələri arasında iqtisadi, mədəni, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişlənməsinə mühüm töhfələr verəcək.

4

Yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın çağırışı ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıtdıqdan sonra Azərbaycan həqiqi dövlət müstəqilliyinə nail oldu!

Ulu Öndər Heydər Əliyev müdriklik və uzaqgörənliklə, sistemli şəkildə gördüyü işlərlə Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini təmin etdi:

Silahlı müxalifəti ləğv etdi, əhalidəki küllü miqdarda silah-sursatı yığırdı.

İki dəfə dövlət çevrilişinə cəhdin qarşısını aldı və Azərbaycanda zorakılıqla hakimiyyət dəyişikliyi ənənəsinə son qoydu.

Xaos, anarxiya və özbaşınalığın qarşısını alaraq ölkədə möhkəm və dönməz sabitlik yaratdı.

Bunlar hərbi-siyasi addımlar idi.

Ən əsası, bütün maneələri dəf edərək gərgin və uzun sürən danışıqlardan sonra "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasına, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru xəminin çəkilməsinə nail oldu.

Bu o demək idi ki:

Azərbaycan artıq neft-qaz sərvətlərini qeyri-ənənəvi marşrutla, Rusiyadan yan keçməklə (o zaman Novorossiysk neft kəməri fəaliyyət göstərirdi) dünya bazarına çıxaraçaqdı;

Artıq Azərbaycan əsas sərvətlərinə özü sahiblik edəcək, xeyrini özü görəcəkd;

Kooperasiya əlaqələrinin qırılması nəticəsində böhran vəziyyətinə düşən Azərbaycan iqtisadiyyatını dirçəltmək üçün neftdən gələn gəlirlər lokomotiv rolunu oynaya biləcəkd;

Əslində bu, Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi demək idi!

Bazar iqtisadiyyatına keçid də müstəqilliyin mühüm tələblərindən biri idi və Ulu Öndərimiz iki Dövlət Proqramı hazırlayıb reallaşdırmaqla onun da öhdəsindən uğurla gəlirdi!

Bundan artığına ömür imkan vermədi.

Cənab İlham Əliyev yarımçıq qalan işləri çox böyük uğurla davam etdirdi, bütün əngəl, maneə və çətinliklərə baxmayaraq Azərbaycanın tam müstəqilliyinə, öz taleyinin əsl sahibinə çevrilməsinə nail oldu!

Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz xəməri də yeni marşrutla getdi, İlham Əliyevin uzaqgörənliyi və məharəti sayəsində TANAP

və TAP vasitəsilə genişləndirilərək şəxələndirilməklə bu gün Azərbaycan qazını rahat və sərbəst şəkildə Avropa bazarına çıxarıran "Cənub qaz dəhlizi"nə çevrildi.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da iqtisadi və siyasi dividendlər gətirməklə Orta dəhlizin əsas seqmentlərindən biri oldu.

Tarixinin ən qüdrətli dövlətini yaradan İlham Əliyev Azərbaycanın həqiqi siyasi və iqtisadi müstəqilliyini təmin etdi.

Onun rəhbərliyi dövründə Azərbaycan daim milli maraqlarına söykənən müstəqil daxili və xarici siyasət yürütmüş, heç bir təsir, təzyiq, təhdid qarşısında bir addım belə geriye çəkilmədi!

Ən əsası, 44 günlük Zəfər müharibəsi dövründə dəmir yumruğu ilə düşmən ordusunu məhv edən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ikiözlü münasibətə son qoymaqla torpaqları işğaldan azad etdi!

Bir qədər keçmiş böyük hünər, cəsarət və məharətlə Azərbaycan ərazi bütövlüyünə, Dövlət müstəqilliyinə və Konstitusiyaya əsaslarının təminatına da nail oldu!

Beləliklə, dünyanın bəzi dövlətlərinin, xüsusən Rusiyanın "Qarabağ kartı" ilə Azərbaycana təsir və təzyiq rəqəmini tamamilə puça çıxardı!

Bu gün Azərbaycan ərazi bütövlüyünə nail olmuş müstəqil dövlətdir.

Bu gün Azərbaycan təkə iqtisadi deyil, hərbi cəhətdən də güclü olduğunu sübuta yetirmiş dövlətdir.

Bu gün Azərbaycan öz ərazisində bir nəfər belə əcnəbi hərbcinin olmadığı azsaylı dövlətlərdəndir.

Bu gün Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdən, çoxsaylı dostları, bərabərhuquqlu əməkdaşlığı, strateji tərəfdaşlığı olan və daim milli maraqlarına xidmət edən dövlətlər sırasındadır.

Daha Azərbaycana heç bir üsul, vasitə, təzyiq və təhdid rəqləri ilə təsir göstərilməsi mümkün deyildir!

Azərbaycan beynəlxalq hüquqa hörmətlə yanaşan, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə daim əməl edən və əməkdaşlıq etdiyi ölkələrdən də bunu gözləyən, tələb edən bir dövlətdir.

5

Xankəndi Kommünikesi ECO-nun gələcək inkişafının yol xəritəsi oldu

Xankəndi Kommünikesində Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların öz doğma yurdlarına ləyaqətli qayıdış hüququ bir daha təsdiqlənib.

Nüfuzlu təşkilat çərçivəsində Qərbi Azərbaycan məsələsinin qaldırılması vaxtilə indiki Ermənistan ərazisindən zorla didərgin salınan, etnik təmizləməyə məruz qalan soydaşlarımızın dədə-babə yurdlarına qayıdışına beynəlxalq dəstək baxımından mühümdür. Azərbaycan dövləti Qərbi Azərbaycana qayıdışla bağlı qətiyyətli mövqə sərgiləyir, bu məsələnin beynəlxalq gündəliyə gətirilməsi üçün mühüm işlər görür. ECO Zirvə görüşünün nəticəsi kimi Xankəndi Kommünikesində də bu məsələnin əksini tapması vacib əhəmiyyət daşıyır.

Xankəndi Zirvə görüşünün mövzusunda uyğun olaraq, ECO-nun gələcək gündəliyində iqtisadi dayanıqlılıq və iqlimə davamlılıq əsas prioritetlər kimi müəyyən edilib.

6

Zəngəzur dəhlizinin açılması regionun bütün ölkələri üçün faydalıdır

Qlobal təşəbbüsləri ilə Avrasiyada yeni nəqliyyat-tranzit xətləri yaradan İlham Əliyev Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun əhəmiyyətini dəyərləndirərək qeyd edib ki, Azərbaycan ərazisindən, yeni Xəzər dənizi üzərindən daşınan yüklərin həcmi ildən-ilə artmaqdadır və daha da artacaq. Ona görə Azərbaycan nəqliyyat və logistika imkanlarını genişləndirir.

Bütün bunların fonunda isə Zəngəzur dəhlizinin açılması əsas şərtlərdən biridir. Ona görə də Azərbaycan bu dəhlizin açılmasında israrlıdır. Prezident İlham Əliyev bu barədə danışarkən qətiyyətlə vurğulayıb: "Zəngəzur dəhlizinin açılması qətilməzdir, nə qədər tez olsa, o qədər yaxşıdır. Hər halda biz bu istiqamətdə söylərimizi artıracağıq. Bu dəhlizin açılması bütün ölkələr üçün yeni imkanlar açacaq və bölgədə işbirliyi məsələlərinə də müsbət təsir göstərəcək".

7

İ.İ.Vəliyevə III dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri ali xüsusi rütbəsinin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurasının katibi xidmətinin İcraya nəzarət və kadr məsələləri şöbəsinin müdiri İldırım İmran oğlu Vəliyevə III dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanları əməkdaşlarına diplomatik rütbələrin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanlarının aşağıdakı əməkdaşlarına diplomatik rütbələr verilsin:

birinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi

Məmmədov İlham Nəriman oğlu
Mərdəliyev Seymur Qurban oğlu

ikinci dərəcəli fəvqəladə və səlahiyyətli elçi

Məmmədov Rəman Ağamalı oğlu
Səfərova Nərgiz Abbasqızı qızı.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyul 2025-ci il

Baş nazir Əli Əsədov Pakistan Milli Assambleyasının Sədri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov iyulun 8-də ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Pakistan Milli Assambleyasının Sədri Sərdar Ayaz Sadiqin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə qarşılıqlı etimad və dəstəyə əsaslanan Azərbaycan-Pakistan qardaşlıq əlaqələrinin inkişaf dinamikası vurğulanıb.

İki ölkə arasında siyasi dialoqun yüksək səviyyəsindən məmnunluq ifadə olunub.

Parlamentlərarası əməkdaşlığın əhəmiyyəti qeyd edilərək, Azərbaycanın və Pakistanın qanunverici orqanları arasında qurulmuş qarşılıqlı faydalı əlaqələrin dövlətlərarası münasibətlərin hərtərəfli inkişafına müsbət töhfə verdiyi bildirilib.

Görüş zamanı, həmçinin iki ölkə arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Bakıda Beynəlxalq Mülki Müdafiə Təşkilatının İcraiyyə Şurasının 58-ci sessiyası keçirilir

Bakıda Beynəlxalq Mülki Müdafiə Təşkilatının (BMMT) İcraiyyə Şurasının 58-ci sessiyası öz işinə başlayıb.

Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqə idarəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, BMMT-yə üzv ölkələrin fəvqəladə halların idarə edilməsinə məsul qurumlarının rəhbər şəxslərinin iştirak etdiyi sessiya iki gün davam edəcək.

İyulun 8-də BMMT-nin İcraiyyə Şurasının 58-ci sessiyasının rəsmi açılış mərasimi olub.

BMMT-nin himninin səsləndirilməsindən sonra Azərbaycan Respublikasının fəvqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərov sessiyada çıxış edərək Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında dinamik inkişaf edən ölkəmizin son illər bir çox beynəlxalq səviyyəli nüfuzlu tədbirlərə ev sahibliyi etdiyini, BMMT-nin İcraiyyə Şurasının sessiyasının belə mötəbər tədbirlərdən olduğunu qeyd edib. Nazir ölkəmizin fəvqəladə halların qarşısının alınması və nə-

ticələrinin aradan qaldırılması sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafına böyük əhəmiyyət verdiyini bildirərək, BMMT-nin fəlakətlərlə mübarizədə global və əlaqələndirilmiş fəaliyyətin təşkili baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb. Ölkəmizdə son illər fəvqəladə hallarla mübarizə sahəsində görülən işlər barədə ümumi məlumat verən nazir sessiyanın işinə uğurlar arzulayıb.

Çıxış edən Təşkilatın İcraiyyə Şurasının prezidenti, Rusiya Federasiyasının Mülki Müdafiə, Fəvqəladə Hallar və Təbii Fəlakətlərin Nəticələrinin Aradan Qaldırılması üzrə naziri Aleksandr Kurenkov və BMMT-nin Baş katibinin səlahiyyətlərini icra edən Roman Lapin sessiyanın əhəmiyyətindən və qarşısında duran məsələlərdən danışılar. Sonra İcraiyyə Şurasının 57-ci sessiyasının qərarlarının icrasına baxış və Baş katibin səlahiyyətlərini icra edən Roman Lapinin sessiyalararası dövrə BMMT-nin fəaliyyəti haqqında hesabatı dinlənilib.

Qeyd edək ki, ikigünlük sessiyada ümumilikdə təşkilatın maliyyə və inzibati hesabatlarının, İnkişaf Strategiyasının təqdimatı əsasında ortamüddətli inkişaf prioritetləri, məqsədləri və fəaliyyət sahələrinin, beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirmək üçün tədbirlər planının müzakirəsinin aparılması, müvafiq qərarların qəbul olunması, o cümlədən 2027-ci il Ümumdünya Mülki Müdafiə Günü'nün mövzusunun müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

"İkitərəfli əməkdaşlıq gündəliyi: çağırışlar və imkanlar" mövzusunda panel müzakirəsi təşkil olunub

"Azərbaycanın xarici siyasəti suverenliyin bərpasından sonra: prioritetlər və çağırışlar" mövzusunda diplomatik xidmət orqanlarının rəhbərlərinin IX müşavirəsi çərçivəsində səkkizinci panel "İkitərəfli əməkdaşlıq gündəliyi: çağırışlar və imkanlar" mövzusunda olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Fərid Rzaev, Elnur Məmmədov, Yalçın Rəfiyev və Samir Şərifovun əsas nətiqlər qismində iştirakı ilə keçirilən tədbir 4 blok üzrə baş tutub. Panel müzakirəsi çərçivəsində ayrı-ayrı ölkələrlə mövcud ikitərəfli əməkdaşlığın hazırkı vəziyyətinin təhlili, bunun əsasında atılacaq addımlar, ikitərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi mexanizmlərindən istifadə olunması kimi mövzular üzrə müzakirələr aparılıb.

Ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Pakistan Milli Assambleyasının Sədri Sərdar Ayaz Sadiqin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Türkiyəli ekspert: "Ermənistan Azərbaycanın ədalətli və əsaslı tələblərinə qulaq asmalıdır"

"Ermənistanın inkişaf yolu bölgədən-kənar aktorlarla yaxınlaşmağa yönəlmis "çoxxəvketorlu xarici siyasət"dən deyil, regiondakı dialoq, sülh, sabitlik və rifahdan keçir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Ankaradakı Avrasiya Araşdırmaları Mərkəzinin (AVİM) analitik Selenay Erva Yalçın bildirib. Ekspert vurğulayıb ki, ABŞ-nin USAID təşkilatı, Avropa İttifaqı ölkələri, Hindistan və ya hər hansı digər dövlət, xarici fond və ya icma ilə istənilən ittifaq Ermənistan üçün qonşu dövlətlərlə münasibətlərin normalaşdırılmasının müsbət təsirini əvəz edə bilməz.

Heydər Əliyev Mərkəzində "Medianın inkişafında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolu" mövzusunda konfrans keçirilib

İyulun 8-də Heydər Əliyev Mərkəzində Medianın İnkişafı Agentliyinin təşkilatçılığı ilə "Medianın inkişafında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolu" mövzusunda konfrans təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iştirakçılar əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin jurnalistlərlə görüşlərini, Azərbaycan mətbuat tarixində mühüm rol oynamış nəşrləri əks etdirən "Azərbaycan mətbuatının 150 ili: Tarixdən günümüzə" adlı sərəgiyə baxış keçiriblər.

Konfransda xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və respublikamızın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Ardınca Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Daha sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan mətbuatının tarixi, inkişaf yolu, perspektivləri, eyni zamanda, medianın cəmiyyətdə məarifləndirmə funksiyası və milli dəyərlərin təbliğindəki rolu barədə səsləndirdiyi fikirləri əks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Konfransın açılış mərasimində çıxış edən Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilov Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulan media prinsiplərinin bu gün də dövlətin informasiya siyasətində və medianın fəaliyyətində öz əksini tapdığını və aktuallığını qoruyub saxladığını diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycanda müstəqil mətbuatın formalaşması və sürətli inkişafının təmin edilməsində, bu sahəni tənzimləyən qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilərək beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasında Ulu Öndərin əvəzsiz rolu barədə danışır.

Ə.İsmayilov qeyd edib ki, ölkəmizin sürətli inkişafı, genişlənən quruculuq prosesi, dünyada lider mövqeyinin güclənməsi öz növbəsində media gündəmini də zənginləşdirir və medianı öz işini ölkənin dinamik inkişaf tempinə uyğun qurmağa sövq edir. Medianın peşəkarlığının artırılması, iqtisadi dəyərliklərinin gücləndirilməsi Azərbaycan dövlətinin bütün inkişaf mərhələlərində informasiya siyasətinin prioritetlərindəndir.

O bildirib ki, Prezidentin "Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" Sərəncamında göstəriləyi kimi, Vətən müharibəsində Qələbəmizdən az sonra başlanan islahatlar, o cümlədən "Media haqqında" Qanunun qəbul edilməsi media fəaliyyətinin rəqəmsal dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırılmasını və ölkəmizin informasiya mühitinin sağlamlaşdırılmasını hədəfləyib. Vergi azadlıqlarının təbii, qəzet və jurnallar üçün əlavə dəyər vergisinin aradan qaldırılması, jurnalistlərin gücəli ipoteka kreditindən yararlanmaq imkanının verilməsi və digər tədbirlər informasiya resurslarının iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsi və jurnalistlərin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlərin davamlılığını təmin edib.

Ə.İsmayilov diqqətə çatdırıb ki, bu gün medianız Azərbaycanın tərəqqisinin və müasir cəmiyyət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısı olaraq, beynəlxalq əlaqələrini və global informasiya məkanında təsir imkanlarını genişləndirib, rəqəbat qabiliyyətini artırır. Konfrans çərçivəsində "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-nin sədr müavini Rafiq Həşimovun moderatorluğu ilə "Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulan media prinsipləri" mövzusunda panel sessiya təşkil edilib.

Sessiyada çıxış edən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova bildirib ki, demokratik dünyanın və demokratik düşüncəyə sahib insanların kəşf etdikləri, arxasında dayandıqları və inkişafına töhfə verdikləri ən vacib sahələrdən biri də mətbuatdır. Bu sahədə əldə olunan nailiyyətlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Komitə sədri qeyd edib ki, cəmiyyət inkişaf etdikcə, bu tərəqqi mətbuat sahəsində də özünü göstərir. Mətbuatın yaranması, keçdiyi yol və əldə etdi-

yi uğurlar barədə danışıq nəzərə almaq lazımdır ki, əgər müstəqilliyimizin tarixi 100 ildən bir qədər artıqdırsa, mətbuatımızın yaranma tarixi onu da qabaqlayır. Bu baxımdan, müstəqil dövlətlərin qurulması, inkişaf etməsi həm də ələ mətbuatın əldə etdiyi nailiyyətdir.

"Azərbaycan mətbuatı özünün ən yüksək inkişaf dövrünü möhür Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində yaşayıb. Ulu Öndərin bu sahədə ən böyük xidmətlərindən biri senzuranın ləğvi olub. Heydər Əliyev hər zaman mətbuatı azad görmək istəyirdi", - deyərək B.Muradova vurğulayıb. Noyabr ayında çox vacib bir tarixin - böyük Qələbənin beş illiyinin qeyd olunacağını diqqətə çatdıran Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, TASS agentliyinin baş direktorunun birinci müavini Mixail Qusman Medianın İnkişafı Agentliyinin rəhbərliyinə müraciət edərək, həmin ərəfədə Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan mediasının inkişafındakı rolu ilə bağlı konfransın keçirilməsi təklifini irəli sürərək deyib: "Düşünürəm ki, bu, çox vacib konfrans olacaq. Üstəlik, Prezident İlham Əliyevin 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı verdiyi 26 müsahibə peşəkar jurnalist diplomatiyasının ən böyük fantastik nümunəsidir. Bilirəm ki, bu, müsahibələrə bağlı bir kitab nəşr edildi. Lakin mənə elə gəlir ki, Ali Baş Komandanın informasiya sahəsindəki şücaəti ayrıca müzakirə və təhlil olunmalıdır. Belə bir konfrans keçirilsə, xoşbəxt olaram".

Panel sessiyada çıxış edən YAP İdarə Heyətinin üzvü və Veteranlar Şurasının sədri Arif Rəhimzadə Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik tarixindəki əvəzsiz rolundan danışır. Bildirir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişi ilə Azərbaycan xalqının taleyində dönüş nöqtəsi baş verib. Möhür dahi Liderin uzaqgö-

rən siyasəti, dəmir iradəsi və xalqına olan sonsuz sevgisi sayəsində ölkə təməllərdən xilas olaraq inkişaf yoluna qədəm qoyub.

Milli Məclisin deputatı, YAP İdarə Heyətinin üzvü Anar İsgəndərov bu gün ölkəmizdə, sözün əsl mənasında, güclü və nüfuzlu mətbuatın mövcud olduğunu vurğulayıb. Deputat qeyd edib ki, media ordusu Azərbaycan tarixini və həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə edib və bu istiqamətdə mühüm fəaliyyət göstərib.

Milli Məclisin deputatı, Əməkdar jurnalist Vüqar Rəhimzadə diqqətə çatdırıb ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev tək-cə jurnalistikaya deyil, ümumiyyətlə, bütün sahələrdə görülən işlərə xüsusi önəm verirdi. V.Rəhimzadə qeyd edib ki, ideologiya, dövlət işləri öz yerində, amma jurnalistikanın peşəkar şəkildə formalaşması və dövlətə, dövlətçiliyə sadıqlığını nümayiş etdirməsi, vətəndaşlara xidmət nümunəsini yaxşı mənaada ortaya qoyması qarşısı qoyulmuş ən böyük hədəflərdən biridir.

Tədbirin sonunda "Heydər Əliyevin təhsil siyasəti: jurnalist peşəkarlığının artırılmasında təhsilin rolu" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Medianın İnkişafı Agentliyinin Naxçıvan regional idarəsinin müdiri Vəfa İsgəndərovanın moderatorluğu ilə təşkil olunan müzakirədə jurnalistika və kommunikasiya sahəsində çalışan akademik nümayəndələr iştirak ediblər. Diqqətə çatdırılıb ki, Ulu Öndərin təhsil strategiyası çərçivəsində jurnalistika sahəsində peşəkar kadr potensialının artırılması, ali təhsil müəssisələrində sözügedən ixtisasın inkişafı və təkmilləşdirilməsi ilə yanaşı, jurnalistikanın elmi əsaslara söykən inkişafı üçün vacib islahatlar aparılaraq medianın keyfiyyətinin yüksəldilməsi təmin edilib.

azerbaijan-news.az

“Filmlərin istehsalı üçün çəkilmiş xərclərin qismən geri ödənilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 196

Bakı şəhəri, 4 iyul 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının ərazisində kinematoqrafiya əsərlərinin və digər audiovizual əsərlərin istehsalı ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 may tarixli 610 nömrəli Sərəncamının 1-ci hissəsini icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Filmlərin istehsalı üçün çəkilmiş xərclərin qismən geri ödənilməsi Qaydaları" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
Qərarın əlavəsi ilə
www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

“Heyvanlar aləmi haqqında”, “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında” və “Yaşılıqların mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 noyabr tarixli 73-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 197

Bakı şəhəri, 4 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Heyvanlar aləmi haqqında", "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" və "Yaşılıqların mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 noyabr tarixli 73-VIIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 22 fevral tarixli 41 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 2, maddə 119 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 8 may tarixli 153 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu haqqında Əsasnamə"nin 3.4-cü bəndinə "bərpa dəyəri" sözlərindən sonra "və ya dəymiş ziyan" sözləri əlavə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 9 mart tarixli 38 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 3, maddə 232 (Cild I); 2024, № 1, maddə 81) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının yaşayış məntəqələrində it, pişik və ya digər ev heyvanlarının saxlanması Qaydaları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 4.1-ci bənddə "qəddar davranmamalı, onlara ağrı, yaxud zərər verməməli" sözləri "rəhmsiz rəftar etməməli, yəni onlara ağrı, əzab, işgəncə verilməsi, onların döyülməsi və döyüldürülməsi nəticəsində onları şikəst və ya tələf etməməli, rəhmsiz rəftarı nümayiş-karənə şəkildə, o cümlədən mediada nümayiş etdirilməklə törətməməli, belə rəftarı təbliğ etməməli və ya belə rəftara açıq çağırışlar etməməli və ya cür rəftarı özündə əks etdirən materialları kommersiya məqsədləri üçün istifadə etməməli" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2. 6-cı hissənin adında "qəddar" sözü "rəhmsiz" sözü ilə əvəz edilsin;

2.3. 6.1-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"6.1. Heyvanlarla rəhmsiz rəftar edən, yəni onlara ağrı, əzab, işgəncə verilməsi, onların döyülməsi və döyüldürülməsi nəticəsində onları şikəst və ya tələf edən, rəhmsiz rəftarı nümayişkarənə şəkildə, o cümlədən mediada nümayiş etdirilməklə törədən, belə rəftarı təbliğ edən və ya belə rəftara açıq çağırışlar edən və ya cür rəftarı özündə əks etdirən materialları kommersiya məqsədləri üçün istifadə edən şəxslər Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsinə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb olunurlar".

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 14 iyun tarixli 227 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 6, maddə 1204 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqlara qulluq, onların xəstəlik və zərərvericilərdən mühafizəsi Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan yaşıllıqlar, xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri ilə əvəz edilsin.

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 30 avqust tarixli 321 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 8, maddə 1457 (Cild I); 2024, № 5 (II kitab), maddə 611, № 9, maddə 1060) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların götürülməsi Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri ilə əvəz edilsin.

5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 27 oktyabr tarixli 421 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 10, maddə 1738 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqlara dəymiş ziyanın hesablanması və ödənilməsi Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında, xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri ilə əvəz edilsin.

6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 2 noyabr tarixli 434 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 11, maddə 1922 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların mühafizəsi sahəsində iqtisadi həvəsləndirmə formaları və Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı

məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər), habelə xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar istisna olmaqla, ölkə" sözləri ilə əvəz edilsin.

7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 27 dekabr tarixli 526 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 12, maddə 2242 (Cild I); 2024, № 6 (II kitab), maddə 724) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların mühafizəsinə nəzarətin həyata keçirilməsi Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, ölkə" sözləri ilə əvəz edilsin.

8. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 28 fevral tarixli 71 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 2, maddə 324 (Cild I); 2024, № 6 (II kitab), maddə 724) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıq salınması məqsədi ilə bələdiyyələrin, qeyri-hökumət təşkilatlarının və əhalinin əkin materialları, avadanlıq, inventar və digər vasitələrə əvəzsiz təmin olunması Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri ilə əvəz edilsin.

9. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 31 mart tarixli 118 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 3, maddə 516 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların bərpası Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, ölkə" sözləri ilə əvəz edilsin.

10. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 20 oktyabr tarixli 467 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 10, maddə 1929 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların mühafizəsi məqsədi ilə ağac, kol, gül-çiçək və ot bitkilərinin və onların genetik materiallarının Azərbaycan Respublikasına gətirilməsi və onun hüddudlarından kənara aparılması Qaydası"nın 1.2-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrində ökilməsi, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, respublika" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində ökilməsi, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, ölkə" sözləri ilə əvəz edilsin.

11. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 23 yanvar tarixli 21 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 1, maddə 137 (Cild I); 2024, № 6 (II kitab), maddə 724) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların müfəssəl siyahısının tərtib edilməsi qaydası, təyinatı və onlardan istifadə Qaydası (rejimi)"nın 1.2-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında, xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrində ökilməsi, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər) istisna olmaqla, ölkə" sözləri ilə əvəz edilsin.

12. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 15 may tarixli 217 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 5, maddə 1125 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Yaşılıqların uçotunun, kadastrının və monitorinqinin aparılması Qaydası"nın 1.1-ci bəndində "meşə fondu torpaqlarında və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar, habelə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər)" sözləri "meşə fonduna daxil olan və xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərində olan yaşıllıqlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərdən ibarət yaşıllıqlar (əkinlər), habelə xüsusi mülikiyyətdə olan həyotəyanı və bağ sahələrindəki yaşıllıqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin “Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin Nümunəvi Nizamnaməsi”nin təsdiq edilməsi haqqında” 2012-ci il 2 oktyabr tarixli 218 nömrəli, “Sağlamlıq imkanları məhdud olan məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsilinin dövlət standartları”nın təsdiq edilməsi haqqında” 2018-ci il 26 fevral tarixli 62 nömrəli, “Peşə təhsilinin dövlət standartları”nın təsdiq edilməsi və “İlk peşə-ixtisas təhsili pilləsinin dövlət standartı və proqramı (kurikulum)”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 23 aprel tarixli 77 nömrəli Qərarının ləğv edilməsi barədə” 2019-cu il 11 mart tarixli 85 nömrəli, “Cəzaçəkmə müəssisələri nəzdində fəaliyyət göstərən peşə təhsili müəssisələrində və xüsusi peşə təhsili müəssisələrində tətbiq edilən dövlət peşə təhsili standartları”nın təsdiq edilməsi haqqında” 2019-cu il 15 mart tarixli 101 nömrəli, “Xüsusi peşə təhsili müəssisələrinin Nümunəvi Nizamnaməsi”nin təsdiq edilməsi haqqında” 2019-cu il 26 aprel tarixli 189 nömrəli, “Ümumi təhsil müəssisələrinin növlər üzrə Meyarları”nın təsdiq edilməsi haqqında” 2020-ci il 29 iyul tarixli 270 nömrəli və “Sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslərin təhsili üçün xüsusi təhsilin dövlət standartları”nın təsdiq edilməsi haqqında” 2024-cü il 8 fevral tarixli 75 nömrəli qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 195

Bakı şəhəri, 3 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 noyabr tarixli 78-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 24 avqust tarixli 761 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 24 dekabr tarixli 262 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 2 oktyabr tarixli 218 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 10, maddə 1000 (Cild I); 2024, № 1, maddə 83, № 5 (II kitab), maddələr 605, 612, № 9, maddə 1067) ilə təsdiq edilmiş "Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin Nümunəvi Nizamnaməsi"nə aşağıdakı məzmununda 3.19-cu bənd əlavə edilsin:

"3.19. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 3 avqust tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 26 fevral tarixli 62 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 2, maddə 365 (Cild I); 2024, № 1, maddə 80, № 9, maddə 1067) ilə təsdiq edilmiş "Sağlamlıq imkanları məhdud olan məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsilinin dövlət standartları"na aşağıdakı məzmununda 4.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.2-1. Xüsusi məktəbəqədər təhsil müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 11 mart tarixli 85 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 3, maddə 519 (Cild I); 2024, № 9, maddə 1062) ilə təsdiq edilmiş "Peşə təhsilinin dövlət standartları"na aşağıdakı məzmununda 4.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.2-1. Peşə təhsili müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 15 mart tarixli 101 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 3, maddə 535 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Cəzaçəkmə müəssisələrində fəaliyyət göstərən peşə təhsili müəssisələrində və xüsusi peşə təhsili müəssisələrində tətbiq edilən dövlət peşə təhsili standartları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 464 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına verilən ipoteka krediti, o cümlədən güzəştli ipoteka krediti üzrə borcalanın (borcalanların) aylıq məcmu gəlirinin hesablanması Qaydası”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 199

Bakı şəhəri, 4 iyul 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 16 noyabr tarixli 464 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 11, maddə 1952 (Cild I); 2024, № 3, maddə 313; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 12 may tarixli 157 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına verilən ipoteka krediti, o cümlədən güzəştli ipoteka krediti üzrə borcalanın (borcalanların) aylıq məcmu gəlirinin hesablanması Qaydası"nın 4.5-ci bəndində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.2-ci bənddə "Peşə təhsili müəssisəsinin" sözləri "Cəzaçəkmə müəssisələri nəzdində fəaliyyət göstərən peşə təhsili müəssisəsinin və xüsusi peşə təhsili müəssisəsinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. aşağıdakı məzmununda 4.2-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.2-1. Cəzaçəkmə müəssisələri nəzdində fəaliyyət göstərən peşə təhsili müəssisəsində və xüsusi peşə təhsili müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 26 aprel tarixli 189 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 780 (Cild I); 2024, № 9, maddə 115) ilə təsdiq edilmiş "Xüsusi peşə təhsili müəssisələrinin Nümunəvi Nizamnaməsi"nə aşağıdakı məzmununda 5.7-1-ci bənd əlavə edilsin:

"5.7-1. Peşə təhsili müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 29 iyul tarixli 270 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 7, maddə 1000 (Cild I); 2024, № 9, maddə 1067, № 11, maddə 1251; 2025, № 1, maddə 84) ilə təsdiq edilmiş "Ümumi təhsil müəssisələrinin növlər üzrə Meyarları"na aşağıdakı məzmununda 1.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

"1.5-1. Ümumi təhsil müəssisələrində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 8 fevral tarixli 75 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2024, № 2, maddə 207) ilə təsdiq edilmiş "Sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslərin təhsili üçün xüsusi təhsilin dövlət standartları"na aşağıdakı məzmununda 4.1-1-ci bənd əlavə edilsin:

"4.1-1. Təhsil müəssisəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 mart tarixli 68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət və qeyri-dövlət uşaq müəssisələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinə dair Tələblər" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 3 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri" nəzərə alınmaqla ona zidd olmayan hissədə tətbiq edilir."

*Əli ƏSƏDOV,**Azərbaycan Respublikasının Baş naziri*

Milli Məclisin iclasında

Azərbaycan bölgədə təhlükəsizliyi təmin edən sabit və güclü dövlətdir

İyulun 8-də parlamentin spikeri Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin növbədənəkar sessiyasının plenar iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, iclasın gündəliyi təsdiq edildikdən sonra cari məsələlərlə bağlı müzakirələr aparılıb. Müzakirələrdə komitə sədrləri Zahid Oruc, Fazil Mustafa, Musa Quliyev, Arzu Nağıyev, deputatlar Kamran Bayramov, Tahir Mirkişli, Soltan Məmmədov, Tural Gəncəliyev, Vüqar Bayramov, Asif Əsgərov çıxış ediblər.

Millət vəkiliyi iyulun 4-də Xankəndi şəhərində keçirilmiş İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 17-ci Zirvə görüşünün əhəmiyyəti ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər. Bildirilib ki, bu tədbir ölkəmizin suverenliyinin möhkəmlənməsi ilə yanaşı, Azərbaycan Prezidentinin Qarabağda sülh və yenidənqurma siyasətini, Azərbaycanın bölgədə təhlükəsizliyi təmin edən sabit və güclü dövlət olduğunu beynəlxalq aləmə bir daha nümayiş etdirdi. Xarici ölkə prezidentlərinin, baş nazirlərin bu görüşdə iştirakı Azərbaycanın mövqeyinin dəstəklənməsinə və bölgədə lider dövlət kimi tanınmasının göstəricisi idi. Eyni zamanda mötəbər beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin bu tədbirdə iştirakı Azərbaycanın diplomatik gücünün bariz nümunəsi idi. Hələlə nəzərə çatdırılıb ki, Prezidentimizin təşəbbüsləri nəticəsində ilk dəfə olaraq İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında mühüm islahatlar tətbiq edilib. Belə ki, ECO çərçivəsində Ağdamda Gənclər Forumu, Laçında Qadınlar Forumu, Şuşada Biznes Forumu təşkil olunub. Xankəndidə keçirilmiş və siyasi, ideoloji önəm daşıyan bu Zirvə görüşü həm də region ölkələri arasında iqtisadi, mədəni, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişlənməsinə mühüm töhfələr verəcək.

Çıxış edənlər, hələlə 2025-ci ilin hadisələrinə nəzər salaraq, XII Qlobal Bakı Forumunda, ADA Universitetində təşkil edilmiş "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq Forumda Azərbaycanın dünyada hökm sürən geosiyasi bəhrədən çıxmaq üçün əsas istiqamətləri təklif etdiyini bildiriblər. Qeyd edilib ki, Bakıda keçirilmiş Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin iclasları Azərbaycanın dünyada etibarlı enerji tərəfdaşı kimi nüfuzunu daha da möhkəmləndirir.

Millət vəkiliyi Azərbaycan Prezidentinin cari ildə keçirdiyi görüşlərin, etdiyi səfərlərin, iştirak etdiyi mühüm əhəmiyyətli tədbirlərin önəmindən bəhs edərək, bunun sülh və sabitliyin möhkəmlənməsinə, ölkəmizin iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsinə əvəzsiz töhfələr verdiyini vurğulayıblar.

Deputatlar Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılıqı ilə parlament nümayəndə heyətinin Birinci Özbəkistan-Azərbaycan Parlamentlərarası Forumda iştirak etmək üçün Özbəkistan Respublikasına işğır səfərini, əldə edilən nəticələri də yüksək qiymətləndiriblər. Millət vəkiliyi Azərbaycan-Özbəkistan əlaqələrinin möhkəmlənməsində parlament diplomatiyasının rolunu xüsusi qeyd ediblər.

Sonra parlamentin Sədri Sahibə Qafarova 15 məsələnin müzakirə ediləcəyini və gündəliyini ilk 10 məsələnin üçüncü oxunuşda qanun layihələri olduğunu bildirib.

İlk olaraq "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklərin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş) müzakirəyə çıxarılıb. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli sənədin həm Naxçıvan Ali Məclisində, həm də Milli Məclisdə geniş müzakirə olduğunu, deputatlar tərəfindən dəstəkləndiyini deyib.

Layihəyə əsasən, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 134-cü maddəsinin III hissəsində qeyd olunan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsi olması ilə bağlı müddəə Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının preambulasında da öz əksini tapacaq. Əlavə edilməsi nəzərdə tutulan "Naxçıvan Muxtar Respublikasında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi" adlı 3-1-ci maddəyə əsasən, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində Azərbaycan Prezidentinin müəyyən etdiyi vəzifələri yerinə yetirən icra orqanıdır və ona rəhbərliyi Azərbaycan Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən və birbaşa Prezidentə təbə olan Naxçıvan Muxtar Respublikasında Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəsi həyata keçirir. Layihəyə əsasən, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə seçkilər Ali Məclis sədrinin təklifləri əsasında Azərbaycan Prezidenti tərəfindən təyin ediləcək. Həmçinin, Muxtar Respublikanın Nazirlər Kabineti Naxçıvan Ali Məclisinə təbə olmayacaq və iş qaydasını Azərbaycan Prezidenti ilə razılaşdırmaqla müəyyən ediləcək. Sənəddə, Azərbaycan Konstitusiyasına uyğunlaşdırma, dəqiqləşdirmə və texniki xarakterli bir sıra dəyişikliklər də nəzərdə tutulub.

Konstitusiyası qanununun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Komitə sədri Əli Hüseynli "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununun dəyişiklik edilməsi barədə konstitusiyası qanunu layihəsi (üçüncü oxunuş) barədə də mülumət verib. Nəzərə çatdırılıb ki, dəyişikliyin edilməsində məqsəd Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına ediləcək dəyişikliklərdən sonra "Normativ hüquqi aktlar haqqında" konstitusiyası Qanununun 2.10-cu maddəsinə yaranan biləcək uyğunsuzluğun aradan qaldırılmasıdır.

Konstitusiyası qanununun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Spiker Sahibə Qafarova xatırladı ki, konstitusiyası qanunları Milli Məclisdə iki dəfə səsə qoyulur. O, qeyd edib ki, bu gün hər iki konstitusiyası qanunu üzrə birinci səsvermə başa çatdırılıb, 6 aydan sonra isə həmin qanunlara ikinci səsvermədə münasibət bildiriləcək.

Parlamentin sədri növbəti 2 məsələnin ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olduğunu və mahiyyətə bir-birinə yaxın olduğunu bildirib.

Təbii ehtiyatlar, enerjiyə və ekologiya komitəsinin sədri Sadiq Qurbanov "Qaz təchizatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanun layihəsi (üçüncü oxunuş) barədə danışib. Komitə sədri birinci və ikinci oxunuş zamanı məsələ barədə ətraflı məlumat verildiyini, layihədə heç bir dəyişiklik edilmədiyini deyib.

Qanun layihəsi qazın nəqli, paylanması, saxlanması, satışı, idxalı, istehlakı və qaz qurğularının istismarı ilə bağlı qaz təchizatı subyektləri, istehlakçılar və qaz təchizatı sektorunda fəaliyyət göstərən dövlət orqanları (qurumları) arasında yaranan münasibətləri tənzimləyir və qaz təchizatının hüquqi, iqtisadi və təşkilati əsaslarını müəyyən edir.

Parlamentin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (üçüncü oxunuş) təqdim edib. Komitə sədri layihənin "Qaz təchizatı haqqında" qanun layihəsinə uyğun olaraq hazırlandığını, birinci və ikinci oxunuşda bu barədə məlumat verildiyini deyib.

Qanun layihəsi "Sahibkarlıq fəaliyyətinə verilən icazələrin siyahısı"nın 61-ci maddəsinin yeni redaksiyada - "qazın saxlanması icazə" kimi verilməsini nəzərdə tutur.

Hər iki qanun layihəsi ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Təbii ehtiyatlar, enerjiyə və ekologiya komitəsinin sədri Sadiq Qurbanov

nov "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (üçüncü oxunuş) ilə bağlı məlumat verib, sənədin mətnində heç bir dəyişikliyin edilmədiyini bildirib.

Qanun layihəsi elektroenergetika sektorunda tarif tənzimləmələri istiqamətində sabit tarifi tətbiqi məqsədilə hazırlanıb. Sabit tarifi əsas mahiyyəti şəbəkəyə qoşulan istehlakçıların sabit xərc şəklində aylıq müəyyən vəsait ödəməsindən ibarətdir.

İclasda energetika nazirinin müavini Orxan Zeynalov çıxış edərək, əvvəlki oxunuşlar zamanı layihə ilə bağlı verilən sualları cavablandıraraq, qaldırılan məsələlərə münasibət bildirib. O qeyd edib ki, sabit tarifi tətbiqində əsas məqsəd xidmətin keyfiyyətinin artırılması, xərclərin istehlakçıların arasında daha ədalətli bölünməsi və bunun müvafiq istehlak tarifiyə çəkilən xərclərin xarakterinə uyğun olaraq, onun strukturlaşdırılması hesabına əldə olunmasıdır. Bu yenilik həm də hər ay elektrik enerjisi haqqını ödəyən istehlakçılar üçün tarif yükünün azalması üçün müəyyən iqtisadi zəmin yaradacaq.

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

İclasda "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun dəyişiklik edilməsi barədə, "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun dəyişiklik edilməsi barədə, "Qeydiyyatın İnzibati Xətdə Mərkəzləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin (ikinci oxunuş) təqdim edib. O, layihənin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı səslənən fikirlərə münasibət bildirib, bəzi məsələlərə aydınlıq gətirib.

Layihədə "Media subyekti" anlayışı Azərbaycan Respublikasında xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəliklərini də əhatə etməsi məqsədilə genişləndirilib. Dəyişikliklərdə hələlə tənzimlənməmiş nəzərdə tutulur, ölkəmizdə fəaliyyət göstərəcək filial və nümayəndəliyin Dövlət Vergi Xidmətinə (DVX) qeydiyyatdan keçdikdən sonra Media Reestrinə daxil edilməsi üçün müraciət etməsi tələbi gətirilir. Bununla yanaşı, "xarici jurnalistlər"

Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətdə Məcəlləsində, "Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Reklam haqqında", "Lisenzialar və icazələr haqqında", "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqəlləşdirilməsinə və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində sünü torpaq sahələrinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri də üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Spiker Sahibə Qafarova gündəliyin son 5 məsələsinin ikinci oxunuşda qanun layihələri olduğunu bildirib.

İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətdə Məcəlləsində, "Media haqqında" və "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestrində" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin (ikinci oxunuş) təqdim edib. O, layihənin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı səslənən fikirlərə münasibət bildirib, bəzi məsələlərə aydınlıq gətirib.

Layihədə "Media subyekti" anlayışı Azərbaycan Respublikasında xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəliklərini də əhatə etməsi məqsədilə genişləndirilib. Dəyişikliklərdə hələlə tənzimlənməmiş nəzərdə tutulur, ölkəmizdə fəaliyyət göstərəcək filial və nümayəndəliyin Dövlət Vergi Xidmətinə (DVX) qeydiyyatdan keçdikdən sonra Media Reestrinə daxil edilməsi üçün müraciət etməsi tələbi gətirilir. Bununla yanaşı, "xarici jurnalistlər"

ifadəsi "xarici media nümayəndələri" ifadəsi ilə əvəzlənir.

Sənəddə, həmçinin saxta məlumatların dərci və yayımını qadağan edən norma müəyyən edilir. Media Reestrində olmayan, şantaj, böhən xarakterli, qərəzli materiallar, saxta məlumatlar dərc edən qəzetlərin fəaliyyətinin qarşısının alınması məqsədilə onların nəşri və yayımı qadağan olunur. Media Reestrində olmayan həyata keçirilən media fəaliyyətinin qanunsuzluğu birbaşa təsbit edilir.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri müavini Elşən Məliyev təmsil etdiyi komitənin məsələyə dair müsbət rəyini səsləndirib.

Deputatlar Vüqar Bayramov, Aydın Mirzəzadə məsələ ilə bağlı fikir və qeydlərini açıqladıqdan sonra, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Parlamentin Sədri Sahibə Qafarova diqqətə çatdırıb ki, növbəti iki məsələ ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olub və mahiyyətə bir-birinə yaxındır. Spiker bildirib ki, ədliyyə nazirinin müavini Toğrul Hüseynov, Ədliyyə Nazirliyinin Qanunvericilik Baş idarəsinin rəisi Elçin Nəsihəv və İcra Xidmətinin rəisi müavini Yaqub Qurbanov iclasda iştirak edirlər.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli "Xüsusi icra məmurları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanun layihəsini (ikinci oxunuş) təqdim edib. O, diqqətə çatdırıb ki, xüsusi icra məmurları institutunun yaradılması məsələsi ölkə Prezidentinin müvafiq fərmanında öz əksini tapıb.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli "Xüsusi icra məmurları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanun layihəsini (ikinci oxunuş) təqdim edib. O, diqqətə çatdırıb ki, xüsusi icra məmurları institutunun yaradılması məsələsi ölkə Prezidentinin müvafiq fərmanında öz əksini tapıb. Qanun layihəsi xüsusi icra məmurlarının fəaliyyətinin təşkili və fəaliyyətinə nəzarətlə bağlı ictimai münasibətləri, xüsusi icra məmurlarının hüquqi statusunu tənzimləyir. Layihəyə əsasən, xüsusi icra məmuru bu qanunda nəzərdə tutulmuş məhkəmələrin və qanunla icrası icra məmurlarına həvalə edilmiş digər orqanların sonədlərinin icrasını həyata keçirmək üçün xüsusi icra

ra məmuru şəhadətnaməsi almış fiziki şəxs hesab olunur. Layihədə xüsusi icra məmurunun fəaliyyətinin hüquqi əsasları, fəaliyyət prinsipləri, onun tələblərinin məcburiyyəti, hələlə xüsusi icra məmurlarının fəaliyyəti ilə bağlı dövlətin vəzifələri ilə bağlı müddəalar öz əksini tapıb.

Sənəddə, qeyd olunur ki, xüsusi icra məmurlarının özüntüdarə orqanı Xüsusi İcra Məmurlarının Palatasıdır. Palatanın əsas məqsədi xüsusi icra məmurlarının fəaliyyətinin idarə olunmasında iştirak etmək, onların fəaliyyətinin təşkili və bu fəaliyyətə nəzarət olunması sahələrinin inkişafını və təkmilləşdirilməsini təmin etməkdir.

Bununla yanaşı, layihədə xüsusi icra məmuruna dair tələblər qoyulur. Bildirilir ki, ali təhsilli və bu qanunun 1-ci, 7.2-ci və 7.3-cü maddələrinin tələblərinə cavab verən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı xüsusi icra məmuru ola bilər.

Həmçinin icrası xüsusi icra məmurları tərəfindən həyata keçirilən icra sonədlərinin növləri, icra sonədlərinin xüsusi icra məmurunun icraatına yönəldilməsi qaydası təsbit olunur. Xüsusi icra məmurunun hüquq və vəzifələri, onların dövlət orqanları ilə əməkdaşlığı ilə bağlı məsələlər, eyni zamanda xüsusi icra məmurlarının fəaliyyətinə nəzarətlə bağlı müddəalar əks olunur.

Növbəti məsələ olan Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində, Mülki Məcəllədə, Vergi Məcəlləsində, Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Cəzaların İcrası Məcəlləsində, Rəqəbat Məcəlləsində, "Sosial sığorta haqqında", "Polis haqqında", "Tibbi sığorta haqqında", "Notariat haqqında", "İcra məmurları haqqında", "İcra haqqında", "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında", "İnzibati icraat haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Nağdsız hesablaşmalar haqqında" və "Siyasi partiyalar haqqında" qanunlarda dəyişiklik

edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) hazırda Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edilmiş "Xüsusi icra məmurları haqqında" qanun layihəsinə uyğunlaşdırma məqsədilə hazırlanıb.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov, Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev, Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov, İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fazil Mustafa rəhbərlik etdikləri komitələrin bu qanun layihəsi barədə müsbət rəylərini diqqətə çatdırıblar.

Hər iki qanun layihəsi səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

İclasda Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Mülki Məcəllədə, Vergi Məcəlləsində, Mənzil Məcəlləsində, "Torpaq islahatı haqqında", "Torpaq bazarı haqqında", "Notariat haqqında", "İcra haqqında", "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində" və "İpoteka haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi də (ikinci oxunuş) müzakirə edilib. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli layihənin məhkəmə qərarlarının icrasının bir elementi olan hərracın aparılma prosesi ilə bağlı olduğunu bildirib. Komitə sədri qanunvericilikdə və təcrübədə elektron icranın, elektron hərracın mövcud olduğunu deyərək, ölkə Prezidenti tərəfindən qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim olunan bu layihənin həmin prosesin daha da təkmilləşdirilməsinə xidmət etdiyini vurğulayıb.

Qanun layihəsi icra sənədinə əsasən satılmalı olan əmlakın, borcunlun üzərinə həbs qoyulmuş əmlakının və ipoteka predmetinin satılması ilə bağlı kompleks tənzimləməni nəzərdə tutur.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov, Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev məsələyə dair rəhbərlik etdikləri komitələrin müsbət rəylərini bildirdikdən sonra qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Əli Hüseynli "Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında", "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" və "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" qanunlarda dəyişiklik edilməsi haqqında (ikinci oxunuş) qanun layihəsinə dair məlumatı nəzərdə çatdırıb. Bildirib ki, layihə Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsinin Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) standartının tələblərinə uyğunlaşdırılması, həmçinin şəxsiyyət vəsiqəsinin istifadəsi üzrə yaranmış bəzi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə hazırlanıb. Qeyd edilib ki, Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi sayahət sənədi kimi də (Türkiyəyə münasibətdə) istifadə olunur.

Sənəddə şəxsiyyət vəsiqəsində əks olunan məlumatların tərkibinin yenilənməsi təklif olunur. Belə ki, şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə edilir. Eyni zamanda elektron daşıyıcıda (çipdə) əvvəlki variantla müqayisədə yalnız daha zəruri məlumatların saxlanması təklif olunur.

Layihədəki digər dəyişikliklərdən ibarətdir ki, vətəndaşın ailə vəziyyəti, valideynləri, uşaqları, hərbi vəzifəsi və digər məlumatlar qrupu birbaşa elektron daşıyıcıda deyil, İAMAS (İdarələrarası Avtomatlaşdırılmış Məlumat Axtarış Sistemi) vasitəsilə saxlanılacaq və kriptografik mühafizə olunacaq. Bu, onların məxfiliyinin, bütövlüyünün və icazəsiz müdaxilədən qorunmasının təmin olunması məqsədini daşıyır.

Sənəddə bağlı müzakirələrdə komitə sədri Fazil Mustafa bəzi qeydlərini səsləndirib. Əli Hüseynli qaldırılan məsələyə aydınlıq gətirdikdən sonra qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Hər müstəqil dövlət müstəqil siyasət yeridə bilmir.

Buna gücü və imkanı çatmır. Göstərilən kənar təzyiqlərə davam gətirə bilmir.

İqtisadi imkanları məhdudd, maliyyə vəziyyəti gərgin və digər səbəblər üzündən başqa dövlətlərlə hesablaşmaq məcburiyyətində qalır.

Müstəqil siyasət yürütmək üçün güc və imkanla yanaşı, dövlətə qətiyyətli, iradəli, uzaqgörən və dünyada gedən proseslərdən dərindən baş çıxaran həqiqi liderin rəhbərlik etməsi də vacibdir!

Bu dediklərimiz müstəqil siyasət aparılmasının ilkin və vacib şərtləridir.

Digər çoxsaylı şərtlər də var ki, onlar zamandan, dünyada baş verən proseslərdən, onların təsir və nəticələrindən asılıdır.

Hər bir dövlət başçısı müəyyən məqamlarda baş verən təsir, təhdid və təzyiq cəhdlərini də qarşılayaraq zərərsizləşdirməyi bacarmalıdır!

Xarici siyasət həm də təcrübəyə əsaslanan yaradıcı iş olduğundan siyasətçidən bəsirət və fəhm də tələb olunur.

Adətən siyasətçilər mümkün olanları dinc yollarla həyata keçirirlər.

Lakin müşkülləri də reallığa çevirən, mümkünsüz görünənləri də həll edən siyasi liderlər vardır.

SSRİ çar Rusiyanın yeni, çevrilmiş forması idi.

Sözdə yeni ictimai-iqtisadi formasiya, maddi nemətlərin sel kimi aşb-daşdığı kommunizm olsa da, əməldə hər şey əvvəlki qaydada idarə olunurdu.

Ölkənin "əsl sahibi" nə fəhlə idi, nə də kəndli.

Adlarını dəyişdirib "proletariat" və "kolxozçu" qoysalar da, əməldə fəhlə fəhləliyini edirdi, kəndli də kəndliliyindəydi.

SSRİ heç də "qardaş xalqların könnüllü ittifaqı"ndan yaradılmamışdı.

Məsələn, 28 aprel 1920-ci ildə XI rus ordusu Azərbaycana gələrək Xalq Cümhuriyyətinə hakimiyyəti xoşluqla təhvil verməsi üçün xəbərdarlıq etmiş, həmin dövrdə ölkəyə rəhbərlik edənlər yığıncaq keçirərək rus ordusunun qabağını ala bilməyəcəklərini görmüş, artıq qan tökülməsinə və qırğına yol verilməməsinə görə dinc yolla hakimiyyətdən əl çəkmişdilər.

Sonra...

Sonrası isə repressiya, sürgün, həbsxana, ölümlə davam etdirildi.

Ta hamı dincə-söyləməz vahid mərkəzə - Moskvağa tabe olana qədər.

SSRİ-də vahid ideologiya, kommunizm ideologiyası hakim idi.

Hər addımda bu ideologiyaya, "marksizm-leninizm klassikləri"nə istinad olunur, onlardan sitatlar götürülərək atılan hər bir addımın doğruluğu "əsaslandırılırdı".

Bu ideologiyaya görə, Leninin vətəni sayılan Rusiya "böyük qardaş" hesab olunurdu.

Qalan 14 müttəfiq respublika isə "kiçik qardaş" idi.

"Böyük qardaş" nə desə, o olmalı idi!

Qalan "qardaşlar"ın borcu deyiləni bəyonmək, alqışlamaq, həyata keçirilməsinə nail olmaq sayılırdı.

Nəyəsə etiraz etmək, başqa variant təklif etmək, hətta dodağının altında mızıldanmaq belə nəinki qəbul olunmur, hətta cəzalandırılırdı.

Ən ağır cəza isə "siyasi cəza", "partiya cəzası" hesab olunurdu.

Ölkədə bir partiya, hakim partiya sayılan Sov.İKP olduğundan onun cəzası həm də dövlətin cəzası sayılırdı.

Sov.İKP sıralarından xaric edilmək mənəvi-siyasi cəhətdən məhv olmağa bərabər idi.

Cüzam xəstəsi kimi hamı səndən qaçır, vətən xaini kimi baxırdı və fəhləlikdən başqa heç bir işdə işləyə bilməzdin.

Nəinki respublikaların birinci şəxsi, hətta nazirlər və komitə sədrləri, digər vəzifələrə təyinatlar da mərkəzlə razılaşdırılırdı.

SSRİ-nin ən üstün və yaxşı cəhəti "milli məsələnin" olmaması, milli, etnik ayrılıqlara yol verilməməsi idi.

Sovet ideologiyası ateizmə köklənib dinə qarşı olduğundan dini ayrı-seçkilik barədə də söhbət gədə bilməzdi.

Müttəfiq respublikaların iqtisadi cəhətdən idarə edilməsi də Moskvadan aparılırdı:

● Hər respublikada hansı sahə inkişaf etdiriləcək...

● Ümumittifaq tabeliyində olan müəssisələr hansı respublikada yerləşdiriləcək...

● Hərbi zavodlar harada tikiləcək və s. *Bir mühim məqama da diqqət çəkirik: sovet dövründə müttəfiq respublikaları bir-birindən və hamısını birlikdə mərkəzdə asılı vəziyyətdə saxlamaqdan ötrü "ixtisaslaşdırma və kooperasiya" prinsipindən istifadə olunurdu.*

Belə ki, hər hansı qurğu və avadanlıq bir respublikada tam istehsal edilmir, ayr-ayrı hissələri müxtəlif respublikalarda hazırlanırdı.

Son məhsul isə adətən Rusiya ərazisində yığılıb istehsalçılara göndərilirdi.

SSRİ dağılanda belə asılılığa görə müttəfiq respublikalardakı sənaye müəssisələri fəaliyyətlərini dayandırır.

Ən nəhayət, maddi nemətlərin bölüşündə də mərkəzləşdirilmiş qayda tətbiq olunurdu.

Belə ki, bütün mal-məhsullar, xüsusən ittifaq tabeli müəssisələrin malları bir ələ yığılar, sonra isə SSRİ Dövlət Plan Komitəsi vasitəsilə yenidən müttəfiq respublikalar arasında bölünürdü.

Dövlət büdcəsindən pay ayırmaları da bu sayaq baş tuturdu.

Təbii ki, "vahid fond"a çox verib az alırlar, yaxud az verib çox götürənlər də vardı.

Bu isə müxtəlif münasibət və yanaşmalardan qaynaqlanırdı.

Siyasi sahədə də vəziyyət eyni idi:

● Daxili və xarici siyasət Moskvada hazırlanırdı və oranın nəzarəti ilə həyata keçirilirdi.

● Xarici ölkələrlə əlaqələr mərkəzdən idarə olunurdu.

● Ordu vahid idi, ona da yalnız Moskva rəhbərlik edib göstəriş verə bilirdi.

● Hər şeydə "adı sənin, dadı mənim" prinsipi hökm sürürdü.

● Adında "sosialist" olan müttəfiq respublikaların hər biri sözdə, konstitusiyalarında müstəqil hesab edilərdi, əməldə imperiya qaydaları ilə idarə olunurdular.

SSRİ mövcudluğunun son günlərində belə ikili həyat sürdü, ikiüzlü siyasət yürütdü, sözdə bir, əməldə başqa oldu.

SSRİ-nin birinci və sonuncu prezidenti M.Qorbaçovun ortaya atdığı "yenidənqurma" oyununu nəyisə dəyişməyə deyil, əslində, "qırmızı imperiya"nın ömrünün uzadılmasına xidmət edirdi.

Demokratik dəyişikliklər də zahiri görünüş xatirinə idi.

Azərbaycan deyilənlərə inanaraq müstəqil olmaq fikrinə düşdü, AXC-Müsavat cütlüyü xalqı meydana çıxardı, bu tələskənliyin bədəlini 20 Yanvarda ödədik.

Hətta 1991-ci ildə parlamentin qəbul etdiyi "Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyası Aktı" da deklarativ xarakter daşıyırdı.

"Müstəqiləm" deməklə müstəqil olmaq və yaşamaq mümkün deyil!

Müstəqillik təkcə hüquqi deyil, siyasi, iqtisadi, diplomatik və özünümüdafiə imkanları ilə də təmin olunmalıdır.

Daha bir vacib məqam isə odur ki, "böyük qardaş" sayılan Rusiya heç də "kiçik qardaşlar"ını əldən buraxmaq, onlara həqiqi müstəqillik vermək niyyətində deyildi!

Hansı dövlət o boyda sərvətlərdən, çoxsaylı ölkələrin onlara təbəçiliyindən və verdiyi gəlirlərdən könüllü əl çəkər.

Kommunizm ideologiyası iflasa uğradığından "qırmızı imperiya"nı əvvəlki qaydada saxlamaq və idarə etmək sadəcə mümkün deyildi.

Amma Moskva təsir vasitələrini qoruyub saxlamağa çalışırdı.

Azərbaycanla bağlı ənənəvi problemdən - Dağlıq Qarabağ məsələsindən yenidən istifadə olundu!

Belə ki, Ermənistanı qızıdırıb yenidən meydana salan Rusiya həyllərə siyasi, iqtisadi, silah-sursat, 366-cı alayın simasında hərbi dəstək verərək Azərbaycan ərazilərinin 20 faizinin işğalına nail oldu.

Və bu faktdan daim Azərbaycana qarşı güclü təsir vasitəsi kimi sonadək istifadə etdi.

Heç Rusiya sakit və rahat şəkildə Xəzərin neft-qaz sərvətlərindən könüllü əl çəkdimi?!

Yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın çağırışı ilə ölkə rəhbərliyinə qayıtdıqdan sonra Azərbaycan həqiqi dövlət müstəqilliyinə nail oldu!

Ulu Öndər Heydər Əliyev müdriklik və uzaqgörənliklə, sistemli şəkildə gördüyü işlərlə Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini təmin etdi:

● Silahlı müxalifəti ləğv etdi, əhalidəki külli miqdarda silah-sursatı yığışdırdı.

● İkinci dəfə dövlət çevrilişinə cəhdin qarşısını aldı və Azərbaycanda zorakılıqla hakimiyyət dəyişikliyi ənənəsinə son qoydu.

● Xaos, anarxiya və özbaşınalığın qarşısını alaraq ölkədə möhkəm və dönməz sabitlik yaratdı.

Bunlar hərbi-siyasi addımlar idi.

Ən əsası, bütün maneələri dəf edərək gərgin və uzun sürən danışıqlardan sonra "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasına, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəmərinin çəkilərək işə salınmasına nail oldu.

Bu o demək idi ki:

● Azərbaycan artıq neft-qaz sərvətlərini qeyri-ənənəvi marşrutla, Rusiyadan yan keçməklə (o zaman Novorossiysk neft kəməri fəaliyyət göstərirdi) dünya bazarına çıxaracaqdı;

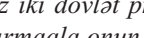
● Artıq Azərbaycan əsas sərvətlərinə özü sahiblik edəcək, xeyrini özü görəcəkd;

● Kooperasiya əlaqələrinin qırılması nəticəsində böhran vəziyyətinə düşsən Azərbaycan iqtisadiyyatını dirçəltmək üçün neftdən gələn gəlirlər lokomotiv rolunu oynaya biləcəkd!

Əslində, bu, Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi demək idi!

Bazar iqtisadiyyatına keçid də müstəqilliyin mühüm tələblərindən biri idi və Ulu Öndərimiz iki dövlət proqramı hazırlayıb reallaşdırmaqda onun da öhdəsindən uğurla gəlirdi!

Bundan artığına ömür imkan vermədi.

Cənab İlham Əliyev yarımçıq qalan işləri çox böyük uğurla davam etdirdi, bütün əngəl, maneə və çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycanın tam müstəqilliyinə, öz taleyinin əsl sahibinə çevrilməsinə nail oldu!

● Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri işə salındı, İlham Əliyevin uzaqgörənliyi və məharəti sayəsində TANAP və TAP vasitəsilə genişləndirilərək şəxələndirilməklə bu gün Azərbaycan qazını rahat və sərbəst şəkildə Avropa bazarına çatdırır "Cənub qaz dəhlizi"nə çevrildi.

● Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da iqtisadi və siyasi dividendlər götürməklə Orta dəhlizin əsas seqmentlərindən biri oldu.

● Tarixinin ən qüdrətli dövlətinin yaradandan İlham Əliyev Azərbaycanın həqiqi siyasi və iqtisadi müstəqilliyini təmin etdi.

● Onun rəhbərliyi dövründə Azərbaycan daim milli maraqlarına söykənən müstəqil daxili və xarici siyasət yürütdü, heç bir təsir, təzyiq, təhdid qarşısında bir addım belə geriye çəkilmədi!

Müstəqil siyasət yeritmək qətiyyəti

Ən əsası, 44 günlük Zəfər müharibəsi dövründə "dəmir yumruğu" ilə düşmən ordusunu məhv edən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ikiəsrlik münəqişəyə son qoymaqla torpaqları işğaldan azad etdi!

Bir qədər keçmiş böyük hünər, cəsarət və məharətlə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, dövlət müstəqilliyinə və konstitusiyasına əsaslarının təminatına da nail oldu!

Beləliklə, dünyanın bəzi dövlətlərinin, xüsusən Rusiyanın "Qarabağ kartı" ilə Azərbaycan təsir və təzyiq rıçağını tamamilə puça çıxardı!

● Bu gün Azərbaycan ərazi bütövlüyünə nail olmuş müstəqil dövlətdir.

● Bu gün Azərbaycan təkcə iqtisadi deyil, hərbi cəhətdən də güclü olduğunu sübuta yetirmiş dövlətdir.

● Bu gün Azərbaycan öz ərazisində bir nəfər belə cənəbi hərçininin olmadığını azsaylı dövlətlərdəndir.

● Bu gün Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdən, çoxsaylı dostları, bərabərhüquqlu əməkdaşlığı, strateji tərəfdaşlığı olan və daim milli maraqlarına xidmət edən dövlətlər sırasındadır.

Daha Azərbaycana heç bir üsul, vasitə, təzyiq və təhdid rıçaqları ilə təsir göstərilməsi mümkün deyildir!

Azərbaycan beynəlxalq hüquqa hörmətlə yanaşan, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə daim əməl edən və əməkdaşlıq etdiyi ölkələrdən də bunu gözləyən, tələb edən bir dövlətdir.

Hər dəfə canavara niyə yalnızca deyirlər?

Çünki qurd sürüyə hücum edəndə bir donu qoyun götürüb getmir.

Qabağına qoyun, quzu, keçi - nə çıxsa, ağzı atır, yaralayır.

Hamısını yaraladıqdan sonra onların qarşısında tək, yalnız qalır.

Hər nəbi bir üsulla yaralamaq, ziyan yetirmək asandır.

Dost qazanmaq, dost saxlamaq isə qat-qat çətinidir.

Yalnız qahib yalnızca çevrilmək isə daha pisdir!

Bu gün Azərbaycan müstəqil, balanslaşdırılmış siyasət yürüdüür!

Kimsədən nə qorxusu, nə də asılacağı var!

Bütün problemlərini də özü həll etməyi yaxşı bacarır.

Amma daim dostluq, əməkdaşlıq yolunu tutur:

● Azərbaycan 155 dövlətin dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçildi!

Dövlətimizin başçısı BMT-də islahatların aparılma vaxtının çatdığı söylədi, dünya ölkələrinin böyük əksəriyyətinin maraqlarına xidmət edən təşəbbüslər irəli sürdü.

● Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına rəhbərliyi dövründə Prezident cənab İlham Əliyev iqtisadi cəhətdən zəif dövlətlərin maraqlarını unutmadı, "vaksin millətçiliyi"ni ifşa etdi, ədalətli və uzaqgörən fəaliyyəti bəyənilərək quruma rəhbərliyi daha iki il artırıldı.

● COP29-a rəhbərliyimiz də dünya və insanlar üçün bir sıra faydalı, uzaqgörən qərarların qəbulu ilə əlamətdar oldu.

Azərbaycan hansı təşkilata üzv olursa, ora böyük fayda, bir canlanma gətirir, kiminlə əməkdaşlıq edirsə, qarşılıqlı hörmət əsasında, beynəlxalq norma və prinsipləri gözəməklə hər iki tərəfin fayda qazanmasına şərait yaradır, layihə və imkanlarını kimsədən əsirgəmir.

Çünki bu, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin fəaliyyət üslubudur!

Amma kimsənin onunla təhdid, hədə-qorxu dili ilə danışmasını da heç bir zaman qəbul etmir!

Dərhal cavabını verərək yerində oturacağı ustalılıqla bacarır!

Çünki bir daha vurğulayırıq: kimsədən qorxusu, asılacağı, çəkinməyi, ehtiyat edəcəyi nəşə yoxdur!

Azərbaycanın kimin onunla hansı ruhda danışmasından asılı olaraq, ona eyni tərzdə cavab vermək imkanı və bacarığı da vardır!

Azərbaycan tolerant bir ölkədir, burada məscidlərlə yanaşı, çoxsaylı dini konfessiyalar, məbədlər fəaliyyət göstərir, müxtəlif milli azlıqlar, etnik qruplar yaşayır.

Tolerantlıq zorakılığa, qanunsuzluğa, vəhşi rəftara, qəddarlığa, haqsızlığa, özbaşınalığa dözmək deyil!

Daha bir həqiqət də var:

Artıq Azərbaycanın heç bir nöqtəsində rus hərbiçilərinin ayaq izləri belə qalmayıb!

İlham Əliyev Azərbaycanı - dostla dost, düşməni isə yerində oturmaq bilən Azərbaycandır!

Bəxtiyar SADIQOV

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyi parlaq qələbədən sonra öü geniş iqtisadi perspektivlərə açılan coğrafiyalardan biri də Orta Asiyadır. Bu böyük geosiyasi bölgə təmsilçilərini Azərbaycanla təkcə dərin tarixi mənəvi köklər deyil, həm də gələcəyə, iqtisadi tərəqqi və yüksəlişə dair vahid platforma bilirədir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun Ermənistanın 30 illik işğalından qurtulması yalnız Cənubi Qafqazı deyil, həm də yerləşdiyimiz regionu aparıcı iqtisadiyyata doğru irəliləyən Çinlə əlaqələndirən Orta Asiyanın da dünya ilə işbirliyini, kooperasiyasını sürətləndirən önəmli amilə çevirir. Regionlarımızın iqtisadi həyatının bir-birilə sıx əlaqəsi kompleks problemlərə dair müştərkə yanaşma və koordinasiya edilmiş addımlarla müşayiət olunur. Xarici siyasətdə eyni prioritetlərə istinad, təhlükəsizlik çağırışlarına vahid cəhdədən reaksiya, mənəvi bağların möhkəmləndirilməsi və xalqlar arasındakı təmasların intensivləşməsi həmin reallıqdan doğan əsas amillərdir. Bu baxımdan Azərbaycanın əldə etdiyi hərbi-diplomatik zəfər qarşıda türk dövlətləri üçün yalnız mənəvi qələbə deyil, həm də iqtisadi qüdrətin artması və sosial rifahın möhkəmlənməsi üçün tarixi fürsətdir.

Tarixi birlik

Azərbaycanın Ermənistan üzərində qələbəsi və ərəzi bütövlüyünü bərpa etməklə yeni geosiyasi statusa yiyələnməsi bütöv türk dünyası müstəvisində ən böyük tarixi-siyasi nailiyyətdir. Bakının hərbi qüdrətini artırması və ciddi gücə çevrilməsi avtomatik olaraq türk dövlətlərinin də müdafiə qabiliyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində kompleks islahatlara start vermələrinə yol açır. Son 4-5 il ərzində qarşıda dövlətlərin Azərbaycanla və Türkiyə ilə birgə hərbi təlimlərə qatılma statistikası bu qənaətimizi möhkəmləndirən faktörlərdən biridir. Türk dünyasında önəmli hərbi qüdrətə sahib Türkiyə ilə yanaşı, Azərbaycan da öne çıxması bütöv coğrafiyanın təhlükəsizliyi baxımından olduqca ciddi məsələdir.

Formalaşmış yeni realliq ölkələrimizin bütün sahələrdə, ən əsası isə xarici siyasətdə razılaşdırılmış və koordinasiya edilmiş addımlar atmasını ləblədir. Bu gerçəklik sovetlər imperiyasından əldə edilmiş müstəqilliklə bərabər aktuallaşan vahid etnik soy fəlsəfəsi və türk birliyi anlayışının daha real görüntülər almasına səbəb olub. Çünki nəzəri həmrəylik gerçək görüntüyə almağa başlayır: iqtisadiyyat,

Türk dünyasını daha güclü edən həmrəylik

ticarət və bunların fövqündə duran siyasi maraqların uzlaşması prosese praktik görüntüyə verir. Dövlət başçılarının görüşlərinin intensiv xarakter alması və bir araya gəlmə səbəbləri, habelə müzakirəyə çıxarılan mövzuların rəngarəngliyi bu dinamikanı əsaslandırır. Türk dövlətlərinin liderlərinin bu illər ərzində daha çox məhz Qarabağda - Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi bölgəsində reallaşması dünyaya verilmiş güclü mesajdır: Cənubi Qafqaz, Xəzər dənizi və Orta Asiyanın dünya iqtisadiyyatının yeni trend istiqamətinə çevrilməsinin əsas səbəbi Azərbaycanın öz əraziləri üzərində suverenliyini bərpa etməsidir.

Mütəxəssislər deyirlər ki, dünyanın əsas edarəedici mərkəzlərinin bu amil üzərində dəfələrlə düşünməsində fayda var: əgər bu gün Azərbaycan illərlə davam edən işğala son qoyub baş verənlərə səbəb olmasaydı, izlənilən seysmik geosiyasi vəziyyət fəonunda, daha dəqiq desək, İsrail-İran gərginliyi ilə dünya iqtisadiyyatının 30 faizinə nəzarət edən Hörmüz boğazının bağlanması, yaxud Rusiya-Ukrayna müharibəsinə görə Avropaya uzanan önəmli logistik marşrutların iflicli gerçəkliyində nələr baş verərdi? Bu gün gətirdikə daha da aktuallaşan Orta dəniz layihəsi Azərbaycanın tarixi ədalətli bərpa etməyə cəyi tədqirdə, hətta kağız üzərində belə mümkün görünü bilərdimi? Çıxılmaz logistik labirintə düşmüş Av-

ropa Azərbaycanın tarixi hərbi qələbəsi olmasaydı Orta Asiya təmsilçiləri ilə xüsusi sammit keçirib ticari-iqtisadi gələcəyinə dair təminatlar axtarmağa çalışardı?

Şübhəsiz ki, bu realliq təkcə Azərbaycanı deyil, bütün türk dünyasını - Çinlə həmsərhəd olan Qırğızıstandan tutmuş Türkiyənin ən qərb nöqtəsinə qədər böyük tarixi coğrafiyanı gücləndirən, dünya geosiyaseti və global iqtisadiyyatında monolit vəzihə çevirən başlıca səbəbdir. Belə görünür ki, qarşıdakı illərdə dövlətlərimizin çəkisi daha da artacaq və türk amili dünya gündəmində öz mövqeyini ortaya qoymaqda davam edəcəkdir. Bu, bizim vahid məkan olmaqla yanaşı, hər birimizin ayrı-ayrılıqda inkişafına təkan verən əvəzedilməz impulsdur.

Enerji mənbələri və logistika

Ümumi platformada inkişaf ilə bərabər, türk dövlətləri arasındakı ikitərəfli təmaslar, xüsusilə də Azərbaycanın Orta Asiya təmsilçiləri ilə intensivləşən siyasi və iqtisadi əlaqələri bütövlükdə türk dünyasının geosiyasi vəzifə olaraq qüdrətini artıran vacib detallardan biridir. Bu baxımdan Azərbaycanın Özbəkistan, Qırğızıstan və Qazaxıstanla siyasi və iqtisadi əlaqələri daha çox maraqlıdır.

Bu ölkələr Azərbaycanla birlikdə yeni dünya trendinə çevrilməkdə olan logistika şəbəkəsi kontekstində

fəal əməkdaşlıq edirlər. Pekinin maraqlarına cavab verən və onu Avropa ilə əlaqələndirən ən qısa və büdcəli marşrutların məhz bu ölkələrdən keçdiyini nəzərə alsaq, dövlətlərimiz arasındakı münasibətlər kompleks problemlərin birgə koordinasiyasını və uzlaşmasını tələb edir. Mövcud siyasi iradə imkan verir ki, Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla birlikdə Azərbaycan yeni logistika istiqaməti olan Orta dəniz formataında gömrük, sərhəd, nəqliyyat infrastrukturunu kimi amillərə vahid yanaşmaya malik olsun. Avtomobil və dəniz yollarının, dəniz limanlarının təkmilləşdirilməsi dövlətlərimizin önündə duran prioritet vəzifələrdir və əgər biz hamımız bu global layihənin iştirakçılarıyıqsa, sözügedən çağırışları da birgə dəf etməliyik.

Əməkdaşlığımızın mühüm istiqamətlərindən biri də enerji sektorudur. Əslində, bu istiqamətdə onillər boyu formalaşmış işbirliyi mövcuddur. Həm Azərbaycan, həm də Qazaxıstan dünya bazarlarına neft və qaz ehtiyatlarını ixrac edirlər. Ancaq indi bu önəmli enerji mənbələrinə ekoloji cəhətdən təmiz, alternativ istiqamətlər də əlavə olunur. Ölkələrimiz zəngin təbii enerji potensialına malikdir. Səhəb güneş və külək enerjisindən gedir ki, proqnozlara görə, Azərbaycan, Özbəkistan və Qazaxıstan yaxın illərdə öz alternativ enerji məhsullarını dünya bazarlarına ixrac edə biləcəklər. Politoloqlar bildirirlər ki, Bakı bu istiqamət

də artıq real addımlar atmaqdadır. Qonşu və sınıqlımsız tərəfdaş olan Gürcüstan vasitəsilə Qara dənizin dibi ilə çəkilən xüsusi kabellərlə ötürülən elektrik enerjisi Avropa bazarlarına çıxarılacaq. Bununla əlaqədar Rumıniya və Macarıstanın da iştirak etdikləri konsorsium artıq fəaliyyətədir.

Qarşıda Qazaxıstan və Özbəkistandan da bu layihəyə qoşulma ehtimalları olduqca yüksəkdir. Necə ki, bu gün Azərbaycanın neft və qaz kəmərləri Qazaxıstanın maraqlarına cavab verən siyasi kurs nümayiş etdiriblər. Ölkələrimiz postsovet məkanının təmsilçilərini bir araya gətirən qurumlar dan tutmuş türk birliyi və islam həmrəyliyi təəcəssüm edən platformalardək müxtəlif səpkili beynəlxalq təşkilatlarda fəal əməkdaşlıq edir və vahid mövqedən çıxış edirlər. Müasir

Çoxtərəfli platformalarda birgə fəaliyyət

Türk dövlətləri hər zaman yalnız ikitərəfli əlaqələrdə deyil, həm də çoxtərəfli beynəlxalq müstəvilərdə Azərbaycanın maraqlarına cavab verən siyasi kurs nümayiş etdiriblər. Ölkələrimiz postsovet məkanının təmsilçilərini bir araya gətirən qurumlar dan tutmuş türk birliyi və islam həmrəyliyi təəcəssüm edən platformalardək müxtəlif səpkili beynəlxalq təşkilatlarda fəal əməkdaşlıq edir və vahid mövqedən çıxış edirlər. Müasir

beynəlxalq şəraitdə bu, olduqca vacib amildir, çünki indi geniş dəstək olmadan siyasi iradənin millətlərarası müstəvidə keçərliliyi təmin etmək mümkünəzdir. Bu prizmadan baxarkən Azərbaycanın sözügedən dövlətlərlə ümumi mənafehlərə cavab verən möhkəm münasibətləri mövcuddur.

Orta Asiyanın qarşıda ölkələri Azərbaycanın istənilən beynəlxalq təşəbbüslərinə dərhal səs verirlər. Məsələn, bu günlər Xankəndidə keçirilən iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı - ECO-nun növbəti Zirvə toplantısında türk dövlətlərinin fəal iştirakı bunun əyani sübutudur. Sammit ərəfəsində Azərbaycana gələn Özbəkistan və Qazaxıstan liderlərinin azad edilmiş Qarabağda həyata keçirilən yenidənqurma işləri ilə yaxından və səmimi maraqlanmaları hər bir azərbaycanlıya xoş gələn hal olmaqla yanaşı, həm də illər boyu erməni işğalına ləqal görrüntü verməyə çalışan bəzi dövlətlərə və dairələrə ötürülmüş mesajdır.

Siyasətçilər də təsdiq edirlər ki, bu konsolidasiya olunmuş yanaşma dövlətlərimiz üçün qarşıdakı illərdə daha böyük uğurlara, xüsusilə də iqtisadi nailiyyətlərə imza atmaq baxımından əlahiddə dərəcədə əhəmiyyətlidir. Təkcə bir misal bu əməkdaşlığın çəkisini təsvir etmək üçün kifayətdir. Orta Asiya, Xəzər dənizi və Cənubi Qafqazın müasir dünya iqtisadiyyatı üçün yeni və aktual nəfəslik, giriş olduğu hamı tərəfindən qəbul edilmiş reallıqdır. İndiyədək bölgə-mizdəki prosesləri inkar edən və region dövlətlərinin daxili işlərinə qarşımaqla öz geosiyasi gözləntilərinə reallaşdırma istəyən dairələr bu gün bizim qazancımız hesabına ortaya çıxmış fürsətdən fayda götümək istəyirlər. Güttürək elə Avropa İttifaqını. İndiyədək bu qurum Orta Asiya dövlətlərinin həyatında hansı müsbət rola imza atıb? Amma bu gün Avropa qətnəsinin iqtisadiyyatına cavabdeh bu böyük təşkilatın liderləri toplaşib Özbəkistana gəlir və burada Orta Asiya təmsilçiləri ilə enerji mənbələri və logistikaya dair sammit keçirirlər. Yaxud Avropa İttifaqı (Aİ) üzvlərinin liderləri bir-birinin ardınca bölgə üzvlərinə səfər edib strateji münasibətlərinin əsasını qoyurlar. Və bu reallıqda əlamətdar haldır ki, region dövlətləri Aİ ilə əməkdaşlıqlarının detalları barədə Azərbaycanı məlumatlandırırlar.

Bu baxımdan türk dövlətlərinin ikitərəfli münasibətlər və türk birliyi platformaları ilə yanaşı başqa beynəlxalq təşkilatlar qarşısında da koordinasiya edilmiş mövqedən çıxış etmələri ümumi məqsədlərimizə xidmət edir və hər birimizin fərdi inkişafına əlavə təkan verir. Bugünkü türk dünyasını daha güclü edən başlıca amil məhz budur!

İradə ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Azərbaycan ECO çərçivəsində uğurlu addımlar atıb

Ölkəmiz qarşıya qoyduğu hədəflərə nail olmaq üçün bütün imkanlardan istifadə edir

Xankəndi şəhərində keçirilmiş iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşü dünyaya bir mesaj, bir uğur hekayəsinin məntiqi nəticəsi idi. Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində artıq bir neçə mühüm beynəlxalq tədbir keçirilib, bu dəfə isə strateji məkan və tarixi ədalətin tam bərpasının dönüş nöqtəsi olan Xankəndi məhz belə böyük və mötəbər tədbirə evsahibliyi etdi.

Milli Məclisin deputatı Pərvanə Vəliyeva qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinin intensivləşməsi, erməni vandalizminə moruz qalınmış kənd və qəsəbələrimizin, təhsil və səhiyyə müəssisələrimizin, mədəniyyət abidələrimizin və məscidlərimizin yenidən bərpa olunaraq əvvəlki vəziyyətə gətirilməsi, habelə, bu ərazilərdə yeni və müasir yaşayış massivlərinin, iş yerlərinin, təhsil və səhiyyə ocaqlarının, turizm mərkəzlərinin və bir çox infrastrukturların inşası istiqamətində ölkə başçısı tərəfindən atılan ardıcıl və uğurlu addımlar Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionunun daha da çiçəklənməsinə, eləcə də bu ərazilərdə daha çox beynəlxalq tədbirlərin təşkil edilməsinə zəmin yaradır. "Sammit zamanı dövlətimizin başçısı "Böyük Qayıdış" üzrə dövlət proqramı çərçivəsində həyata keçirilən layihələrin barədə məlumat verib. İşğaldan azad ediləydi vaxtdan bu günə qədər 16 şəhər və kəndə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı həyata keçirilib və bu ərazilərdə 50 mindən çox insanın yaşayışı təmin edilərək, onlar üçün hər cür şərait yaradılıb. Prezident bu ərazilərdəki çətinliklər və geri qayıdışa maneə yaradan "minalarla çirklənmə" amili barədə də məlumat verib. Belə ki, işğal nəticəsində Azərbaycanla vurulmuş zərər təxminən 150 milyard ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirilir və Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızda bir milyondan çox mina basdırılıb", - deyə o bildirib.

Deputat qeyd edib ki, Prezidentin bu mötəbər tədbirdə çıxışı zamanı indiki Ermənistan ərazisindən deportasiya olunmuş Qərbi azərbaycanlıların öz tarixi yurdlarına ləyaqətli qayıtma məqsədini təmin etmək üçün Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatların bu məsələdə fəal dəstəyinin önəmindən danışması olduqca mühüm və Qərbi azərbaycanlıların sevdinən bir mesaj idi. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Nazirlər Şurasında 57 üzv ölkənin yekdil qərarı ilə qəbul edilmiş "İstanbul Bəyannaməsi"ndə Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququnun xüsusilə yer alması Azərbaycanın bu məsələdə apardığı prinsipial və məqsədyönlü xarici siyasətini ortaya qoyur. Həqiqətən də, İƏT, Qoşulmama Hərəkatı, BMT kimi beynəlxalq təşkilatların Qərbi azərbaycanlıların haqlı tələblərini dəstəkləməsi, qaydaların qayıdış hüququnun təşviq edilməsi və onların səslərinin beynəlxalq ictimaiyyətdə tərəfindən duyulması Ermənistan tərəfindən təzyiqlərin artmasına və onların bu məsələyə adekvat reaksiya verməsinə gətirib çıxara bilər. Buna görə də, dövlətimiz tərəfindən aparılan xarici siyasət kursunda ən çox qaldırılan məsələlərdən biri də sülh müqaviləsinin şərtləri ilə yanaşı, öz evlərindən, tarixi-əzəli torpaqlarından didərgin salınmış Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququnun Ermənistan tərəfindən tanınması və qayıdışın ləyaqətli, sülh və təhlükəsiz şəraitdə baş tutmasını təmin etməkdir.

P.Vəliyeva sonunda qeyd edib ki, ECO çərçivəsində ölkəmiz uğurlu addımlara imza atıb və gələcəkdə daha böyük layihələrin icrasını qarşıya məqsəd qoyub: "Son 20 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına 350 milyard ABŞ dollarına yaxın sərmayə qoyulub ki, bunun da yarısı xarici sərmayədir. Dövlətimizin qarşıya qoyduğu hədəflərə qısa zamanda nail olması, ölkəmizin nüfuzunun dünyada daha da artması, habelə iqtisadiyyatın və digər sahələrin dinamik inkişafı Prezident İlham Əliyevin uğurlu dövlət siyasətinin bariz göstəriciləridir.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Ötən həftə dünyanın gözü Azərbaycana, ölkəmizdə keçirilən növbəti beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirə yönəlmişdi. 3-4 iyulda Xankəndidə iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 17-ci Zirvə görüşü keçirildi. "Davamlı və iqlimə dayanıqlı Gələcək" naminə ECO-nun Yeni Baxışı" mövzusuna həsr edilmiş Zirvə görüşündən əvvəl - iyulun 1-də Ağdamda ECO Gənclər Forumu, iyulun 2-də isə Laçında ECO Qadınlar Forumu və Şuşada 6-cı ECO Biznes Forumu təşkil edildi.

Türkiyə, Pakistan, Özbəkistan, İran, Qırğızıstan, Tacikistan, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti liderlərinin və təşkilata üzvlərinin hökumət başçıları arasında Azərbaycanın təşkilat daxilindəki mühüm rolunu, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə soylarını xüsusi vurğulanmış oldu. Həmçinin ölkəmiz tərəfindən bu beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi, göstərilən qonaqpərvərlik təqdirilə qeyd edildi.

Zirvə görüşündə diqqətçəkən məqamlardan biri ECO-ya üzv dövlətlərin liderləri və hökumət başçıları arasında Azərbaycanın təşkilat daxilindəki mühüm rolunu, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə soylarını xüsusi vurğulanmış oldu. Həmçinin ölkəmiz tərəfindən bu beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi, göstərilən qonaqpərvərlik təqdirilə qeyd edildi. Zirvə görüşünün məhz azad Xankəndidə keçirilməsinin öz əhəmiyyəti olduğu ön plana çəkildi.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Zirvə görüşünün keçirildiyi Xankəndi şəhərinin Qafqaz regionunda yeni inkişaf və sülh mərkəzinə çevriləcəyini vurğuladı: "Tədbirimizin işğaldan azad edilmiş bir şəhərdə - Xankəndidə keçirilməsi Zirvə

görüşümüzə xüsusi bir əhəmiyyət və mənə qazandırır. İlham qarşımaşın uzaqgörən yanaşması ilə bu qədim şəhərin Qafqazın yeni inkişaf və sülh mərkəzi olacağına ümidsənəm".

Dostluq Zirvəsi

"Xankəndi Zirvə görüşü bizim dostluğumuzun daha bir bariz nümunəsinə çevrildi. Əminəm ki, səsləndirilən fikirlər və təkliflər katiblik tərəfindən ümumiləşdiriləcək və ECO-nun gələcək fəaliyyətində, o cümlədən 2026-2035-ci illər üçün inkişaf sənədinin hazırlanmasında nəzərə alınacaq".

Iyulun 4-də iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Xankəndidə keçirilən 17-ci Zirvə görüşünə yekun vuran Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Qarabağda baş tutan bu mötəbər tədbir ECO-nun inkişafı üçün mühüm rol oynayacaq.

Bu mənada iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşü nəticəsində qəbul edilmiş Xankəndi Kommünikesini və burada müzakirəsi aparılan məsələləri ECO-nun gələcək yol xəritəsi kimi dəyərləndirmək olar.

Qəbul edilən sözügedən beynəlxalq sənədlə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında bildirilir ki, ECO-nun 17-ci Zirvə görüşünün yekunu olaraq

Sədrin Xülasəsi olan Xankəndi Kommünikesində Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri yüksək qiymətləndirilib.

Xankəndi Zirvə görüşü zamanı da dövlət başçısı İlham Əliyev tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırdı ki, işğal dövründə Ermənistan şəhər və kəndlərini, mədəni və dini abidələrini yer üzündən silib. Dövlət qurumlarından ibarət komissiya öz işinə xarici ekspertləri cəlb edərək, beynəlxalq təcrübədən yararlanmaqla işğal nəticəsində Azərbaycana vurulmuş zərər təxminən 150 milyard ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirib: "İndi Azərbaycan Ermənistanın xarabazara çevirdiyi torpaqlarda yeni şəhərlər və kəndlər inşa edir".

44 günlük Vətən müharibəsindən dərhal sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzura həyata qaytarmağa başlayan Azərbaycanın apardığı genişmiqyaslı quruculuq və bərpa işlərinin nəticəsidir ki, artıq bu yerlərə Böyük qayıdış həyata keçirilib. Hazırda bu bölgəməzdəki 16 şəhər və kəndə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı təmin edilib. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda həyata keçirilən genişmiqyaslı tikinti və quruculuq işlərinə beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərlə bağlı bu ərazilərimizə səfər edən əcnəbi qonaqlar da şahid olurlar.

azerbaijan-news.az

Avropa ölkələrinin enerji təminatçısı və etibarlı tərəfdaşı olan Azərbaycan Avrasiyada həm də "Şərq-Qərb", "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin fəal aktorlarından biridir. Ölkəmiz yüklərin Asiyadan Avropanın müxtəlif istiqamətlərinə təhlükəsiz və ən əlverişli imkanlar daxilində daşınması üçün rahat tranzit marşrutu yaradıb. Xəzər dənizi, Beynəlxalq Dəniz Ticarəti Limanı, "Bakı-Tbilisi-Qars" dəmir yolu, Ələt Azad İqtisadi Zonasının yaratdığı imkanlar bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan Qafqazda ən əlverişli nəqliyyat-tranzit həbidir. İkinci Qarabağ müharibəsindəki Zəfərin yaratdığı reallıq fonunda isə Azərbaycan Orta dəhlizin (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) daha səmərəli və etibarlı marşrut olması üçün çox müvəqqəti təkliflər irəli sürür. Bunlardan biri də Zəngəzur dəhlizinin açılmasıdır.

Hərbi toqquşmalar, ticarət gəmilərinə qarşı silahlı hücumlar Orta dəhlizə marağı artırır

Son illərdə Ukrayna-Rusiya müharibəsi, İran-İsrail gərginliyi, Yaxın Şərqdə baş verən hərbi toqquşmalar, eləcə də qiyamçı husulərinin Qırmızı dənizdə ticarət gəmilərinə qarşı silahlı hücumları Avropa dövlətlərini Asiya ilə ticarət əlaqələrini davam etdirmək üçün yeni marşrutlar axtarmağa vadar edib. Məlum hadisələr və global siyasətdəki gərginlik, yükdaşımalarnın qiymətini bahalaşdırmaqla yanaşı, Avropada inflyasiyanın artmasına da təsir edir. Savaşlar və gəmilərə silahlı hücumlar global marşrutlarda təhlükəsizlik məsələlərinin həlli üçün ayrılan xərclərin də artmasını şərtləndirib. Belə olan hal isə əlbəttə ki, bahalaşmaya səbəb olur. Məhz bu reallıqları nəzərə alsaq, belə qənaətə gəlmək olar ki, bu gün Avropa ilə Asiyanı əlaqələndirən Transxəzər marşrutunun, yəni Orta dəhlizin əhəmiyyəti artır.

Çin-Mərkəzi Asiya-Azərbaycan və Gürcüstandan Qara dənizə və Avropaya uzanan bu dəhliz yükdaşıma xərclərinin aşağı olması ilə yanaşı, həm də təhlükəsizdir. Çindən Avropaya Cənub dəhlizi ilə daşınan yüklər Süveyş kanalından keçməklə 20 min kilometr məsafəni keçməlidir. Lakin konteyner daşıyan qatar Orta dəhlizlə 12 gün ərzində 7 min kilometr məsafəni qət edəcək ki, bu da nəqliyyat xərcləri-

Zəngəzur dəhlizinin açılması regionun bütün ölkələri üçün faydalıdır

Azərbaycan Avrasiya üçün mühüm ticarət körpüləri yaratmağa çalışır

dıqda ilk növbədə türk dünyası ölkələri üçün çox əlverişli imkanlar yaranaçaq. Eyni zamanda Asiyanın Avropaya ən qısa marşrutunu yaranması, qədim İpək Yolunun yenidən canlanması və ən əlverişli nəqliyyat-ticarət xəttinə çevrilməsinə şərtləndirəcək.

Zəngəzur dəhlizi Orta dəhliz üçün strateji stimol olacaq

Qlobal təşəbbüsləri ilə Avrasiya yeni nəqliyyat-tranzit həblərini yaradan İlham Əliyev Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun əhəmiyyətini dəyərləndirərəkən deyir ki, Azərbaycan ərazisindən, yəni Xəzər dənizi üzərindən daşınan yüklərin həcmi ildən-ilə artmaqdadır və daha da artacaq. Ona görə Azərbaycan nəqliyyat və logistika imkanlarını genişləndirir. Bütün bunların fonunda isə Zəngəzur dəhlizinin açılması əsas şərtlərdən biridir. Ona görə də

Azərbaycan bu dəhlizin açılmasında israrlıdır. Prezident İlham Əliyev bu barədə danışıqları qətiyyətlə vurğulayıb: "Zəngəzur dəhlizinin açılması qaçılmazdır, nə qədər tez olsa, o qədər yaxşıdır. Hər halda biz bu istiqamətdə səylərimizi artıracağıq. Bu dəhlizin açılması bütün ölkələr üçün yeni imkanlar açacaq və bölgədə işbirliyi məsələlərinə də müsbət təsir göstərəcək".

Xankəndidə keçirilən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşündən geri qayıdandan Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan təyيارədə jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, Zəngəzur dəhlizi təkcə Azərbaycan deyil, bütün region üçün yeni imkanlar yaradacaq. Türkiyə lideri Zəngəzur dəhlizini həm geosiyasi, həm də geoiktisadi inqilabın tərkib hissəsi kimi gördüyünü söyləyib: "Zəngəzur dəhlizinin açılışı həm də Orta dəhliz üçün strateji inkişaf olacaq. Dəhliz açıldığı zaman türk malları Xəzər dənizindən keçərək Mərkəzi

Asiyaya və Çinə daha sürətlə çatacaq. Avropadan Çinə mallar da Türkiyədən keçməyə başlayacaq. Orta dəhlizin açılması cənubdan bizə və Azərbaycana qədər bir çox ölkələri əhatə edir".

Rəcəb Tayyib Ərdoğan onu da əlavə edib ki, Ermənistan əvvəlcə Zəngəzur dəhlizinin ələyinə olsa da, iqtisadi inteqrasiyada iştirak etmək üçün daha çevik yanaşma nümayiş etdirir. Çünki Ermənistan da anlayır ki, regionun inkişafı təkcə Azərbaycan deyil, Ermənistan, Türkiyə, İran və digər ölkələr üçün bir fürsətdir. Türkiyə liderinin sözlərinə görə, Zəngəzur dəhlizi açıldığı zaman Türkiyənin Qars-İğdır-Naxçıvan dəmir yolu xətti və Qarabağda tikinti yatırımları daha səmərəli fəaliyyətə halına gələcək: "Dünya dəyişir və bu vəziyyət yeni addımlar atmağı zəruri edir. Dəyişikliklərə əyilənməyə potensialı aktivləşdirmək və qazanc qapılarını açmaq deməkdir. Ermənistan və Azərbaycanın imzalayacağı sülh regionun ab-

havasını dəyişəcək. Əldə olunacaq bəzişiq ilə bir-birinin ardınca yeni və tarixi fürsət pəncərələrinin açılmasının şahidi olacağıq. Münəqışələr və müharibələr səbəbindən boş qalan bölgənin potensialının aktivləşməsi ilə qalib modelin daha bir nadir nümunəsi ortaya çıxacaq".

Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizinin açılması həm Azərbaycanın Qafqazda mühüm nəqliyyat-tranzit ha-bına çevrilməsini, Naxçıvanın yük-səlişini təmin edəcək, həm də Orta dəhlizin fəaliyyətinə mühüm töhfə vermiş olacaq. Bu layihə iqtisadi inteqrasiya, regional sülh, əməkdaşlıq üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi faydaları çoxşaxəlidir. Zəngəzur dəhlizi regionda iqtisadi artım üçün mühüm katalizator kimi çıxış edir. Açıldığı halda türk dünyası ölkələrini daha çox yaxınlaşdıracaq. Orta dəhliz üçün strateji stimol olacaq.

Zəngəzur dəhlizinin əsas iqtisadi üstünlükləri

Ticarət əlaqələri genişlənəcək - Dəhliz vasitəsilə Azərbaycan ilə Naxçıvan arasında birbaşa əlaqə yaranacaq. Bu, malların daşınmasını sürətləndirəcək və xərcləri azaldacaq. Eyni zamanda Türkiyə ilə Orta Asiya ölkələri arasında ticarət əlaqələri də asanlaşacaq.

Logistika və nəqliyyat xərcləri azaldılacaq - Hazırda Naxçıvana və Orta Asiyaya mal daşımaları daha uzun və bahalı marşrutlarla həyata keçirilir. Zəngəzur dəhlizi qısa yol təqdim edərək nəqliyyat xərclərini aşağı salacaq.

İnvestisiyalar artacaq - Regional əlaqələrin yaxşılaşması və nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı in-

vestorlar üçün əlverişli mühit yaradır. Bu da müxtəlif sahələrə (sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm və s.) sərmayələrin daxil olmasına səbəb olacaq.

Əmək bazarı genişlənəcək və yeni iş yerləri yaranacaq - Nəqliyyat və logistika sektorunun inkişafı ilə yanaşı, yeni iş yerləri yaranacaq ki, bu da regionda məşğulluğun artmasına kömək edəcək.

Regional iqtisadi inteqrasiya və sabitlik formalaşacaq - Zəngəzur dəhlizi Azərbaycan, Türkiyə və Orta Asiya ölkələri arasında iqtisadi inteqrasiyanı gücləndirərək, uzunmüddətli iqtisadi sabitliyə və inkişaf perspektivlərinə şərait yaradacaq.

Gömrük və vergi gəlirləri artacaq - Artan ticarət dövriyyəsi və tranzit vasitəsilə gömrük və vergi gəlirləri yüksələcək ki, bu da dövlət büdcəsinə müsbət təsir edəcək.

Onu da xüsusi olaraq vurğulamaq yerinə düşər ki, Zəngəzur dəhlizinin siyasi aspektləri bu layihənin yalnız iqtisadi deyil, həm də geosiyasi əhəmiyyətə malik olduğunu göstərir. Bu dəhlizin açılması bölgədəki güc balansına, regional əməkdaşlığa və dövlətlərarası münasibətlərə birbaşa təsir edir.

Dəhlizin açılması regionda nəqliyyat qovşağına çevrilməyi hədəfləyən Azərbaycanın geosiyasi və geoiktisadi rolunu daha da artıracaq. Regional izolyasiyadan çıxmaq üçün nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması Ermənistanla da faydalıdır. Çünki ümumi kommunikasiyaların açılması qarşılıqlı asılılıq yaradaraq sabitliyin artmasına töhfə verəcək.

Rəşad BAXSƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə ilə bağlı maddələri ilə və digər ağır cinayətlərdə təqsirləndirilən Ermənistan vətəndaşı Ruben Vardanyanın barəsində cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi iyulun 8-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Anar Rzayevdən və Camal Ramazanovdan ibarət tərkibdə keçirilən açıq məhkəmə iclasında (ehtiyat hakim Günel Səmədova) təqsirləndirilən şəxs bədiyi dil-dö, yəni, rus dilində tərcüməçi, habelə müdafiəsi üçün özünün seçdiyi vəkili təmin olunub.

Hakim Zeynal Ağayev dindirmədən əvvəl məhkəmə prosesində ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə və zərərçəkmiş şəxslərin hüquqi varislərinə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Sonra Z.Ağayev bildirib ki, təqsirləndirilən Ruben Vardanyanın ötan iclasda verdiyi vəsatətə bağlı cinayət işinin materialları nəzərdən keçirilib. Qeyd edib ki, məhkəmə onun və müdafiəçisinin verdiyi bütün vəsatətləri qiymətləndirib.

Ardınca Ruben Vardanyan məhkəməyə müraciət edib. Bildirib ki, daha əvvəl məhkəmə kollegiyası iclas protokolları ilə tanış olmaq üçün ona və müdafiəçisinə şərait yarıdıb. Hazırda isə məhkəmə hazırılıq iclasında qəbul edilməsi və protokollarda öz əksini tapanı qərarlarla tanış olmaq istəyir. Bundan başqa, müdafiə tərəfi müxtəlif tarixlərdə keçirilən iclaslarda verdikləri vəsatətlərin təmin olunmasına dair qərarlardan çıxarışın da onlara təqdim olunmasını xahiş edib.

Vəkil Avraam Berman təqsirləndirilən şəxsin müraciətini müdafiə edib.

İclasla sədrlik edən hakim Zeynal Ağayev deyib ki, indiyədək təqsirləndirilən şəxs və onun müdafiəçisinə istədikləri sənədlərlə tanış olmaq üçün məhkəmə tərəfindən şərait yarıdılıb, əvvəl olduğu kimi, yenə də şərait yarıdılacaq.

Bundan sonra Ermənistanın təcavüzkar müharibəsi və işğalçılıq siyasəti nəticəsində törədilmiş cinayət hadisələrinə zamanı zərər

çəkənlər, habelə zərərçəkmişlərin hüquqi varisləri ifadə veriblər.

Zərərçəkmiş Elməddin Lətifovun hüquqi varisi qismində ifadə verən Sabir Lətifov deyib ki, onun qardaşı Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin törətdiyi təxribat nəticəsində həlak olub.

Zərərçəkmiş Şamil Həsənovun hüquqi varisi Şirəslan Həsənov övladının Ağdam rayonu istiqamətində düşmən tərəfindən açılmış atəş nəticəsində həyatını itirdiyini bildirib.

Zərərçəkmiş Şamxal Həmidovun hüquqi varisi qismində tanınaraq dindirən Asif Şükürov qeyd edib ki, Ş.Həmidov Ağdərə rayonunun Sırxavənd kəndi istiqamətində düşmən tərəfindən açılan atəş nəticəsində həlak olub.

Zərərçəkmiş Bəhrüz Rüstəminin hüquqi varisi Mövlam Rüstəmli ifadəsində qardaşının Xocalı rayonu istiqamətində düşmənin açdığı atəş nəticəsində qəlpə yaralarından öldüyünü bildirib.

Zərərçəkmiş Kamal Qasimovun hüquqi varisi Sevinc Qasimova oğlunun Xankəndi şəhəri istiqamətində Ermənistan ordusunun qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən açılmış atəş nəticəsində həyatını itirdiyini söyləyib.

Zərərçəkmiş Pərviz Hünbətov ifadəsində deyib ki, Ağdam rayonunun Xanabad kəndi ərazisində düşmən tərəfindən atılmış minaatan mermisinin partlaması nəticəsində yaralanıb. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin suallarını cavablandıraraq zərərçəkmiş şəxs diqqətə çatdırıb ki, hadisə zamanı Sadiq Qəhrəmanov həlak olub, Rəmin Osmanov və Aqil Quliyev isə müxtəlif növ bədən xəsarətləri alıblar.

Məhkəmədə ifadə verən Elmir Qasimov isə dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin sualına cavabında qeyd edib ki, o, Şuşa isti-

qamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin atdığı minaatan mermisinin yanına düşərək partlaması nəticəsində sağ çiyin, sol ayaq, baş və bədənini müxtəlif nəhiyələrinə çoxsaylı qəlpə xəsarətləri alıb.

Məhəmməd Mahmudov ifadəsində Xocavənd rayonu ərazisindən açılmış atəş nəticəsində kürəyindən xəsarət aldığını vurğulayıb.

Zərərçəkmiş Vəli Balabəyli ifadəsində Ağdərə rayonunun Canyataq kəndi istiqamətində atılmış artilleriya mermisinin yaxınlığına düşərək partlaması nəticəsində xəsarət aldığını deyib. O, dövlət ittihamçısı Nəsir Bayramovun suallarını cavablandırarkən hadisə zamanı yanında olan daha iki nəfərin yaralandığını söyləyib.

Məhkəmədə ifadə verən Məhəmməd Kərimov isə Xocalı istiqamətində düşmənin snayperdən açdığı atəş nəticəsində boğaz nəhiyəsindən yaralandığını, bir neçə şəxsin isə həlak olduğunu bildirib. Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin sualına cavabında diqqətə çatdırıb ki, həmin vaxt düşmən ərazilərimizi iriçaplı silahlarla atəşə tutub.

Zərərçəkmiş Namiq Atakişiyev Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavabında vurğulayıb ki, o, Ağdam istiqamətində atılmış mermimin yaxınlığına düşüb partlaması nəticəsində xəsarət alıb.

Zərərçəkmiş şəxs Oruc Məmmədov Xocavənd rayonu ərazisində atılan artilleriya mermisinin yaxınlığına düşərək partlaması nəticəsində xəsarət aldığını söyləyib.

Digər zərərçəkmiş Amin Cavadov isə ifadəsində qeyd edib ki, Ağdərə rayonunun Canyataq kəndi ərazisində düşmən tərəfindən atılan artilleriya mermisinin içərisində

olduğu maşının üzərinə düşərək partlaması nəticəsində xəsarət alıb. O, dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın suallarını cavablandırarkən hadisə zamanı Tural Ağcabəyov və Mirpəşə Mehdiadonin həlak olduğunu, özündən başqa daha dörd nəfərin isə yaralandığını söyləyib.

Zərərçəkmiş Etibar Hüseynli ifadəsində deyib ki, Cəbrayıl rayonunun Əmirvarlı kəndinin ərazisində yerləşən əkin sahəsində piyadaəleyhinə minanın partlaması nəticəsində xəsarətlər alıb.

Zərərçəkmiş Pərviz Qənərov bildirib ki, Şuşa rayonunun Xəlfəli kəndində düşmən tərəfindən atılmış minaatan mermisinin partlaması nəticəsində o, Rəşad Əliyev və Rəhim Nəsirov müxtəlif növ bədən xəsarətləri alıblar.

Zərərçəkmiş şəxs Mərkəz Sadiqov qeyd edib ki, Ermənistan ordusunun qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən atılan artilleriya mermilərindən biri onun təxminən 7-8 metr yaxınlığına düşərək partlayıb və nəticədə çoxsaylı xəsarətlər alıb.

Zərərçəkmiş şəxs Valeh İbrəhimov deyib ki, düşmən tərəfindən atılmış "Faot" tankəleyhinə idarəolunan raketin yaxınlığına partlaması nəticəsində bədənini müxtəlif nəhiyələrinə qəlpə yaraları alıb.

Araz Usubov ifadəsində Xocavənd rayon ərazisində düşmən tərəfindən atılmış mermimin partlaması nəticəsində ayaqlarından və boynundan çoxsaylı qəlpə xəsarətləri aldığını diqqətə çatdırıb.

Zərərçəkmiş Etibar Səfərov Kəlbəcər rayonunun ərazisində Ermənistan ordusunun qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən atılan minaatan mermisinin partlaması nəticəsində xəsarət aldığını söyləyib.

Orxan Kərəmlı ifadəsində Ağdərə rayonu ərazisindən atılan minaatan mermisinin

yaxınlığına düşərək partlaması nəticəsində xəsarət aldığını deyib. Zərərçəkmiş Vəlif Yusupov Kəlbəcər rayonunda düşmən tərəfindən açılmış artilleriya atəşi nəticəsində yaralandığını bildirib.

Etibar Baxışov isə Ağdərə istiqamətində Ermənistan ordusunun qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən atılan mermimin partlaması nəticəsində qəlpə xəsarəti aldığını qeyd edib.

Bəhrüz Nəzərov ifadəsində bildirib ki, Zəngilan rayonunda düşmən tərəfindən atılmış mermimin partlaması nəticəsində yaralanıb. Məhkəmə prosesində, həmçinin zərərçəkmiş şəxslərin barələrində keçirilmiş məhkəmə-tibbi ekspertizasının rəyləri elan edilib.

Məhkəmənin növbəti iclası iyulun 15-nə təyin olunub.

Xatırladaq ki, Ruben Vardanyan Azərbaycan Respublikası CM-in 100.1, 100.2 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 107 (əhalini deportasiya etmə və məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işğal), 114.1 (müddətsiz qətl), 115.2 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116.0.1, 116.0.2, 116.0.10, 116.0.11, 116.0.16, 116.0.18 (silahlı münəqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 120.2.1, 120.2.3, 120.2.4, 120.2.7, 120.2.11, 120.2.12 (qəsdən adam öldürmə), 29.120.2.1, 29.120.2.3, 29.120.2.4, 29.120.2.7, 29.120.2.11, 29.120.2.12 (qəsdən adam öldürməyə cəhd), 192.3.1 (qanunsuz sahibkarlıq), 214.2.1, 214.2.3, 214.2.4 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218.1, 218.2 (cinayətkar birlik yaratma), 228.3 (qanunsuz olaraq odlu silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1.2, 270-1.4 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 278.1 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və ya onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası qurulmasını zorla dəyişdirmə), 279.1, 279.2, 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və ya qrupları yaratma) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə ittiham olunur.

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

ASCO-da Çin şirkəti ilə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub

"AZCON Holding"-in şirkətlərindən olan "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-də (ASCO) ölkə-mizdə səfərdə olan Çinin "SPSI Cloud Port Development Group Co., Ltd." şirkətinin nümayəndələri ilə görüş keçirilib.

Həm "AZCON Holding", həm ASCO nümayəndələrinin iştirak etdikləri görüşdə multimodal daşımalar, liman və logistika mərkəzlərinin inkişafı, birgə investisiya və əməliyyat layihələrinin reallaşdırılması üzrə əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub.

Görüşdə tərəflər əməkdaşlıq istiqamətlərinin daha dərinlən araşdırılması, qarşılıqlı maraq doğuran sahələr üzrə danışıqların davam etdirilməsi və məqsədyönlü addımların atılması barədə razılığa gəliblər.

Qeyd edək ki, Çindən olan nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfərinin əsas məqsədi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən logistika və nəqliyyat müəssisələri ilə tanışlıq, investisiya imkanlarının öyrənilməsi, beynəlxalq idxal-ixrac ticarəti sahəsində əməkdaşlıq perspektivlərinin müzakirəsi olub.

Sloveniya şirkətləri Azərbaycanın "yaşıl enerji" layihələrində iştiraka dəvət edilib

Azərbaycanın bu ölkəyə qaz tədarükünü artırması da müzakirə mövzusu olub

"Sloveniyanın aparıcı enerji şirkətləri Azərbaycanın "yaşıl enerji" layihələrində həm investor, həm də alıcı qismində iştiraka dəvət edilib".

"Trend" xəbər verir ki, bu barədə energetika naziri Pərviz Şahbazov "X" sosial şəbəkə hesabında paylaşım edib. "Lyublyana şəhərində Sloveniyanın ətraf mühit, iqlim və energetika naziri Bojan Kumerin müşayiəti, "Geoplin" şirkətinin icraçı direktoru Simon Urbanc, "Petrof Group" şirkətinin İdarə Heyətinin prezidenti Sašo Berger, "Plinovodi" şirkətinin icraçı direktoru Marjan Eberline və "HSE" şirkətinin icraçı direktoru Tomaş Ştokeljnin iştirakı ilə enerji sektorunun müxtəlif istiqamətləri üzrə əməkdaşlığın inkişafına dair səmərəli müzakirələr aparıldı. Sloveniyanın aparıcı enerji şirkətlərini Azərbaycanın neft-qaz sektorunda geniş əməkdaşlığa, eləcə də "yaşıl enerji" layihələrində həm investor, həm də alıcı qismində iştiraka dəvət edirik", - deyər paylaşımında qeyd edilib.

Energetika naziri "X" sosial şəbəkə hesabında həmçinin yazıb ki, Sloveniyanın ətraf mühit, iqlim və energetika naziri Bojan Kumerin dəvəti ilə bu ölkəyə işgüzar səfər çərçivəsində enerji sahəsində ikitərəfli əlaqələrin, eləcə də Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında strateji enerji tərəfdaşlığının inkişafı kontekstində yeni əməkdaşlıq imkanlarının dəyərləndirilməsi və enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi məsələləri üzrə səmərəli görüş keçirib.

"Ötən il Sloveniyanın ümumi qaz istehlakının təxminən 5 faizini təşkil edən Azərbaycan qazının tədarükünün artırılması və "yaşıl enerji"-nin təchizatı sahəsində əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə etdik", - deyər paylaşımında qeyd edilib.

Son illər ölkəmizdə əmək qanunvericiliyinin qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması, işçilərin hüquqlarının müdafiəsi və qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm islahatlar həyata keçirilir.

Bu istiqamətdə görülən işlər Azərbaycanın əmək münasibətləri sahəsində nümunə göstərilən ölkə kimi tanınmasına zəmin yaradıb. Azərbaycan BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə uyğun olaraq layiqli əmək və iqtisadi artım hədəflərinə nail olmaq üçün ardıcıl siyasət həyata keçirən ölkələr sırasında yer alır.

Azərbaycanın əmək islahatları beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir

Xüsusən qadınların məşğulluq imkanlarının artırılması, əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsi və rəqəmsallaşdırılması, məzuniyyət hüquqlarının genişləndirilməsi, habelə bununla bağlı qanunvericilikdə aparılan müsbət dəyişikliklər önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Əmək Məcəlləsində edilən son dəyişikliklər həm işçilərin hüquqlarının daha səmərəli qorunmasını təmin edir, həm də işgözlülərə mövcud uyğunsuzluqları aradan qaldırmaq üçün əlavə fərsətlər yaradır. Məcəllədə edilən dəyişikliklər sahibkarlığın inkişafına dəstək olmaqla yanaşı, işgözlülərə münasibətdə daha humanist yanaşmanı əks etdirir.

Azərbaycanın əmək islahatları sahəsində əldə etdiyi uğurlar beynəlxalq müstəvidə də yüksək qiymətləndirilir. Təsdiqi deyil ki, Dünya Bankı Qrupu və Beynəlxalq Valyuta Fondunun cari ilin yaz iclasında ölkəmizdə qadın əməyi ilə bağlı həyata keçirilmiş islahatlar digər ölkələr üçün nümunə kimi təqdim olunub. Həqiqətən, son illərin statistikasına diqqət yetirdikdə görürük ki, ölkəmizdə qadınların əmək bazarında iştirakı ildən-ilə artır, onlara daha yüksək əməkhaqqı təklif edilən sahələrin dairəsi genişlənir. Bu ilin aprel ayında Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) baş direktoru Jilber Hunqbonun Azərbaycana səfəri və Prezi-

dent İlham Əliyevlə görüşü də əmək və məşğulluq sahəsində ölkəmizin beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət verdiyini göstərir. İndiyədək Azərbaycanla BƏT arasında iki Layiqli Əmək üzrə Ölkə Programı uğurla icra olunub, növbəti proqramın da imzalanması nəzərdə tutulur. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Azərbaycan MDB məkanında Beynəlxalq Əmək Təşkilatının ən çox konvensiyasını (59 konvensiya və 1 protokol) ratifikasiya etmiş ölkələrdən biridir.

Müasir dövrdə əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsi sahəsində rəqəmsal texnologiyalardan istifadə xüsusi rol oynayır. Belə ki, ƏMAS üzərindən 1,6 milyondan artıq əmək müqaviləsi elektron formada rəsmiləşdirilib ki, bu da ölkədəki mövcud əmək müqavilələrinin 87 faizini təşkil edir. Vakanasiyaların vahid elektron platformada toplanması işsizlərin və işəxtərlən şəxslərin məşğulluq imkanlarını artırmaqla əmək bazarının çevikliyinə də müsbət təsir göstərir.

Əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi və qanun pozuntularının qarşısının alınması üçün innovativ yanaşmalar da uğurla tətbiq olunur. Bu baxımdan "DOST Müfəttiş" layihəsinin xüsusi əhəmiyyəti var. Layihəyə könüllü qoşulan işgözlülərdə əməyin mühafizəsi, elektron sistemlərdən istifadə, əmək qanun-

vericiliyinin icrası, həmçinin insan resurslarının idarə olunması üzrə ekspertlər tərəfindən diaqnostik qiymətləndirmələr aparılır. Bu qiymətləndirmələr nəticəsində mövcud çatışmazlıqlar aşkar edildikdə onların aradan qaldırılması üçün tövsiyələr verilir və müvafiq təlimlər təşkil olunur. Ən önəmli işə diaqnostik qiymətləndirmələrdə aşkarlanan pozuntulara görə məsuliyyət tədbiri tətbiq edilmir. Sözügedən layihə beynəlxalq səviyyədə də qabaqcıl yanaşma kimi qəbul olunub.

Azərbaycan əmək münasibətləri sahəsində İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) ilə də səmərəli əməkdaşlıq edilir. İƏT-in Bakıda yerləşən Əmək Mərkəzi məşğulluq, sosial müdafiə və insan kapitalının inkişafı sahəsində üzv ölkələr arasında əlaqələndirmə missiyasını uğurla yerinə yetirir.

Son dövrlər əməyin mühafizəsi sahəsində Türkiyə ilə də uğurlu əməkdaşlıq edilir, təcrübə mübadilələri təşkil olunur. Bu əməkdaşlıq qarşılıqlı inkişaf və peşəkər təcrübənin bölüşülməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Gələcəkdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi beynəlxalq əməkdaşlıq dairəsini genişləndirmək niyyətindədir.

Züleyxa ƏLİYƏVA,
"Azərbaycan"

Pensiya ödənişlərinə 3,5 milyard manatdan çox vəsait yönəldilib

Bu ilin birinci yarımında pensiya ödənişlərinə ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 10 faiz (315 milyon manat) çox olmaqla 3 milyard 548 milyon manat vəsait yönəldilib.

2025-ci ilin əvvəlindən bütün növ pensiyalar 8,1 faiz indeksləşdirilərək artırılıb, həmçinin fevralın 1-dən minimum pensiya 14,3 faiz artımla 280 manatdan 320 manata çatdırılıb. Cari ilin 6 ayında 24 min, elektron pensiya təyinatına başlandıqı 2019-cu ilin əvvəlindən 162 min pensiya təyinatı e-sistem üzərindən proaktiv qaydada həyata keçirilib.

Paytaxtda istismar müddəti bitmiş magistral su xətti dəyişdirilir

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin (ADSEA) İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidməti Bakı şəhərinin su təchizatı şəbəkəsinin dayanıqlığını artırmaq məqsədilə mühüm infrastruktur yeniləmə işləri həyata keçirir.

ADSEA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, bu çərçivədə Bakı Sukanal İdarəsinin istismarında olan Binəqədi rayonu, Palçıqlı dağ adlanan ərazidən keçən diametri 1220 millimetrlə BSK 2 (Sol) magistral su xəminin 3400 paqonometrlik hissəsi uzun müddət istismar olunması səbəbindən qəzalı vəziyyətə düşüb. Magistral xəminin qəzalı hissəsinin dəyişdirilməsi məqsədilə uzunluğu 560 paqonometr olan polad borunun 200 paqonometrlik hissəsi inşa olunub.

Hazırda iş su-tikintisi müəssisəsi tərəfindən BSK 2 (Sol) magistral xəminin H.Z. Tağıyev qəsəbəsi ərazisindən keçən uzunluğu 60 paqonometr hissəsi və Palçıqlı dağ ərazisindən keçən uzunluğu 300 paqonometr hissəsinin dəyişdirilməsi həyata keçirilir. Su-tikintisi müəssisəsinin sahə rəisi Anar Şahməmmədov görülmə işləri ilə bağlı məlumat verərək bildirib ki, Binəqədi rayonu Palçıqlı dağ deyilən ərazidə 1220 millimetrlə polad borunun istismara yararsız olan hissəsinin dəyişdirilməsinə başlanılıb. Həmin hissənin inşasının yaxın günlərdə yekunlaşması nəzərdə tutulur.

Paytaxtda su təchizatı infrastrukturunun yenilənməsi və müasir tələblərə uyğunlaşdırılması məqsədilə həyata keçirilən bu layihə çərçivəsində bəzi ərazilərdə müvafiq su kəsintiləri və ya təchizatda məhdudiyyətlər müşahidə oluna bilər.

İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidməti bu prosedura bağlı sakinlərin vaxtında məlumatlandırılması və mümkün narahatlıqların minimuma endirilməsi üçün zəruri tədbirlər görür.

Azərbaycan neftinin qiyməti 75 dollara yaxınlaşır

AZƏRTAC xəbər verir ki, dünya bazarında Azərbaycan nefti bahalaşır.

"Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 0,53 dollar və ya 0,71 faiz artaraq 74,7 dollar olub.

Qeyd edək ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb.

FAO-nun ərzaq qiymət indeksləri nədən xəbər verir

Dünya üzrə kənd təsərrüfatı məhsullarından ucuzlaşanı da olacaq, bahalaşanı da

Yer üzündə əhalinin sürətlə artması və iqlim dəyişikliyinə kənd təsərrüfatına vurduğu ziyan ərzaq məhsullarına olan tələbatın artmasına səbəb olub. Bu artım, üstəlik əhalinin əhəmiyyətli qabiliyyətinin aşağı olması son dərəcə həssas və təhlükəli vəziyyət yaradıb.

Son dövrlər dünya səviyyəsində aqrar sahədə müasir texnika və texnologiyaların tətbiqi sayəsində məhsuldarlıq yüksəlsə də, bu, 8 milyarddan çox insanı lazımi qədər ərzaqla təmin etməyə imkan vermir. Belə vəziyyətin digər yaranma səbəbi isə ölkələrin inkişaf səviyyəsinin və əhalinin əhəmiyyətli qabiliyyətinin daban-dabana zidd olmasıdır. Nəticədə dünyanın bir hissəsində insanlar tox, digər hissəsində ac yaşayırlar. Müxtəlif statistiklərə görə, hazırda dünyada 800 milyon insan ərzaq çatışmazlığından əziyyət çəkir.

Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək üçün ciddi aqrar islahatlar aparılıb və bu, indi də davam edir. Dövlət aqrar sektorun inkişafı, əhalinin ərzaqla təminatını yaxşılaşdırmaq üçün geniş dəstək proqramları həyata keçirir. Bu gün həmin tədbirlərin müsbət nəticələ-

ri göz qabağındadır. Əgər illər öncə Azərbaycan bazarında satılan kənd təsərrüfatı məhsullarının böyük əksəriyyətini idxal malları təşkil edirdisə, bu gün tam əksinədir. Hətta indi Azərbaycan Qafqaz regionunda kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında lider ölkədir. Məsələn, cari ilin yanvar-may aylarında ölkəmizdən ixrac edilən yeyinti məhsullarının dəyəri 14,4 faiz artaraq 417,7 milyon dollar olmuşdur. Həmin dövrdə qeyri-neft məhsulları ixracında üstünlük təşkil edən üç əsas məhsuldan ikisi kənd təsərrüfatına aiddir. Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, cari ilin 5 ayı ərzində ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı 1,5, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 1, bitkiçilik məhsulları üzrə 3,1 faiz artmışdır. Demək olar ki, Azərbaycan buğdadan savayı digər kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə daxili tələbatı əsasən yerli istehsal hesabına ödəyir. Bu da ölkənin ərzaq təhlükəsizliyində önəmli rol oynayan amildir.

Amma bir iş də var ki, Azərbaycan dünyaya açıq ölkədir və biz kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac etdiyimiz kimi, ehtiyacımız olan məhsulları idxal da edirik. O üzəndən dünyada aqrar məhsulların qiymətlərinin artıb-azalması ölkəmizə təsirsiz ötüşmür. BMT-nin Ərzaq və

Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) məlumatına görə, ötən ay dünyada dənli bitkilərin və şəkər məhsullarının qiymətləri ucuzlaşsa da, süd məhsulları, ot və bitki yağlarının qiymətləri bahalaşdı. Ay ərzində FAO-nun Dənli Bitkilər Qiymət İndeksi 1,5 bənd azalıb. Buna Argentina və Braziliyada bol məhsul səbəbindən dünyada qarğıdalının qiymətlərinin ikinci aydır ki, kəskin ucuzlaşması səbəb olub. Üstəlik arpa da ucuzlaşıb. Əvəzində buğdanın qiymətləri Avropa İttifaqı, Rusiya və ABŞ-nin bəzi bölgələrində hava ilə bağlı bahalaşıb.

Təşkilatın Bitki Yağları Qiymət İndeksi isə 2,3 bənd artıb. Yüksək artım palma, soya və raps yağı qiymətlərində müşahidə olunub. Palma yağının qiymətləri də güclü tələbat üzündən təxminən 5 faiz yüksəlib. Günəbaxan yağının qiymətləri isə Qara Dəniz regionunda məhsuldarlığın artacağı proqnozları ilə bağlı bir qədər ucuzlaşıb.

FAO-nun Ot Qiymət İndeksi 2,1 bənd artaraq tarixdə ən yüksək səviyyəyə çatıb. Dünyada qaramal, donuz və qoyun ətinin qiymətləri bahalaşdı, əvəzində toyuq ətinin qiymətlərində enmə müşahidə edilib.

Beynəlxalq təşkilatın Süd Məhsulları Qiymət İndeksi də 0,5 bənd artıb. Xüsusən Asiya ölkələrində güclü tələbatın və Okeaniya ilə Avropa İttifaqında təchizatın məh-

dud olması səbəbindən kərə yağıının qiymətləri rekord səviyyəyə yüksəlib. Bununla paralel olaraq pendirin də qiymətləri üçüncü aydır ki, bahalaşır. Amma quru südün (yağlı və yağsız süd tozları) qiymətləri qlobal tələbin zəifləməsi və kəfayət qədər təchizat səbəbindən bir qədər aşağı düşüb.

FAO-nun Şəkər Qiymət İndeksi isə 5,2 bənd azalaraq ardıcıl olaraq dördüncü aydır ki, ucuzlaşıb və 2021-ci ilin aprel ayından bəri ən aşağı səviyyəyə düşüb. Bu azalma Braziliya, Hindistan və Taylandda hava şəraitinin əlverişli olması və ökiləcək sahələrin genişlənməsi nəticəsində yüksək məhsuldarlıq proqnozları ilə əlaqədardır. BMT təşkilatı 2025-2026-cı il mövsümünə dair yeni məhsul proqnozlarını əks etdirən dənli bitkilərin təchizatı və tələbatına dair yeni icmal dərc edib. Bu proqnoza əsasən, cari il qlobal dənli bitki istehsalının 2 milyard 925 milyon tona çatacağı gözlənilir ki, bu da öz növbəsində əvvəlki aylar müqayisədə 0,5, 2024-cü ilə müqayisədə 2,3 faiz artım deməkdir. Artıma əsas səbəb buğda, qarğıdalı və düyü üzrə gözlənilənlərin yaxşılaşmasıdır. Bununla belə, bəzi əsas resionlarda isti və quraq hava şəraitinin xüsusən qarğıdalının məhsuldarlığına mənfi təsir göstərə biləcəyi ehtimalı var.

FAO-nun məlumatına görə, dünya üzrə buğda istehsalının 805,3 milyon tona çatacağı proqnozlaşdırılır. Bu, Hindistan və Pakistanda məhsuldarlığın gözləniləndən yüksək olması ilə əlaqədardır. Qarğıdalı istehsalı da Braziliyada əlverişli hava şəraitinə və Hindistanda ökiləcək sahələrin genişlənməsi hesabına artacaq. Ukrayna və Al-də isə quraqlıq və azalmış əkin sahələrinə görə istehsalda azalma gözlənilir.

Bundan əlavə, qlobal düyü istehsalının (təminlənməmiş halda) 555,6 milyon tonla rekord səviyyəyə çatacağı proqnozlaşdırılır. Amma istehsalın Hindistan, Banqladeş, Pakistan və Vyetnamda artım proq-

nozlarına baxmayaraq, İraq və ABŞ-də azalma gözlənilir.

2025-2026-cı il mövsümündə dünya üzrə dənli bitkilərin istifadəsi 2 milyard 900 milyon ton səviyyəsində proqnozlaşdırılır ki, bu da əvvəlki mövsümlə müqayisədə 0,8 faiz artım deməkdir. Həmin dövrdə xüsusən iri dənli bitkilərin istehsalının artacağı gözlənilir. Bu, buğda istifadəsi üzrə proqnozun bir qədər azalmasına səbəb olub. Düyü istehlakı isə ərzaq tələbatının artması və Hindistanda davam edən etanol istehsalı ilə artmağa davam edəcək.

Mövsümün sonunda dünya üzrə dənli bitki ehtiyatlarının 889,1 mil-

yon tona çatacağı proqnozlaşdırılır. Bu, 30,3 faizlik ehtiyat-istehlak nisbətinə uyğun gəlir. Belə vəziyyət nisbətən rahat təchizat durumunun yaranmasını təmin edir.

2025-2026-cı il mövsümündə qlobal dənli bitki ticarətinin 486,9 milyon tona çatacağı proqnozlaşdırılır. Buğda və düyü ixracatında artım gözlənilir, düyü ticarəti isə 60,8 milyon tonla rekord səviyyəyə çatı bilər. Qarğıdalı ticarətinə gəldikdə, o, bir qədər azalacaq. Arpa və sorqo ticarətində isə artım gözlənilir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

REGIONLAR

Qarabağ yolu

Bizi təməli azadlıq, qardaşlıq, sülh olan bu yoldan heç bir qüvvə döndərə bilməz

Məqsədə, hədəfə çatmaq üçün seçilən yolun doğru, rahat və təhlükəsiz olması vacib şərtidir. Yol adı və sadə bir söz olsa da, özündə çox geniş mənalara ehtiva edir. Yol var könülləri birləşdirir, sevnələri qovuşdurur. Yol var kəndləri, şəhərləri, ölkələri birbirinə bağlayır. Yol var ayrıldı, qaranlıq dalanlardan keçir, bəd niyyətlərə aparır.

Müqəddəs yol da var – haqq yolu. Xalqına, dövlətinə, millətinə, soyuna, kökünə sədaqət, bəşəri amallar uğrunda şərefli mübarizə yolu. Azad, müstəqil yaşamaq istəyi, özgürlük yolçusu olmaq arzusu... Bu yollarda nə qədər qurbanlar verdik, nə qədər ağır acılar çəkdik, dözülməz möhrümüylər yaşadıq. Xalqın önünə

çıxıb ona doğru yol göstərən qüdrəti, zəkası, müdrikliyi sayəsində bu keşməkeşli yolları uğurla addımlayıb, sonda tarixi bir zəfərə qovuşduq. Simasız havadarların köməyi ilə ərəzilərimizin 20 faizini 30 il işğal altında saxlayan Ermənistan silahlı qüvvələrini darmadağın edib, diz çökdürdük. Nankor düşmənlərimiz

zın daş üstüdə daş qoymadığı, xarabalıqlara çevirdiyi Qarabağ və Şorqi Zəngəzur indi başdan-başa yenidən qurulur. Kəndlər, şəhərlər yüksək zövqlə inşa edilir, yollar çəkilir, körpülər salınır. Azad nəfəs alan torpaqlarımızda ökin-biçin işləri aparılır.

Bərdədən Ağdama çəkilən dəmir yolu və avtomobil yolu bəlkə də Avropa standartlarından da üstündür. Hazırda Xankəndiyə, Şuşaya yeni yol çəkilişi sürətlə davam edir. İndi bütün bu yollar Qarabağa aparır desək, şübhəsiz, mübaliğə olmaz. Tikilən, qurulan ərəzilərimizə inşaat materialları

daşıyan ağır yük maşınları keyli vaxtdır ki, bu yolları ərş-ərgəc edir. Bu yollarda doğma yurdu, dövlətin qayğısı ilə yenidən tikilən, yaxud bərpa edilən evlərinə qayıdan soydaşlarımızın köç karvanları da gündən-günə intensivləşir.

Böyük məmnunluq doğuran reallıqdır ki, ölkəmizdə yol infrastrukturunun yaxşılaşdırılmasına, müasir tələblər səviyyəsində qurulmasına böyük önəm verilir. Son illər bu istiqamətdə böyük işlər görüldü. Bu gün Qarabağ və Şorqi Zəngəzurun hava yolları da təhlükəsizdir. Laçında, Şuşada,

Xankəndidə keçirilən möhtəşəm beynəlxalq tədbirlərə dövlət alan dövlət başçılarının, dünya liderlərinin təyyarələrini indi Laçın və Füzuli hava limanlarına çox rahatlıqla eniş edirlər. Xoş niyyətlə gələn hər kəsə sevgi və ehtiramla qucaq açırıq.

Ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi, müharibənin xarabalıqları üzərində xüsusi zövqlə yeni kəndlərin, şəhərlərin salınması, yeni və müasir sənaye müəssisələrinin qurulması, Avropa standartlarından geri qalmayan infrastrukturun yaradılması son dərəcə qururvericidir. Dünən döyüş meydanında düşmənlə qan udduran vətən sevdalı ıgıd oğullar bu gün Qarabağın və Şorqi Zəngəzurun tikilib qurulmasında gerçək hünər göstərirlər. Dünən erməni faşistlərini diz çökdürən oğullar eyni atananın övladlarıdır, eyni dövlətin vətəndaşlarıdır, eyni idealların daşıyıcılarıdır. Bu qəhrəman oğulların gücünü birləşdirib “dəmir yumruğu”na çevirən, yenilməz bir ordu yaratmağa nail olan, 44 günlük savaşda kəndlərin, şəhərlərin azad edilməsi sevincini sevimli və doğma xalqı ilə paylaşmaqdan

xüsusi zövq alan Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev üzərinə düşən şərefli missiyamı uğurla reallaşdıraraq öz mübarək adını şanlı ənənələrə malik bir xalqın, azad, suveren və müstəqil bir dövlətin tarixinə qızıl hərfilə yazmaq bacardı, milyonlarla könüldə özünə sonsuz sevgi, əbədi ehtiram, böyük xilaskar abidəsi ucaldtı.

Günümüzün reallığıdır ki, düzgün seçilən yol bizi yeni zirvələrə aparır. Yüksəlişə, tərəqqiyə qovuşdurur, dünyada artmaqda olan nüfuzumuza yeni dividendlər gətirir.

Xankəndi şəhərində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşünün nəticələri çox mətləblərə aydınlıq gətirdi. Zirvə görüşündəki çıxışında Prezident İlham Əliyev demişdir: “Bugünkü Zirvə görüşünün Qarabağda, Xankəndidə təşkil edilməsinin xüsusi mənası var. Ermənistanın işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda artıq bir neçə mühüm beynəlxalq tədbir keçirilmişdir. Şuşada 2023-cü ildə ECO-nun Nazirlər Şurası, 2024-cü ildə Türk Dövlətləri Təşkilatının ilk

qeyri-rəsmi Zirvə görüşünü və bu ilin may ayında Laçında Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan rəhbərlərinin üçtərəfli Zirvə görüşünü qeyd etmək istərdim. Bu gün isə ECO-nun Zirvə görüşü Xankəndidə, yeni inşa edilmiş Kongres Mərkəzində keçirilir”.

Dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş ali qonaqlar, dövlət və hökumət başçıları ECO-nun 17-ci Zirvə görüşündən zəngin təəssüratla döndülər. Qonaqlar Ermənistan quldurlarının törətdikləri vəhşiliklərin nəticələrini, dağıtdıqları kəndlərin, şəhərlərin xaraba görkəmini öz gözləri ilə gördülər. Onu da gördülər ki, doğma yurdun bağrına amansızlıqla vurulmuş yarıları ən qısa zamanda sağaltmaq üçün xalq və dövlət necə böyük hünər göstərir, gerçək xariqələr yaradır. Onun da şahidi oldular ki, Azərbaycanın tutduğu yol azadlıq, dostluq, qardaşlıq, əməkdaşlıq, bərabərlik, həmrəylik və sülh yoludur. Bizi bu yoldan heç bir qüvvə döndərə bilməz.

Lazım QULİYEV,
“Azərbaycan”

Abşeron həm də cəsurlar yurduudur

Rayonda şəhidlərə ehtiram, şəhid ailələrinə və qazilərə xüsusi diqqət var

Abşeron rayonunda şəhid ailələri və qazilərə göstərilən yüksək qayğı həm dövlət siyasəti, həm də vətəndaşlıqdır. Azərbaycanın suverenliyi və torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimiz xalqımızın zəfər tarixini öz qanları ilə yazmış əbədi qəhrəmanlardır.

Onların ailələri isə cəmiyyətin, xüsusən dövlətin müqəddəs əmanətidir. Dövlətimiz bu əmanətə xüsusi diqqətlə yanaşır. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə vurğulamışdır ki, şəhid ailələrinə, müharibə iştirakçılarına verilən dəstək dövlət siyasətinin mərkəzində dayanır.

Bu yanaşma yalnız sözlə deyil, illərdir davam edən ardıcıl və sistemli tədbirlərlə öz təsdiqini tapır. Şəhid ailələrinə göstərilən qayğının ən bariz nümunələrindən biri də ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyətidir. Onun şəhid ailələrinə münasibəti mədəni baxımdan olduqca nümunəvidir. Mehriban xanımın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu şəhid ailələrinin rifahının inkişafı üçün layihələr həyata keçirir. Mehriban xanım Əliyevanın hər bir çıxışında bu ailələrə göstərilən münasibət yalnız sosial məsuliyyət deyil, mədəni borc kimi səslənir.

Azərbaycanın böyük və sürətlə inkişaf edən regionlarından biri olan Abşeron rayonunda şəhid ailələrinin sayı da kifayət qədər çoxdur. 800-ə yaxın abşeronlu gənc 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak etmişdir. Onlardan 42 nəfəri şəhid olmuş və 96 nəfər döyüşlərdə sağlamlığını itirərək Vətən müharibəsi əlili statusu almışdır. Həmçinin ölkə üzrə digər rayonların hərbi çağırış və səfərbərlik idarələri tərəfin-

dən döyüşlərə qatılmış 133 Vətən müharibəsi şəhidinin ailəsi Abşeron ərəzində yaşayır. Ümumilikdə isə Abşeronda 219 Birinci Qarabağ müharibəsi, 175 Vətən müharibəsi şəhid ailəsi, 160 Vətən müharibəsi əlili, 145 şəhid övladı, 1000-ə yaxın müharibə iştirakçısı var. Rayon ərəzində yeni salınan “Şəfaq” qəsəbəsində respublikamızın digər rayonlarından olmaqla 411 şəhid ailəsi, 826 müharibə əlili yaşayır.

Rayonda şəhid ailələrinin və qazilərin sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində keyli işlər görülür. Onlar yeni ev və mənzillərlə təmin olunur, kommunal və tibbi xitmətlərdən güzəştli şərtlərlə istifadə edir, qaldırıldıqları bütün problemlər operativ həllini tapır. Şəhid övladlarının təhsil imkanlarından tam yararlanması üçün də hər

cür şərait yaradılıb. Uşaq bağçalarından ali təhsil müəssisələrindəki müxtəlif pillələrdə onlar üçün güzəştlər və dəstək proqramları mövcuddur.

Şəhidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün də bir sıra addımlar atılıb. Xırdalan şəhərinin mərkəzində Birinci Qarabağ və Vətən müharibələrində canından keçən Abşeron şəhidlərinin adlarının əbədiləşdirildiyi möhtəşəm Zəfər kompleksi-Xatirə abidəsi ucaldılmışdır. Şəhid ailələrinin müqəddəs ziyarətgahına çevrilmiş bu abidə hər bir şəhidin yaxını üçün ən böyük mədəni dəyərdir. Bundan başqa, küçələrə şəhid adları verilməsi, xatirə lövhələri asılmasıdır. Şəhid adları verilmiş küçələrdə abadlıq, təmir, isiqandırma işləri həyata keçirilmişdir. Kənd və qəsəbələrdə şəhidlərin dəfn olunduğu xi-

yabanlar daim diqqətdə saxlanılır, ətərafında yaşıllaşdırma işləri aparılır. Şəhidlərin doğum və həlak olma tarixlərində ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə tədbirlər keçirilir. Məktəblərdə, mədəniyyət ocaqlarında onların həyat və qəhrəmanlıq yolundan bəhs edən tədbirlər, xatirə gecələri təşkil olunur.

Rayon rəhbərliyinin şəhid ailələrinə daimi ünsiyyəti onlara mənəvi güc verir. Müntəzəm olaraq onların evlərinə baş çəkilib, problemləri dinlənilərək tez bir zamanda həll edilir. Bu, dövlətin şəhid ailələrinə olan diqqətini təkcə sözdə deyil, əməldə də göstərir.

Diqqətcəkmən və ən vacib amillərdən biri də şəhid ailələrinin vətənpərvər övlad yetişdirən ailə modeli, qazilərimizin isə vətənin çətin günündə şücaət göstərən qəhrəmanlıq nümunəsi kimi cəmiyyətə təqdim olunmasıdır. Çünki rayonun bütün ictimai işlərində fəallıq göstərən bu ailələr və qazilər təkcə xüsusi qayğı göstərilən deyil, həm də nümunə kimi cəmiyyətə istiqamət verən insanlardır. Rayonda belə ailələrin birliyi qorunur. Şəhid ailəsinin başını dik saxlayan, qazinin olından tutan, cəmiyyətə vətən sevgisini aşılayan belə ailələr Abşeronun qürur işığıdır. Onların əsas dayacağı qayğı, sevgi və mədəni dəyərlərə bağlılıqdır.

Akif ƏLİYEV,
“Azərbaycan”

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov bu il Azərbaycan Texnologiya Universitetinin məzununu olan müharibə əlili Elmar Nəsirova görüşmüşdür.

N.Bayramov Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın şəhid ailələrinə, müharibə iştirakçılarına və veteranlara göstərdikləri yüksək diqqət və qayğıdan söhbət açmış, Ali Baş Komandanın rəhbərliyi və ordumuzun rəşadeti sayəsində 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan şərefli qələbədən danışmış, bu döyüşlərdə Elmar kimi vətənpərvər, ıgıd gənclərin sarsılmaz iradəsi və qəhrəmanlığını qeyd etmişdir. O, Elmar Nəsirovu Azərbaycan Texnologiya Universitetini uğurla bitirməsi münasibətilə təbrik edərək ona gələcək həyatında uğurlar arzulamışdır.

Azərbaycan Texnologiya Universitetinin rektor əvəzi Yaşar Ömərov Elmar Nəsirovun təhsil illərində də fəal olduğunu qeyd etmiş və ona gələcək həyat yolunda nailiyyətlər diləmişdir.

Elmar Nəsirov Vətən müharibəsində ağır yaralanması

Qazi məzun oldu

na baxmayaraq, fəal həyat tərzi keçirdiyini bildirmiş və qeyd etmişdir ki, dövlətimiz tərəfindən ona daim diqqət və qayğı göstərilir.

Qeyd edək ki, 44 günlük Vətən müharibəsində iştirakçı Elmar Elmır oğlu Nəsirov Füzuli-Xocavənd istiqamətində gedən ağır döyüşlər zamanı yaralanmış, YAŞAT Fondu tərəfindən Türkiyənin Bursa

şəhərində yerləşən Fiziki Reabilitasiya Xəstəxanasında müalicə almışdır. Prezident İlham Əliyevin sərəncamları ilə “Füzulinin azad olunmasına görə”, “Xocavəndin azad olunmasına görə” və “Cəsur döyüşçü” medalları ilə təltif edilmişdir.

Sabir ƏLİYEV,
“Azərbaycan”

Taxıl biçini: sahələrdən 2,3 milyon tondan çox məhsul yığılıb

Ölkədə taxıl biçini davam edir. Bu gündə 707 197 hektar sahədə biçin aparılıb, taxıl üzrə orta məhsuldarlıq 33,7 sentnə çatıb.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında taxıl biçini ilə əlaqədar yaradılmış Mərkəzi Qəragahın operativ məlumatına görə, iyulun 8-dək ölkə üzrə payızlıq taxıl sahələrinin 76,1 faizində biçin başa çatıb. Bu sahələrdən 2 milyon 386 min 294 ton məhsul yığılıb. Hazırda taxıl üzrə orta

məhsuldarlıq 33,7 sent/ha təşkil edir ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2 sent/ha çoxdur.

İndiyədək mexanizatorlar tərəfindən 311 min 171 hektar buğda, 396 min 026 hektar arpa sahəsi biçilib. Bu sahələrdən 1 milyon 131 min 941 ton buğda, 1 milyon 254 min 352 ton arpa biçilib. Buğda sahələrinin 62,8, arpa sahələrinin isə 91,2 faizində biçin yekunlaşıb. Orta məhsuldarlıq buğda üzrə 36,4, arpa üzrə isə 31,7 sent/ha təşkil edir.

الکسی

Azərbaycan Milli Mətbuatı - 150

Mətbuatımızın “molla nəsrəddinçilər”i sırasında adı xüsusi yerlərdən birini tutur. “Molla Nəsrəddin” jurnalının fəaliyyətində, apardığı mübarizədə maarifpərvər, şair, yazıçı, jurnalist Əliqulu Qəmküsarın rolu böyükdür. Ancaq bu jurnal onun yazılarının dərc etdirildiyi ilk və yeganə mətbu orqan deyildi. Əliqulu Qəmküsar mətbuat meydanına XX yüzilliyin ilk anadilli mətbu orqanı olan “Şərqi-Rus” qəzeti ilə qədəm qoydu. Bu qəzetin 1904-cü il 28 dekabr tarixli 260-cı sayında şəiri işıq üzü gördü:

*Dinəndə yandı dilim,
Dinməyəndə dil yandı.
Nə dərdi gizlədə bildim,
Nə aşkar eylədim.*

Bu şeir gənc Əliqulunun şairlik istedadının mətbuat aləmində ilk təəcəssümü oldu.

Jurnalistik yolu “Şərqi-Rus”la başlasa da, onu Azərbaycan mətbuatında, ədəbiyyatında tanıdan, məşhurlaşdıran “Molla Nəsrəddin” jurnalı oldu...

Əliqulu Nəcəfov 1880-ci il mayın 24-də Naxçıvanda dünyaya gəlib. Ailədə dörd qardaş, iki bacı idilər. Atası Məşədi Ələkbər Hacınecof oğlu əvvəl papaqçılıq edirdi, sonra ticarətlə məşğul olmağa başlamışdı. Ömrünün son illərində o, Culfə gömrükxanasında komissiyonçu işlədi. Culfada yaşamaq üçün ev və evin höyət divarının dalında karvansara təkdir.

Əliqulunun anası Bilqeyis xanım yazmağı bilməse də, oxumağı bacarırdı. Mütaliə edir, çoxlu şeirlər bilirdi. Əliqulunun atası Məşədi Ələkbər Nəcəfov “Səbə”, əmisi Məmmədhiüseyn “Fani”, ana babası Məşədi Əsəd “Məddah” toxallısı ilə şeirlər yazırdılar. Belə mühitdə böyüyən Əliqulu da kiçik yaşlarından şeir yazmağa başladı.

Dövrünə uyğun olaraq, təhsil almağa mollaxanada başladı. Ərəb və fars dillərini orada mükəmməl öyrəndi. O vaxtlar şeirlər yazırdı. 1892-ci ildə Məhəmməd Tağı Sidiqinin Naxçıvanda açdığı “Məktəbi tərbiyə” adı ilə məşhur olan məktəbində təhsilini davam etdirdi. Rus dilini həmin məktəbdə öyrəndi...

Əliqulu Qəmküsarın otuz səkkiz illik ömrünün ən yaxşı tərcüməni əsərləridir. Hansı mövzuda qələmə alınmasından asılı olmayaraq müəllifinin həyata baxışını, fikirlərini, düşüncələrini, arzularını ifadə edirdi. Bir də onunla bağlı yazıya köçürülmüş xatirələr var. Cavan yaşda qətlə yetirilən, faciəsi doğmalarının, dostlarının qəlbinə dağ çəkən Əliqulu Qəmküsarı bu günün və gələcəyin oxucularına tanıdır. Sui-qəsdli həyatına son qoyulan böyük vətənpərvər, istedadlı mənim adamı barədə ən gözəl mənbələrdən biri isə yeganə övladı, Azərbaycanın ilk qadın kino-jərisoru Qəmər Salamzadənin atasının öz xatirəsinə həsr etdiyi “Kiçik pəncərədən görünən dünya” kitabıdır. Qızı Əliqulu Qəmküsarın ömrünün ilk çağlarından həyata vida etdiyi gündəlik başına gələnləri qələmə alıb. O, özünün gördüklərinə atası haqqında eşitdiklərini də əlavə edib. Əliqulu Qəmküsarın erməni dilini də mükəmməl bildiyini yazanda Qəmər xanım ata nəvəsi Bilqeyis xanımın dediklərinə əsaslanıb. Bildirib ki, Əliqulu İrəvan seminarıyısında da oxumuşdu, yəqin ki, erməni dilini orada öyrənmiş.

Əliqulu Qəmküsarın ömrü kəşməkeşlər içində keçdi. Həyat onu ağır sınaqlarla üzləşə qoydu. Atası Məşədi Ələkbərin xəstəliyi ilə üzləşdiyi ilk kədər idi. 1896-cı ildə on altı yaşlı Əliqulu təhsilini yarımcıq qoyub atası ilə Təbrizə yollananda ümidli idi. Ancaq Təbriz hökmlərinin müalicəsi də Məşədi Ələkbərin dərddə çarə olmadı. Dörd aydan sonra dünyadan köçdü. Əliqulu atasını Təbrizdə dəfn edəndən sonra Naxçıvana döndü. Bu, onun həyatında ilk itki idi. Qarsıda isə hələ taleyinin daha sərt imtahanları gözləyirdi...

Uşaqlıqdan zəkali, iti hafizəyə, dərin müşahidə qabiliyyətinə malik idi. Təbrizdə əhalinin cəhəllət, fanatizm, mollaların firıldaqları səbəbindən acınacaqlı vəziyyətdə yaşamaq Əliquluya ağır təsir göstərdi. Təbrizdə gördüklərini şeirlə belə təsvir etdi: *Qurtarmadım ağlamağın mövsim, yarab? Hər gündə minəcəm olmur məscidimizdə. Ağlar günə qaldıq, yənə əl çəkməyəcəklər, Bu mərsiyəxanlar nə görüblər biləmişdə.*

Atasının vəfatından sonra hələ yeniyetmə olduğu üçün Əliqulunı rəsmi olaraq dayısı Kərbəlayi Nəsrulla Şeyxov himayəsinə götürdü. Ailənin böyük uşağı olması onun məsuliyyətini artırır, boynuna yaşından böyük yük gətirməli oldu. Naxçıvanda yaşayan ailəyə başçılıq edir, bir yandan da dayısının himayəsi altında Culfada gömrükxana işləri ilə məşğul olurdu.

Sonralar satirik şeirlərində, felyetonlarında kəskin tənqid hədəfinə çevirdiyi, işə etdiyi cəhəlləti ağır zərbəsini o vaxtlar gördü. Hələ könli ata dərddinin ağrılı ilə yandıb qovrulduğu günlərin birində Culfadan Naxçıvana gedən Əliqulu anasını evdə görmədi. Çox əzəzil adam olan böyük qayınının

təkidi ilə Bilqeyis xanımı zorla kiçik qayına ərə verməmişdilər. Bilqeyis xanımın nə narazılığını dinləyən, nə də göz yaşlarına əhəmiyyət verən olmuşdu.

Eşitdiyi xəbərdən sarsılan Əliqulu xəstələndi, bədbinliyə qapıldı. Özündən kiçik qardaş-bacılarına Əliqulu baxırdı. Anasını nə özü görmək istəyirdi, nə də bacı-qardaşlarına onunla görüşmələrinə icazə verirdi. Uzun illər sonra Bilqeyis xanım dərli-dərli deyirdi: “Məgər o zamanlar qadınla hesablaşardılar?! Bir mal kimi, əşya kimi onunla istədikləri kimi rəftar edirdilər. Əliqulu da hələ kiçik idi. Bu halı dərk edə bilmirdi. Odur ki, məni cəzalandırmaq üçün uşaqları yanıma gəlməyə qoymurdu. Özü də hədsiz-hesabsız əzablar çəkirdi. Mənim də günüm qara olmuşdu”.

Qohumları Əliqulunı xilas etməyin yolunu onu evləndirməkdə gördülər. Naxçıvanda dövlətli olduğu qədər xəsisliyi ilə tanınan Hacı Pirinin qızı Xəndan xanım-la onu tanış etdilər. Xasiyyətə çox mehriban və mərhəmətli olan Xəndan xanım

likdə mənim yanıma qonşu arvadlar gəlmişdi. Məndən təvəqqe elədilər ki, “Quran” oxuyum. Mən oxuyarkən arvadların bəzisi ağlamağa başladı. Əliqulu içəri girdi. Eynəyinin üstündən bir qədər bizə tamaşa elədi. Sonra “Quran”ı mənim əlimdən alaraq soruşdu: - Ana, bu oxuduqlarını başa düşürsən? - Yox, bala, başa düşmürəm. Dedi indi ki, başa düşmüşsən, qoy sənin oxuduqlarını mən tərcümə eləyim. Burada ağlayas heç bir şey yazılmayıb. Burada ancaq doğruluq, təmizlik haqqında müsəlmanlara bir nəsihət verilir”.

Əliqulu Qəmküsarın mübarizə hədəfində yalnız Arazın bu tayı yox idi. O, Cənubi Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi hadisələrə də böyük diqqətlə, canıyananlıqla yanaşırdı. Əliqulu və kiçik qardaşı Rzaqulu

“Molla Nəsrəddin”in ürəyinə dəyən güllə...

Əliqulunun vəziyyətini öyrəndi. O, bu evliliklə razılıq verdi. Əliqulu ilə Xəndan xanım ailə qurdular.

Çox keçmədi ki, Əliqulunun böyük əmisi dünyasını dəyişdi. Bir sözü iki edilməyən, hamının çəkindiği qayınının vəfatından sonra Bilqeyis xanım öz uşaqlarının yanına qayıtdı. Əliqulu Xəndanla Culfaya köçdü...

1906-cı ilin aprelində Azərbaycanın ilk satirik jurnalı “Molla Nəsrəddin” nəşrə başladı. Qısa müddətdə tanınan, məşhurlaşan bu mətbu orqan Azərbaycan xalqının həyatında mühüm bir hadisəyə çevrildi. Jurnalın bir redaktoru Cəlil Məmmədquluzadə “Molla Nəsrəddin”in ətrafına istedadlı şair, yazıçı və jurnalistləri topladı. Yeni mətbu orqanın satırı və yumor hədəfi bəlli idi. Soydaşlarının tərəqqisində maneəyə çevrilmiş bütün mənfiyyətlərin yox olması, nöqsanların, problemlərin həllini tapması “Molla Nəsrəddin”in arzusuy, əməli idi. Jurnal fəaliyyətə başladığı ilk günlərdən Azərbaycan mətbuatında və ədəbiyyatında böyük bir canlanma yaratdı. Ancaq xalqın geriliyi, nadanlığının, cahillərini çoxluğu “Molla Nəsrəddin”i müşkülə salırdı, səsinə etəlat yuxusundan oyatmaq, öz səfil, acınacaqlı vəziyyətini görmək, ondan qurtularaq inkişaf etməkdə olan xalqların sırasına qoşulmaq istəməyən soydaşlarına çatdırması asan deyildi. “Molla Nəsrəddin” çilər cəhəllətə, mövhumatla, fanatizmlə mübarizəyə atıldılar. Əliqulu Qəmküsar da onların sırasında yer aldı.

1906-cı ildən “Molla Nəsrəddin”ə yazmağa başlayan Əliqulu getdikcə fəal bir jurnalist kimi tanındı. O, şeirlərində, felyetonlarında dövrünün aktual mövzularını qələmə alırdı. Məişətdə, siyasətdə baş verən hadisələr tənqid süzgəcinə keçirən müəllif zamanın nəbzini tutmağı bacarırdı. Xalqın nurlu sabahlarının qarşısına qara pərdə çəkməyə çalışan ruhanilərin, bəy və mülkədarların döğmə xalqına ögey münasibəti, təhsilin, səhiyyənin aşağı səviyyədə olması, qadınların hüquqsuzluğu və digər problemlər Əliqulu Qəmküsarın yazılarında açıq şəkildə tənqid atəşinə tutulurdu. Bu yazılar ona say-sız-hesabsız düşmənlər qazandırır. Qızı Qəmər Salamzadə atası haqqında xatirələrində yazırdı ki, onun adına cürbəcür sözlər deyir, onu hədələyir, təhqir edirdilər: “Nənəm deyərdi: Naxçıvanda molla qalmaqmışdı ki, onların anaları, arvadları mənim yanıma gəlib hədələməsinlər ki, oğluna dəginən dino, mollalara satəşməsin, yoxsa bu işin axırı pisi qurtarar. Bir dəfə də məhərrəm-

Elə Əliqulu Qəmküsarın Culfada yaşadığı mənzildə də dönə-dönə polislər axtarış aparmışdılar. Bunun bir səbəbi də Cənubi Azərbaycanda gedən inqilabi hərəkatla bağlı idi. Əliqulu, qardaşı Rzaqulu və dayısı Nəsrulla Şeyxov İranda davam edən inqilaba həm maddi, həm də mənəvi kömək göstərirdilər. Anası Bilqeyis xanım Əliqulunun atasının mal-dövlətini əvvəl İran inqilabına, sonralar isə “Molla Nəsrəddin” jurnalına sərf etdiyini söyləyər, deyərmiş ki, iş o yerə gəldi, iki dəfə evin xalı-xalçasını satmalı oldu.

“Molla Nəsrəddin” jurnalında birgə əməkdaşlıq etdiyi yaxın dostu, şair və jurnalist Əli Nəzmi “Xatirələrindən bir yarpaq” şeirində söyləyənləri təsdiq edirdi:

*Qəmküsar hürrüyyətərvər bir zatdı,
Əski hərəkatı buna isbatdı.*

*Təbriz inqilabında oynatmışdı at,
Ona sərf etmişdi nəçə min manat.*

Onların İran inqilabına rəğbəti, bu yolda fəaliyyəti çar hökumətinin diqqətindən yayına bilməzdi. Qeyd etdiyimiz kimi, buna görə o günlərdə Culfadakı evi dəfələrlə polis tərəfindən alt-üst edildi. Əliqulu və qardaşı Rzaqulu Cənubi Azərbaycanda inqilab mücahidləri ilə əlaqələrinə görə polis idarəsində sorğu-suala çəkildilər. Hətta Rzaqulu bir dəfə həbs edildi.

1911-ci ildə “Molla Nəsrəddin” jurnalında dərc olunmuş “Yahu keçər” şeirində:

*Millətinin halı pərişan ola,
Hər bir işi nifrətə şayan ola,
Cəhil ola, vəhşi və nadan ola,
Qəm yemə, səbr et, bu da, yahu, keçər.*

- yazırdı Əliqulu Qəmküsar. Amma ağır

günləri keçmir, nə xalqının tərəqqisini görüb üreyi dağa döndür, nə də şəxsi həyatında tale üzünə güldürdü. Üstəlik, çox sevdiyi “Molla Nəsrəddin” jurnalının da vəziyyəti ağır idi. 1911-ci ilin axırlarında jurnalın maddi böhran içərisində olduğunu, bağlanmaq həddinə çatdığını öyrəndi. Əlbəttə, “Molla Nəsrəddin”in yənə də yeganə problemi bu deyildi. Təhdidlər və təzyiqlər hər zaman moruz qalan jurnala sensor hücumları yenidən kəskinləşmişdi. 1912-ci ilin martından Cəlil Məmmədquluzadə jurnalın nəşrini uzun müddətə dayandırmaq məcburiyyətində qaldı.

Hələ 1911-ci ilin axırlarında Əliqulu Qəmküsar qardaşı Rzaqulunı Tiflisə göndərərək köməyini təklif etsə də, Mirzə Cəlil tərəddüd etdi və jurnal bağlandı. Həmin günlərdə Əliqulu Qəmküsarın həyatında faciələr baş verdi. Bir-birinin ardınca iki qızı dünyadan köçdü. Hökmlər həyat yoldaşının da ağır dərddə mübtəla olduğunu söylədilər. Xəndan xanım vələm xəstəliyinə yoluxmuşdu.

1912-ci ildə Culfadan Naxçıvana köçsə də, orda çox qalmadı. Həyat yoldaşı və qızını kurort şəhəri Pyatigorskıyev apardı. Mirzə Cəlil onu Tiflisə dövlət etmişdi. Əliqulu qabaqcıdan planlaşdırıldığı kimi, Pyatigorskidən ailəsi ilə birgə Tiflisə getdi. Mirzə Cəlil onları məhrəbanlıqla qarşıladı. Və Əliqulu Qəmküsarla “Molla Nəsrəddin” jur-

nalının yenidən nəşrə başlaması məsələsini müzakirə etdi. “Molla Nəsrəddin”in fəaliyyəti 1913-cü il yanvarın 13-dən sonra bərpa olundu. Əliqulu Qəmküsar redaktor köməkçisi təsdiq edildi. Cəlil Məmmədquluzadənin Davidovski küçəsindəki mənzilində yaşamağa başladılar.

“Molla Nəsrəddin” jurnalının nəşri fədakarlıq tələb edirdi. “Molla Nəsrəddin”çilər bir tərəfdən çar üsuli-idarəsi, bir tərəfdən də tərəqqisinə çalışdığı xalqın cahilləri ilə mübarizə aparırdı. Bəylər, mülkədarlar, mollalar xalqın malını talayaraq səfil gündə yaşamasına səbəb olurdular. Onlar da əsl simalarını açıb göstərdiyinə görə “Molla Nəsrəddin”ə düşmənlik edirdilər. Mübarizədən yorulan, səhətdən şikayətlənən Mirzə Cəlil Kəhrizliyə həyat yoldaşı Homidə xanımın yanına gedib bir qədər dincəlmək istəyirdi.

1912-ci ilin oktyabrından köçüb Tiflisə yaşayan Əliqulu Qəmküsarın həyatının bundan sonrakı illəri bu şəhərlə bağlı oldu. O, “Molla Nəsrəddin” jurnalında böyük ümidlə, yorulmadan çalışırdı. “Molla Nəsrəddin” bir çoxu kimi, ona da böyük şöhrət qazanırdı. Doğrudur, “Həyat”, “İrşad”, “Yeni füyuzat”, “Sədayi-həqq”, “Al bayraq”, “Gələcək” və başqa mətbu orqanlarla əməkdaşlığı da uğurlu oldu. Amma Əliqulu Qəmküsar yaradıcılığında “Molla Nəsrəddin”in yeri fərqli idi.

O, mətbuatda “Xadimi-millət”, “O taylı”, “Cüvəllağı”, “Cüvəllağı bəy”, “Simurg”, “Sarsaqaqlı bəy”, “Qəmbərqulu”, “Ləndahur”, “Qəmküsar” və başqa imzalarla çıxış edirdi. Ancaq hansı imza ilə yazırsa, yazsın, özünəməxsus üslubu, dəst-xəti müəllifi dərhal tanıdırdı.

“Molla Nəsrəddin” gərgin şəraitdə nəşr olunurdu. Əliqulu Qəmküsar da Tiflisdə daim polis nəzarəti altında çalışır, təqib olunurdu. Qısa müddətdə o, iki dəfə həbs edildi. Birinci dəfə iki həftə saxlanıldı. İkinci dəfə həbs olunanda isə Metex həbsxanasında aylarla qalmalı oldu.

Həmin vaxtlar bir yandan da ailə qayğıları Əliquluya dincilik vermirdi. Tiflisdə hökmlərin məsləhəti ilə xəstə həyat yoldaşının müalicəsi məşhur Abastuman xəstəxanasında davam edirdi. Arada Naxçıvana gedən Əliqulu orada başqa bir fəlakətə üzləşmişdi. Moskvada tibb institutunu bitirib həkimlik diplomunu almış, cibində vətənə dönmək üçün bileti olan kiçik qardaşı Məmməd-qulu orada çayda boğulmuşdu...

Bir neçə ay sonra Əliqulunı həbsdən azad etdilər. Çox çəkmədi ki, Xəndan xanım Naxçıvana qayıtdı. Rəngi avazımsız, gözləri çuxura düşmüşdü. O, bir daha yataqdan qalxmadı.

Batmanla gələn dörd Əliqulunun əlini işdən soyuda bilmədi. Bütün varlığı ilə “Molla Nəsrəddin” jurnalının işləri ilə məşğul olurdu. Əliqulu Qəmküsarın o vaxtiki illəri barədə qızının xatirələri dəyərli mənbədir: “1915-1917-ci illər bizim ailəmiz, yəni atam, nənəm, Rzaqulu əmim, Musa və mən Tiflisdə 19-küçəsində yaşayırdıq. Mirzə Cəlil Tiflisdə deyildi. Bu mənzilin küçəyə tərəf olan otağında redaksiya yerləşirdi. Həyət tərəfdə olan otaqda biz yaşayırdıq. Atamız günləri çox narahat keçirdi. Onu işdən ayırıb gah polis idarəsinə çağırırdılar, gah da senzura məsələsi üçün narahat edirdilər. Polisin olından o, çox vaxt günlərlə gizlənməli olurdu”.

Onu dövrdaşları həm də fədakar teatr xadimi kimi tanıyırdılar. Naxçıvanda teatrın yaranmasında, inkişafında böyük xidmətlər göstərdi. Əliqulu Qəmküsar Cəlil Məmmədquluzadənin “Ölülər” əsərinin baş qəhrəmanlarından birinin - Şeyx Nəsrullahın ən yaxşı ifaçılarından oldu. 1916-cı ilin mayında jurnalın nəşri müvəqqəti olaraq dayandırıldı. Əliqulu Qəmküsar Cəlil Məmmədquluzadə ilə “Ölülər” komediyasını Bakıda, sonra Dağıstanda, Səmərqənddə, Daşkənddə və Volqaboyu şəhərlərində nümayiş etdirdilər. Əliqulu Qəmküsarla

Naxçıvanda “Ölülər”in tamaşaya qoyulmasında iştirak edən, İsgəndər rolunun ifaçısı, teatrşünas və rejissor Rza Təhmasib sonralar yazırdı: “Şeyx Nəsrullah rolunun mən bir çox ifaçısını görmüşəm. Lakin açıq deməliyəm ki, heç kəs islamıyyəti dərindən bilən, mollaların həyat və psixologiyasına yaxşı bələd olan bu xırda cüssəli adamanın üstün tutula bilməz”. Şeyx Nəsrullah rolunun ifası ilə əks-səda yaradı ki, ruhanilərin fitvası ilə Əliqulu Qəmküsarı küçədə möhkəm döyüb, Bazarçayına atdılar. Amma onun gözüünün odunu ala bilmədilər. Sonradan başına gələnləri zərəfata salırdı: “Mən elə bilirdim ki, məni döymürlər, başımı tumarlayırlar”.

1917-ci ilin əvvəllərində Rusiyada, Zaqafqaziya baş verən siyasi hadisələrə dair bir sıra yazılar qələmə alındı. 1919-cu ildə “İngiltərə” şeirində Əliqulu Qəmküsar yazırdı:

*Qoymayaq olsun ki, sahib-ixtiyar İngiltərə,
Yoxsa bizlərdən çəkər axır damar İngiltərə.*

*Əsrlərdəndir bu millət Asiyada kök salıb,
Hər yeri, hər ölkəni min fənd-fel ilə alıb.
Aləmi bərbad edibdir, bircə Gürcüstan qalıb.
İstəyir etsin onu da tar-mar İngiltərə.*

Məsləkdaşı, silahdaşı Mirzə Cəlilin həyatının təhlükədə olmasından narahat idi. Ölümlə ü qarabaqara onu izləyirdi. Və 1919-cu il martın 14-də kürəyindən vurulan xain güllə Əliqulu Qəmküsarın həyatına son qoydu. Qatili tapılmadı. Qətl barədə fərqli söz-söhbətlər doladı. Həmin vaxt Tiflis şəhərində yaşayan Əziz Şərif “Borba” qəzetində dərc olunan “Qəmküsar” adlı yazısında onun gecə evə qayıdıb giriş qapısını döyərək qonşuların şübhəsinə tuş gəldiyi, qorxudan vahimə keçirən qonşu qadınların hay-küyünə gələn qaradovoyun dalana açdığı atəşdən qətlə yetirildiyi bildirildi: “Gecə saat 11-də evə qayıdıb giriş qapısını döyərək qonşuların şübhəsinə tuş gəlir və... onu qətlə yetirirlər”.

Ən çox söylənilən Əliqulu Qəmküsarın Gürcüstan mənsəvikləri tərəfindən güllələnməsi oldu. Bu fikirlə razılaşmayanlar 1919-cu ildə Zaqafqaziya mənsəviklərinin mövqeyinin çox güclü olmamasını, həm də onun mənsəviklərlə ciddi münasibətinin olmadığını əsas gətirdilər. Araşdırıcıları 1917-ci ildə yazdığı “Qarğalar” adlı felyetonunda ölkədəki kadetlər, müsavətcilər, federalistlər və mənsəviklərlə bərabər, bolşevikləri də günahkar saydığını nəzərə alaraq, onların hər birinin Əliqulu Qəmküsarın həyatına sui-qəsd edə biləcəyini qeyd etdilər.

Qızı “Kiçik pəncərədən görünən dünya”-sında atasının qətlindən də yazdı. O zamanlar Əliqulu Qəmküsarın ailəsi Tiflisdəki Moskovski küçəsində 16 saylı evin ikinci mərtəbəsində yaşayırdı. Əliqulu Qəmküsar gecə evə qayıdarkən qətlə yetirildi. Qızı yazırdı: “İkinci mərtəbədə pilləkənin başında iki qapı var idi. Bu qapılardan biri balaca dəhlizdən sonra qonaq otağına, ikinci qapı isə yənə də dəhliz vasitəsilə atamın kabinetinə açılırdı. Atam açarını öz otağının qapısına salır, bir dəfə burur, canı açarı ikinci dəfə burmağa fürsət vermədən arxadan - kürəyindən onu güllə ilə vurur. Xainin gülləsi atamın ürəyini parçalayır. Amansız ölüm atamın gözlərini əbədi yumur. Atamın cənazəsi Tiflisin ən səfəli yerində, bahar çiçəkləri ilə bəzənmiş “Nəbatat bağı”nın yaxınlığında, vaxtilə özünün arzu etdiyi gözəl bir guşədə bir çox nitqdən sonra, olduqca təntənə ilə dəfn edildi”.

Azərbaycan ədəbiyyatının, mətbuatının, teatrının inkişafında misilsiz xidmətləri olan Əliqulu Qəmküsarın qatili və qətl səbəbi barədə qızının yazdığı daha çox həqiqət kimi gördünür: “Kapitalist İngiltərəsinin Qafqazdakı casusları öz fəaliyyəti ilə onları narahat edən bu adamı aradan götürmək fikrinə düşürlər və bu işin daşqınlarını əli ilə edilməsini daha əlverişli hesab edirlər”.

Görkəmli yazıçı Əbdürrəhman bəy Haqverdiyev isə təəssüf hissi ilə belə ifadə etdi: “Əliqulu Nəcəfzadəyə atılan güllə “Molla Nəsrəddin” məcmuəsinin ürəyinə dəydi. Ona mən “Molla Nəsrəddin məcmuəsinin ürəyi adı qoymaqda səhv etmiyəm və cürətdə də bu sözü deyirəm”.

Cəlil Məmmədquluzadə məsləkdaşının ölümünün beşilliyinə həsr etdiyi “Əliqulu Nəcəfov” adlı məqaləsində kədərli yazırdı: “Təəssüfləndirəm ki, Əliqulu Nəcəfov kimi həqiqi və ləzzətli əhli-qələm və şairimiz bu dünyadan vaxtsız gətdi və məcmuəmizi öz köməyindən məhrum qoydu”. O, dostunun unudulmayacağına əmin idi: “Nə qədər ki məcmuəmizin adı söylənilir, onun əziz və qiymətli qələm yoldaşlarının qabaq sırasında Əliqulu Qəmküsarın - Cüvəllağı boyın adı həmişə zindəbəd alqışları ilə zikr olunacaqdır”.

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
“Azərbaycan”*

Mədəniyyət

◆ Gəzməli, görməli yerlərimiz

Azərbaycanda turizm sənayesinin inkişafı diqqət mərkəzindədir

Ölkəmizdə turizm iqtisadiyyatın aparıcı sahələrindən birinə çevrilib. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan (pandemiya dövrü istisna olmaqla) turist gəzintisində olanların sayında hər il ən azı 10 faiz artım müşahidə olunur. Xəzər sahillərindən tutmuş qədim Naxçıvan, Qarabağ, Göy göl, Hacıkənd, Gədəbəy, İsmayıl, Şəki, Zaqatala, Quba, Qusar, Yardımlı, Lerik və digər ərazilərimizdə bir-birindən gözəl, dünya standartlarına cavab verən müasir hotellər, istirahət yerləri, mülaləcə korpusları səyahətsevərlərin ən çox üz tutduqları məkanlardır.

Son illər dövlət başçıları və hökumət nümayəndələri rəsmi görüşlərdə, Bakının evsahibliyi etdiyi konfrans, simpozium və festivallarda və digər beynəlxalq tədbirlərdə, çıxışlarında ölkəmizdə turizmin inkişafını yüksək dəyərləndirirlər. İctimai rəydə məmnunluq doğuran odur ki, bütün bu uğurların əsasında Prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə turizmin dünya standartlarına uyğun inkişaf etdirilməsi siyasəti dayanır. Respublikamızda turizm sahəsinin inkişafı üçün qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi məqsədilə "Turizm haqqında" qanun qəbul edilib. 2016-2025-ci illər üçün Azərbaycan turizmin inkişaf strategiyası hazırlanıb. Həmin strategiya uğurla həyata keçirildikcə Azərbaycanın bu sahədəki nailiyyətləri artır.

Bakıda, eləcə də ölkəmizin ayrı-ayrı regionlarında biznes, istirahət, sağlamlıq, idman turizmini inkişaf etdirmək üçün irimiqyaslı layihələr həyata keçirilib. Ölkə rəhbəri 2016-cı ilin oktyabrından etibarən əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün elektron vizaların maksimum üç saat ərzində verilməsinə dair sərəncam imzalayıb. Həmin vaxtdan "ASAN viza" sistemi uğurla fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanda turizm çox geniş imkanlara malikdir. Ölkəmizdə təhlükəsizlik və sabitlik hökm sürür, xalqımız çox qonaqpərvərdir. Dünyada mövcud olan 11 iqlim qovşağından 9-nun ölkəmizdə olması turizmin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır. Günün tələblərinə cavab verən infrastruktur yaradılıb, 9 beynəlxalq aeroport, müasir magistral yollar, demir yolları, hotellər, kurortlar, yay-qış xizək, dəniz kurortları, müalicəvi turizm və s. inkişaf edir. Naftalan indi böyük turizm mərkəzinə çevrilib. Digər müalicəvi yerlərə - Naxçıvanda Duzdağ Müalicəvi Mərkəzinə, eləcə də ilin bütün fəssillərində Qalaaltıya turistlər gəlirlər.

Xatırladaq ki, Qarabağ ta qədimdən təkcə tarixi və mədəni irsi ilə deyil, həm də turizm potensialı ilə diqqət çəkir. Bu bölgədə xüsusilə dağ turizmi üçün geniş imkanlar mövcuddur. Şuşa şəhəri və onun ətrafındakı özəmətli dağlar, Xankəndi, Laçın, Kəlbəcər və digər rayonlar turizm baxımından unikal məkanlardır. Cənətməkan ərazilərdə turizmin inkişafı dövlətimizin prioritet istiqamətlərindəndir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

resurslarının mövcud vəziyyəti, qiymətləndirilməsi, turizm dəhlizləri, turizm inkişaf potensialı və prioritet turizm məhsulları sahələri üzrə araşdırmalar aparılıb.

Məsələ ilə əlaqədar "Kəlbəcər Turizm İnkişaf Konsepsiya" sənədi

və əyləncə obyektlərinin yaradılmasını zəruri edir.

Azərbaycanda kazino fəaliyyəti 1998-ci ildə ölkə Prezidentinin qərarı ilə qadağan edildi. Həmin dövrdə nəzarət və tənzimləyici mexanizmlər kifayət qədər formalaşmadığı üçün bu

İlham Əliyev elə bu günlərdə - İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşü əfəsinə bölgə turizminin inkişafında diqqətcəkmən məqamlardan olan Xankəndi-Şuşa kanat yolunun inşası üçün seçilmiş əraziyə baxıb. Uzunluğu 6 min metrə yaxın olacaq kanat yolunun Xankəndidə hündürlüyü 844 metr, Şuşada isə 1317 metr təşkil edəcək. Kanat yolunda hərəkətin müddəti 13 dəqiqəyədək, sürəti isə saniyədə 8 metr nəzərdə tutulur.

Bu layihənin icrası ümumilikdə turizmin inkişafına təkan verməkə yənəsi, Xankəndidən Şuşaya və əks istiqamətə insanların rahat gediş-gəlişinin təmin olunmasında mühüm rol oynayacaq.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda artıq bir neçə bölgədə kanat yolları fəaliyyət göstərir. Qəbələdə, Şahdağ və Tufandağ turizm mərkəzlərində yerləşən kanat yolları hər il minlərlə turist cəlb edir. Kanat yolları dağlıq ərazilərdə turizmin inkişafı üçün vacib infrastruktur elementlərindən biridir. Bu, nəqliyyat baxımından əlverişli olmaqla yanaşı, həm də insanlara təbiətin gözəlliklərini daha yaxından görmək imkanı yaradır.

Kəlbəcər isti suları, füsunkar dağ mənzərələri və meşələri ilə seçilir. Bu bölgə yaxın gələcəkdə dünyanın əsas turizm məkanlarından birinə çevrilmək potensialına malikdir. Bir müddət əvvəl Kəlbəcərin turizm

hazırlanıb. Sənəddə Kəlbəcərin 2040-cı ilədək ilboyu turizm fəaliyyətlərinin təşkilı və Cənubi Qafqaz regionunda ən çox səfər edilən turizm məkanlarından birinə çevrilməsi hədəflənir.

Bu gün Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində geniş quruculuq və abadlıq işləri aparılır. Yeni yollar, tunellər, elektrik stansiyaları, hava limanları və digər infrastruktur layihələri icra olunur, bunlar Qarabağın tam bərpasına, həm də turizmin inkişafına xidmət edir.

Hazırda respublikamızda dəniz turizmi, səyahət turizmi, sağlamlıq və mülaləcə turizmi, kənd turizmi inkişaf etdirilir və digər turizm sahələri sırasında kazino turizminin reallaşması nəzərdə tutulur. Bu turizm inkişaf etməkdə olan ölkələrdə turizm iqtisadi artımın və məşğulluğun əsas mənbələrindən biri hesab olunur. "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na əsasən, bu sahədə davamlı inkişafın təmin olunması üçün strateji yanaşmalar, institusional islahatlar və maliyyələşmə mexanizmlərinin gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Rəsmi statistikaya görə, 2024-cü ildə Azərbaycana gələn əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sayı 2,63 milyon nəfər olub ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 26 faizdən çoxdur. Artan turist axını turizm infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, yeni istirahət

addım zəruri idi. Lakin bu gün bir çox ölkə kazinolara qoyulan qadağaları aradan qaldırıb. Məsələn, Özbəkistan və Qazaxıstan kimi ölkələr bu sahədə yeni mərhələyə qədəm qoyublar. Gürcüstan isə uzun illərdə ki, kazino sektorundan əhəmiyyətli gəlirlər əldə edir.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, turizmin stimullaşdırılmasında və sektorun dayanıqlı inkişafında kazino biznesi mühüm rol oynayır. Bu baxımdan qonşu Gürcüstan uğurlu nümunədir. Ərazi və əhali baxımından Azərbaycanın kiçik olsa da, turizm gəlirləri üzrə daha irəlidedir.

Artıq kazino turizmi zamanın tələbinə çevrilmişdir. Odur ki, bizim ölkəmizdə də bu istiqamətdə ilkin addımlar atılmaqdadır. Belə ki, "Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində süni torpaq sahələrinin yaradılması haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklər çərçivəsində bu ərazilərdə kazino fəaliyyətinə icazə verilməsi nəzərdə tutulur.

Milli Məclisin deputatı Rövşən Muradovun fikrincə, süni torpaq sahələrində kazino oyunlarının təşkilı dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının artmasına səbəb olmaqla yanaşı, turizm potensialının inkişafına da müsbət təsir göstərəcək.

Rahman SALMANLI,
"Azərbaycan"

◆ Sənət dünyamız

Rənglərlə möcüzə yaradan rəssam

Rənglərin mövcudluğu işıqda sübut olunur. Gecənin zülmətində ilahinin yaratdığı ən mükəmməl tablo adlandırdığımız dünya bir rəngdə görünür. Günəşin işığında isə dünyanın min bir rəngə boyanmış gözəlliyi gözələrimizə rənglərin dili ilə öz musiqisini "dinlədir".

Rəssamın yaradıcılığının cəvherini məhz rənglər təşkil edir. O rəssam bəxtəvər sənətkardır ki, göy qurşağının 7 rəngindən min bir rəng çaları yaradır, tablolarında gördüyümüz gözəllikləri yeni biçimdə göstərməyə müvəffəq olur. Yuran Məmmədov məhz rənglərin möcüzəvi estetik dilini bilən rəssamlardan olub.

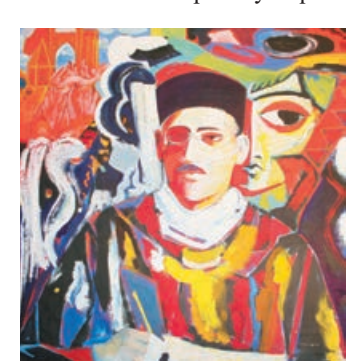
Cəmi 50 il ömür sürən istedadlı rəssam fitri bədii yaradıcılıq qabiliyyəti sayəsində ölümsüzlük qazanıb. Yuran Əli oğlu Məmmədov (1934-1984) Naxçıvan şəhərində, qədim Şahab mələlləsində anadan olub. Orta təhsilini bu gözəl diyarda alıb. Y.Məmmədovun rəssamlığa olan marağı onu Bakı şəhərinə - Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumuna gətirib. O, burada Azərbaycanın tanınmış rəssamları Hafiz Məmmədov, Əyyub Hüseynov və Əyyub Məmmədovdan sənətin sirlərini böyük həvəslə öyrənir. 1955-ci ildə texnikumu fərqlənmə diplomu ilə bitirən gənc doğma Naxçıvana qayıdıb iki il şəhər məktəbində müəllim işləyir. Rəssamlığa sonsuz sevgi ilə o, ali təhsil almaq üçün Sankt-Peterburqa yollanır. L.Rəpin adına Sankt-Peterburq Rəngkarlıq, Heykəltəraşlıq və Memarlıq İnstitutuna qəbul olunən (1957) Y.Məmmədov burada SSRİ Xalq rəssamı V.Orşənkovun sinfində təhsilini davam etdirir. O, 1962-ci ildə təhsilini bitirib bir müddət Sankt-Peterburqda "Lenfilm" studiyasında və Puşkin adına Akademik Dram Teatrında baş rəssam assistenti vəzifəsində işləyir. Orada bədii yaradıcılıq təcrübəsinə yiyələnən rəssamı doğma Naxçıvana olan sevgi bir an belə rahat buraxmır. O, qədim və zəngin mədəniyyət mərkəzi olan Naxçıvana dönrək ömrünü bu diyara bağlayır. C.Məmmədovluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram

Teatrında 20 ilə yaxın fəaliyyət göstərir, yüksək rəssamlıq şövü ilə bir çox səhnə əsərinin uğurlu bədii tərtibatını hazırlayır. Rəssamın uğurlu teatr dekorasiya işlərindən Cəli Məmmədovluzadənin "Ölümlər", "Dəli yığıncağı", Cəfər Cəbbarlının "Oqtay Eloğlu", Nəcəf bəy Vəzirovun "Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük", Sıxəli Qurbanovun "Sənsiz", Hüseyn Rəzinin "Günəş" və başqa tamaşaları göstərmək olar.

1970-ci ildən Rəssamlar İttifaqının üzvü olan Y.Məmmədovun sağlığında əsərlərindən ibarət fərdi sərgisi keçirilməyib. 50 illik yubileyinə hazırlaşan, fərdi sərgisini təşkil etmək istəyən rəssama bu nəşib olmayıb. O, dəzgah rəssamlığı sahəsində bir çox uğurlu süjetli tablo, portret və mənzərə əsərləri yaratmış, əsərlərini yağlı boya və tempera texnikasında işləmişdi. Rəssamın əsərlərində baxdıqdan sonra onun kamil kolorit ustası, rənglərin estetik mahiyyətini və qüvvətli təsir gücünü dərindən duyan istedadlı rəssam olduğunu əminliklə söyləmək olar. Ədalət imkan versəydi, o, neçə-neçə bitkin sənət nümunəsi ya-

radacaqdı. Rəssamın süjetli tablolarından "Mənim ailəm" (1980), "Naxçıvan XII əsrdə" (1982), "Xalça toxuyanlar" (1982), "Dağlarda inşaatçılar" (1983), "Tütək səsi" (1984) və digərlərini qeyd etmək olar.

"Mənim ailəm" adlı əsərdə dağlar qoynunda yerləşən Naxçıvanın mənzərəsi fonunda rəssam ailəsi ilə evyanda, masa ətrafında əyləşib. Əsər son dərəcə mükəmməl kompozisiya quruluşu və kolorit həllinə malikdir.

Arxa fonda Yusif Küseyir oğlu türbəsinin təsviri diqqəti cəlb edir. Əlində fırça tutmuş rəssamın fikrli nəzərləri tamaşaçıya zillənib. Samovər və masa üzərində kəşilməş qarqız təsviri əsərin süjet xəttinin açılmasını şərtləndirir. İsti yay günlərindən birində rəssamın ailə üzvləri ilə istirahət etdiyi məqam olduqca canlı təbiət lövhələri ilə ahenqdar biçimdə əks olunub.

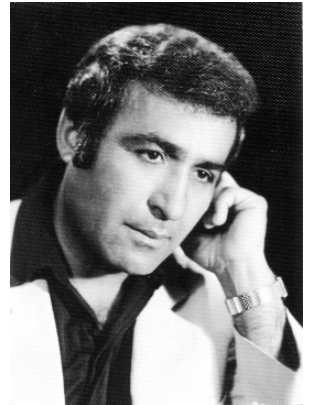
"Naxçıvan XII əsrdə" adlı tablo sanki ulu diyarın rənglərlə bəstələnmiş simfoniyasıdır. Nuh əyyamı, Əshabı Kəhf möcüzəsi, Əcəmi xilqəti, Mömünə Xatun şöhrəti, qədim İpək yolu, yüklü dəyər karvanları... nağıl kimi şirin tarixi səhnələr əsərdə

tamaşa edərkən adamın gözələri önündə canlanır.

"Tütək səsi" adlı əsər də özünün yüksək bədii estetik məziyyətləri ilə seçilir. Rəssamın süjetli tablolarında mənzərə təsvirinin dominantlıq təşkil etməsi müşahidə olunur. Kompozisiyada açıq təbiət qoynunda, ağacların kölgəsində əsasna söykənən, qayğılı baxışlı ixtiyar nəvələri ilə və ondan bir qədər solda milli geyimli qadın təsvir olunub. Süjetdə kənd həyatının bütün incəlikləri vahid tabloda öz əksini tapıb. Təbii ki, bu məziyyət rəssamın ustalığından irəli gəlir.

Y.Məmmədov qısa yaradıcılığı dövründə yadda qalan portret və mənzərələr qalereyası yaratmışdır. "Xəyal dalmış qız" (1978), "Həyat yoldaşı" (1979), "Sevil" (1981), "Səhər" (1982), "Poeziyanın şəhri dünyası. Hüseyn Cavid" (1982), "Qadın" (1984), "Toğrul dünyası" və başqa portret əsərlərində rəssam qəhrəmanların daxili mədəni dünyalarına nüfuz edib, surətlərini yaratmış şəxslərin hiss və həyəcanlarını ustalıqla göstərə bilmişdir.

Rəssam "Poeziyanın şəhri dünyası" əsərində Hüseyn Cavid dünyasını, onun həyat və yaradıcılığın faciəsini və dramatikliyini şairin mənalı cəvherində və onu əhatələyən fonda təsvir edib. Bu tablo şairə həsr edilmiş ən uğurlu əsərlərdən biridir. Hüsni-xuda şairi H.Cavidin yaradıcılıq dünyası və onun həyat faciəsi qəhrəmanın surətinə və əsərin rəng qammasına hakimdir. Koloritin kontrastlığı məzmunun dramatikliyini daha da qüvvətləndirir.

Y.Məmmədov SSRİ Xalq rəssamı Toğrul Nərimanbəyov və Xalq yazıçısı Anarla yaxın dost olub. Bu insanlar rəssamın yaradıcılığını yüksək qiymətləndiriblər. Rəssam "Toğrul dünyası" adlı əsərində T.Nərimanbəyov öz emalatxanasında, Anarın portreti ilə birgə təsvirini yaradıb. Rəssam dostu T.Nərimanbəyov haqqında müşahidələrinin birində deyirdi: "Cəsarətlə dəyər bilərkən ki, hamıdan əvvəl Toğrula borcluyam. Ömrüm uzunlu. Bizim hamımızın əzizi, doğması, hörmətli si T.Nərimanbəyovə. Muxtar respublikamızın 50 illik yubileyi əfəsinə Toğrulla birgə yaradıcılıq fəaliyyətim mənə çox şeylər öyrətdi. Onun yaradıcılıq yolu mənim üçün ilham mənbəyi, əsl sənətkarlıq məktəbi oldu".

"Qədim, ulu Naxçıvan torpağı mənim əbədiəlik mövzumdur. Dağlar, yamaclar, yaşıl meşələr mənə gözəlyir" deyəən rəssam əsrərarəngiz Naxçıvan təbiəti ni öz palitrasında sevo-sevə təsvir etməkdən doymayıb. "Dağlarda mart" (1976), "Rəsedxananın həyati" (1980), "İlk şüa" (1981), "Dağlarda payız" (1982), "Cəmişlər" (1983), "Günorta" (1984), "Nəminin qəbri" və başqa mənzərələri bu qəbildəndir. Y.Məmmədovun mənzərələrində elə bil Naxçıvanın havası, bu diyarın təbiətinin yetirdiyi min bir nematin rayihəsi duyulur. Doğrudan da, o, əsl rəssam olaraq bərəkətli torpağın misilsiz güşələrini, ülv gözəlliklərini rəssam təxəyyülü ilə kəndə canlandırmışdır. O, Naxçıvanı qarış-qarış gəzmişdi, müşahidə etmişdi, gördü duymuşdu, özü də ən yaxın dostu, yaradıcı həmkarı Səttar Bəhlulzadə ilə birlikdə.

Yazıçı Anar "Bir dostum vardı" adlı xatirə yazısında rəssam haqqında "Sən bu torpağı sevirdin, onun təkrarsız mənzərələrini sevirdin, zəhmətkeş adamlarını sevirdin, keçmişini sevirdin, bu gününü sevirdin. Sevirdin və sevdiklərini kətan üzərində törənmüş edirdin" deyirdi.

Ötən il həm də istedadlı rəssamın vəfatından düz 40 il ötdü. Y.Məmmədov yaradıcılığı öz gücünü Azərbaycanın qədim xalça sənətindən almışdır. Rəssamın palitrası xalçalarının, miniatür sənətimizin olvan rənglər qammasını, lokal rəng keçidlərini özündə yaşadır, yaşadıqca da onun adını yaşatmış olur.

Əsəd QULIYEV,
sənətşünas,
Rəssamlar İttifaqının üzvü

Vaqif Poeziya Günləri poeziyasevərləri yenidən bir araya gətirir

Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təşkilatlığı ilə növbəti dəfə Vaqif Poeziya Günləri keçiriləcək. Ənənəvi poeziya bayramı bu il də ölkəmizin bir neçə şəhər və rayonunu əhatə edəcək.

elmi konfrans, teatr tamaşaları və müxtəlif ədəbi-bədii proqramlar təşkil ediləcək.

Qeyd edək ki, Vaqif Poeziya Günlərinin təməli Ümum-millə Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1982-ci ildə Şuşada qoyulub. Məhz həmin tarixdə

Ulu Öndərin iştirakı ilə Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi və Poeziya Evi təntənəli şəkildə açılış və onun tapşırığı ilə Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsinə qərar verilmişdir. 1991-ci ilə qədər hər il təşkil olunan bu poeziya bayramı ənənəvi olaraq şairin vətəni Qazaxdan başlayır və Şuşanın əsrarəngiz Cıdır düzündə başa çatdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusunun şanlı Qələbəsi nəticəsində Şuşa şəhəri işğaldan azad olunduqdan sonra Vaqif Poeziya Günləri yenidən doğma yurtda - Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtında keçirilməyə başlanıb.

Bu il də Vaqif Poeziya Günləri poeziya, ədəbiyyat və mədəniyyət həvəskarlarına unudulmaz anlar yaşadacaq.

ARKA-da Bədii şura üzvlərinin iştirakı ilə görüş keçirilib

Azərbaycan Respublikasının Kino Agentliyində (ARKA) 2025-ci il üzrə "Dövlət sifarişli ilə istehsal ediləcək film layihələri" müsabiqəsinin rəqlamenti ilə bağlı agentliyin yanında fəaliyyət göstərən Bədii şura üzvlərinin iştirakı ilə görüş keçirilib.

Görüşdə müsabiqənin mövzuları, iştirak şərtləri, seçim mərhələləri və ümumilikdə müsabiqənin rəqlamenti müzakirə olunub. Bədii şura üzvləri tərəfindən müsabiqə ilə bağlı təkliflər irəli sürülüb. Həmin təklif və qeydlər nəzərə alınmaqla rəqlamentin hazırlanmasına qərar verilib.

Onu da qeyd edək ki, "Dövlət sifarişli ilə istehsal ediləcək film layihələri" müsabiqəsinin məqsədi kino sənayesinin dəstəklənməsi,

yerli kinematografların təcrübəsinin artırılması, milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri təbliğ edən filmlərin istehsalına nail olunmasıdır. Eyni zamanda bu sahədəki özəl sektorun da dəstəklənməsi məqsədli daşıyan müsabiqə bədii, bədii-sənədli, sənədli, animasiya, uşaq filmləri və tələbə filmləri kimi istiqamətləri əhatə edir.

Xatırladaq ki, "Dövlət sifarişli ilə istehsal ediləcək film layihələri" müsabiqəsi bu ilin mart ayında Mədəniyyət Nazirliyi ilə ARKA tərəfindən elan olunub.

Nazirlik ilk dəfə BMT-nin Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqının təşkil etdiyi müsabiqələrdə qalib olub

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilk dəfə BMT-nin Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqının təşkil etdiyi beynəlxalq müsabiqələrdə qalib olaraq mükafatlara layiq görüldü.

Nazirliyin "Məzunların məşğulluq reytingi" layihəsi təşkilatın "WSIS Prizes 2025" beynəlxalq müsabiqəsində "Elektron məşğulluq" kateqoriyası üzrə qalib olub. 1000-ə yaxın layihənin iştirak etdiyi müsabiqədə Nazirliyin texnoloji həlli 18 qalıbdən biri seçilərək təşkilatın qalib mükafatını qazanıb.

"Məzunların məşğulluq reytingi" layihəsi ali təhsil müəssisələrinin məzunlarının məşğulluq göstəricilərinə əsaslanan məlumatları ictimaiyyətə açıq şəkildə təqdim edən rəqəmsal platformadır. Layihə təhsil və əmək bazarı arasında əlaqələrin gücləndirilməsinə, gənclərin peşə seçiminə dəstək göstərilməsinə xidmət edir.

Həmçinin Nazirlik təşkilatın "WSIS Photo 2025" foto müsabiqəsinin də qalibi olub. Nazirliyin tabeliyində DOST Rəqəmsal İnnovasiyalar Mərkəzinin əməkdaşının çəkdiyi foto yüzrlə şəkil arasından 10 qalıbdən biri seçilib. Şəkil 7-11 iyul

tarixlərində İsveçdə keçirilən İnformasiya Cəmiyyəti üzrə Dünya Sammitinin "WSIS+20 High-Level Event 2025" sergisində nümayiş olunur.

Xatırladaq ki, İnformasiya Cəmiyyəti üzrə Dünya Sammiti BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin həyata keçirilməsinə dəstək verən və çoxsaylı maraqlı tərəfləri bir araya gətirən platformadır. Tədbir informasiya cəmiyyətində yeni tendensiya ilə müəyyən etmək, təcrübə mübadiləsi və qabaqcıl praktikalara dair unikal imkanlar yaradır.

Eyni zamanda Nazirliyin "Reabilitasiya və Abilitasiya Xidmətləri üzrə Rəqəmsal Platforma" layihəsi isə "Elektron səhiyyə" kateqoriyası üzrə Namizədlilik Sertifikatı ilə təltif olunub. Bu layihə illiliyi olan şəxslər üçün reabilitasiya xidmətlərinə daha asan və rəqəmsal çıxışı təmin etməklə inklüziv sosial xidmət modelinin formalaşmasına xidmət edir.

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

“AZƏRBAYCAN” qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

“Azərmətbuat yayımı” ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

“Qaya” firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

“Region Press” MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

“Səma-M” MMC (012) 594-09-59

“Ziya” LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

“Pressinform” MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

“City press” MMC (055) 819-09-26

1 illik -187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq -93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq -46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq -15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

DTX videomüşahidə kameralarının görüntülərinin ələ keçirilməsi ilə bağlı kibertəhlükəsizlik tədbirləri həyata keçirib

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən kibertəhdidlərə qarşı mübarizə istiqamətində kompleks tədbirlər davam etdirilir.

Bu barədə DTX-nin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən müxtəlif ofislərdə və mənzillərdə quraşdırılmış videomüşahidə kameralarının idarəetmə qurğularına (DVR) global internet şəbəkəsi üzərindən

məsafədən icazəsiz qoşularaq bu mənzillərdə yaşayan sakinlərin şəxsi və ailə həyatının sirini təşkil edən məlumatları əks etdirən videomaterialları ələ keçirməklə xarici internet informasiya resurslarına yerləşdirilməsini ehtiva edən qanunazid əməllərlə bağlı əməliyyat-texniki tədbirlər həyata keçirilib. Aparılmış araşdırmalarla, həmçinin Azərbaycanda müxtəlif ünvanlarda olan videomüşahidə kameralarının görüntülərinin real vaxt rejimində izlənməsi imkanına malik istifadəçi

hesablarının satışa çıxarıldığı da müəyyən olunub.

Faktla əlaqədar DTX tərəfindən aidiyyəti dövlət qurumları ilə birgə kibermüdaxilə hallarının zərərli nəticələrinin aradan qaldırılması təmin edilib. Görülmüş təxirəsalınmaz tədbirlərlə kibermüdaxiləyə məruz qalmış müşahidə kameralarının yerləşdiyi ünvanlar təsbit edilib, bu cihazlara keçirilmiş texniki baxış zamanı ümumi təhlükəsizlik başlanğı aşkarlanmış və həmin boşluğun kibermüdaxilənin əsas faktorı olduğu müəyyən edilmişdir.

Eyni zamanda qeyd olunan təhlükəsizlik boşluğunun aradan qaldırılması aidiyyəti xarici istehsalçı şirkətdən tələb edilib, habelə kibermüdaxiləyə məruz qalmış kameraların videogörüntülərinin xarici internet informasiya ehtiyatlarından silinməsi təmin olunub.

Vətəndaşlara informasiya-kommunikasiya vasitələri ilə bağlı müvafiq qaydalara ciddi riayət etmələri, məşəyi və texniki göstəriciləri məlum olmayan avadanlıqlardan istifadə zamanı diqqətli olmaları tövsiyə edilir.

Paşinyan saxta rəqəmlərlə xalqı aldadır

Məğlub ölkədə minimum əməkhaqqı cəmi bir dəfə artıb

Ermenistan iqtisadiyyatında və sosial həyatında yaranan ağır vəziyyət davam edir. Ermeni ekspertlərin özləri də etiraf edirlər ki, belə getsə ölkə daha böyük fəlakətlərlə üzləşəcək. Yaşanan iqtisadi böhran şəraitində gündəlik istehlak mallarının, xüsusən də ərzaq məhsullarının qiymətində artım yaranır ki, bu da əhalinin vəziyyətini daha da pisləşdirir.

Ancaq hakimiyyəti sosial problemlər maraqlandırmır. Baş nazir Nikol Paşinyan açıqlamalarında birində deyib ki, 2024-cü ilin nəticələrinə görə orta aylıq nominal əməkhaqqı 287,172 dram təşkil edib və 2018-ci ilə müqayisədə 114,445 dram və ya 66,3 faiz artıb. 2023-cü ilə müqayisədə isə 17,178 dram və ya 6,4 faiz çoxalıb. 2024-cü ilin sonunda inflyasiya 1,5 faiz təşkil edib, 2018-2024-cü illər üzrə məcumi inflyasiya isə 25,3 faiz olub. Beləliklə, 2018-2024-cü illər ərzində real əməkhaqlarının artımı təxminən 40 faiz təşkil edib.

Ermenistan baş nazirinin səsləndirdiyi bu rəqəmlər qətiyyətlə realıqla üst-üstə düşmür. Ekspertlərin fikrincə, bu seçkiyə əsasən cəmiyyətinə təqdim edilən növbəti yalandır. Əksinə, belə "artımlar"dan sonra Ermenistan iqtisadiyyatının real vəziyyəti daha da pisləşib, iqtisadi artımın və ÜDM-in strukturu daha da təhrif olunub. Belə strukturla iqtisadi artım ölkə-

də sosial vəziyyətin yaxşılaşmasına kömək edə bilməz və bu, Ermenistanda son 7 ildə demək olar ki, dəyişməyən, hətta geriləyən yoxsulluq göstəricilərinə aydın görünür. Ermenistanın "168.am" nəşri yazıb ki, bu il şahidi olduğumuz iqtisadi aktivliyin azalması vətəndaşların gəlirlərinə mənfi təsir göstərib. Qeyd edilib ki, vətəndaşların gəlirləri, xüsusən də məaş şəklində olan gəlirləri müqayisə olunmayacaq dərəcədə ləng artmağa başlayıb. Amma ən pisi odur ki, bu il məaşların ləng artımı inflyasiya templerinin sürətlənməsi və qiymət artımı ilə müşayiət olunur ki, bu da ağır sosial gərginliyə səbəb olub. Hakimiyyət uzun müddətdir ki, xüsusən cəmiyyətin həssas təbəqəsi arasında bunu yüngülləşdirmək üçün heç bir iş görmür. Son illər nə pensiyalar, nə müavinətlər, nə də minimum əməkhaqqı artırılıb.

Nəsr yazır ki, artıq üçüncü ildir Ermenistanda minimum əməkhaqqı 75 min dramdır. Bu arada hökumətin beşillik planı onu 85 min dram etməyi vəd edirdi. Beşillik proqramın başa çatmasına bir ildən az vaxt qalıb, lakin bizdə olan məlumat budur ki, hazırkı minimum əməkhaqqı vəd ediləndən xeyli geri qalır. "İlin sonuna kimi minimum əməkhaqqının arta biləcəyini gözləmək mənasızdır. İndi məlum olur ki, hökumət vətəndaşlara belə bir zövq verməyəcək. Ən yaxşı halda bu, yalnız gələcək il olacaq, o da ancaq qarşından gələcək seçkilər öncəsi xalqa rüsvət verib, onların səsinə oğurlamaq üçün ediləcək. 3 il ərzində hökumət minimum əməkhaqqını cəmi bir dəfə 7000 dram artırıb. Bununla da 68 min dramı 75 minə çeviriblər. 4 il ərzində orta pensiya 5500 dram artırılaraq, 43500-dən 49000-ə çatdırılıb", - deyər nəsr bildirir.

Göründüyü kimi, müharibədəki məğlubiyyətdən sonra Ermenistan hələ də özünə gələ bilmir. Ağır sosial-iqtisadi problemlər məngənəsində boğulan ölkə sonu görünməyən tənəzzül dövrünü yaşayır. Siyasi ziddiyyətlər isə paralel şəkildə digər sferalardakı mövcud problemləri də dərinləşdirəcək. Ermenistanda iqtisadiyyat faktiki olaraq iflic olub, əhalinin səfaləti artıb.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) rektoru professor Ədalət Muradov və universitetin kollektivi "Ultra Company" şirkətinin baş direktoru Məhəmməd Zülfüqarlıya oğlu

TOĞRUL ZÜLFÜQARLININ

vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir.

Bakı Biznes Universitetinin İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin dekani, dosent Afidə Həsənova və universitetin professor-müəllim heyəti universitetin Maliyyə ixtisasının ikinci kurs tələbəsi

ELDƏNİZ CABİR OĞLU MƏMİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə başsağlığı verir.

Yanan meşələr: oksigen qıtlığı, ekosistemin məhvi

Yer kürəsinin "ağciyərləri" hesab olunan meşələr yalnız oksigen mənbəyi deyil, həm də milyonlarla canlı növünün yaşadığı ekosistemlərdir. Təəssüf ki, son illərdə artan meşə yanğınları bu vacib ekosistemləri ciddi təhlükə altına salır.

Flora və faunanın məhv olmasına, torpaq eroziyası və çirklənməyə, su ehtiyatlarının azalmasına, üstü və zəhərli qazların səbəb olduğu tənəffüs problemlərinə səbəb olur.

Qlobal istiləşmə, insan fəaliyyəti və təbii səbəblər meşə yanğınlarının daha tez-tez və dağıdıcı olmasına səbəb olur. Statistik məlumatlar 2024-cü ilin indiyə qədər qeydə alınan ən isti il olduğunu göstərir. Alimlər global istiləşmənin 1,5 dərəcə həddində saxlanılmasını olduqca vacib hesab edirlər. Hər 0,1°C temperatur artımı planet üçün ciddi təhlükələr yaradır. Uzunmüddətli istilik dalğaları, daha güclü tufanlar, meşə yanğınları və digər fəlakətlər ehtimalı artır.

Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, ötən il bütün dünyada tüğyan edən meşə yanğınları atmosferdəki karbon dioksid səviyyələrində rekord illik sıçrayışa səbəb olub. Onların fikrincə yanğınların çoxalması ilə dünya okeanındakı suyun hərarətinin artması arasında əlaqə var. Belə ki, okean nə qədər isti olarsa, enerjisi bir o qədər azalır və karbon qazı atmosferdən su çəkir.

Yüksək temperatur, quraqlıq, səhlənkarlıq

Mövzu ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən ekolog Cəmiş Bəxtiyarın sözlərinə görə, meşə yanğınları təbii və antropogen səbəblərlə yaranır: "İldırım düşməsi, uzunmüddətli quraqlıq, yüksək temperatur və güclü külək kimi təbii sə-

bəblər meşə yanğınlarına yol açsa da, insan fəaliyyəti ilə bağlı səbəblər daha geniş yayılıb. Söndürülməmiş tonqallar, siqaret kütyünün atılması, biçindən sonra otlaq sahələrinin yandırılması, texniki avadanlıqların qıçqıncı, bəzi hallarda qəsdən törədilən yanğınlar qısa müddətdə böyük fəlakətlərə gətirib çıxır. Qlobal istiləşmə səbəbindən yay fəslə daha uzun və quraq keçir ki, bu da meşələrin qurumasına və daha asan alovlanmasına səbəb olur. Güclü küləklər yanğının yayılma sürətini artırır. Bu, xüsusilə Aran və dağətəyi ərazilərdə özünü daha çox göstərir".

Ekolog bildirib ki, son illərdə Azərbaycanda da bir sıra meşə və meşəətrafı ərazilərdə yanğın hadisələri qeydə alınıb. 2021-ci ilin avqustunda Tovuz, Lerik, Yardımlı, Gədəbəy və Qəbələ rayonlarında genişmiqyaslı yanğınlar baş verib. Tovuzun Muncuqlu və Ağbulaq kəndləri yaxınlığında alovlanan əraziyə FHN-in helikopteri cəlb olunub. 2022-ci ilin ya-

yında Qəbələ və Şabran rayonlarında meşəətrafı otlaq və kolluq sahələrdə yanğınlar müşahidə edilib. Qaraməryəm kəndi yaxınlığında başlayan yanğın nəzarətə alınıb, meşə sahəsinə keçmədən söndürülüb. 2023-cü ilin avqustunda Lerik, Şamaxı, Ağsu və İsmayılлы ərazilərində dağlıq və meşəyə yaxın sahələrdə bir neçə yanğın hadisəsi qeydə alınıb. Bu hadisələr, əsasən, yay aylarında, yüksək temperatur, quraqlıq və insan səhlənkarlığının təsiri ilə baş verib.

Bu, bütün dünyanın problemi

Meşə yanğınlarının qarşısını almaq üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirilməlidir. Cəmiş Bəxtiyar bildirib ki, əhalinin maarifləndirilməsi və ictimai xəbərdarlıq kampaniyaları, meşə və dağlıq ərazilərdə nəzarət-patrol xidmətlərinin gücləndirilməsi, quru ot və yanar materialların təmizlənməsi, düşərgə və piknik sa-

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəsissatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3172

Sifariş 1405

Qiyməti 60 qəpik